

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekovni račun
Ljubljana številka
10.630 in 10.349 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

SCLOVENE

Usoda baltiških držav

Potem ko so takojmenovane baltiške države Estonija, Latvija in Litva jeseni lanskega leta sklenile s Sovjetsko Rusijo pogodbo, po kateri so se obvezale za medsebojno pomoč v slučaju napada od kakšne tretje velesile in so nadalje pristale na to, da ne bodo sklenile ne med seboj, ne s kakšnimi drugimi državami nobenih pogodb, ki bi bile naperjene proti Sovjetski uniji ter so slednji prepustile nekatere važne strateške točke na svojem ozemlju, katere smatra Sovjetska unija kot oporne točke, ki jih nujno potrebuje, da se na obalah Baltijskega morja zavaruje proti kakšnemu napadu od zunaj — se je zdelo, da je problem rešen, posebno, ker si je Sovjetska Rusija po vojski s Finsko v miru v Moskvi začetkom leta 1940 zagotovila svojo varnost tudi v Finskem in Botniškem ter na Severnem ledenem morju.

Razvoj vojske na zapadu, ki je privedel do zlo- ma Francije, tako da najbrže pri mirovni pogodbi- njih ne bo mogla imeti nobene važne vloge, pa je povzročil, da je Sovjetska unija smatrala, da si mora na Baltiku zagotoviti ne samo pretežen politični vpliv in vojaški položaj, ampak da mora tam zavla- dati popolnoma, da ne bi bila usoda tega ozemlja morebiti v bodočnosti zopet postavljena na kocko, oziroma da bi nepredvidene konstelacije in koalici- je, ki se včasih ustvarjajo na mirovni konferencah sa- mih večkrat neglede na rezultate, ki jih je dosegla vojska, ne skušala Sovjetske Rusije zopet odriniti od Baltika. Zato smo zadnje čase doživeli, da so se našli razlogi, zaradi katerih je Sovjetska Rusija našla za potrebno, da vkoraka v baltiške države z uradno utemeljitvijo, da zagotovi lojalno izvrševanje pogodb medsebojne pomoči, ki jih je bila Moskva jeseni lan- skega leta sklenila s Revalom, Rigo in Kaunasom, to je z Estonijo, Latvijo in Litvo. Tudi so se Sovjeti pritoževali, da so vse tri baltiške države nameravale med seboj skleniti pakt, ki bi bil naperjen proti njim. Baje tudi v Litvi niso prijazno sprejeli ruskih posadk, ki so prišle, da v smislu pogodbe iz leta 1938 zasedejo nekatere litovske kraje.

Resničen razlog pa je kajpada drugi. Nemčija je postala po zmagah v severni Franciji prva velesila Evrope, ki je danes gospodar tudi na Norveškem, to se pravi, na norveško-finski meji, kjer leži za Ru- sijo prevažno pristanišče Petsamo, pa tudi na Šved- skem, ki istotako meji na Finsko, je nemški vpliv zelo narasel, tako da se sme Nemčija danes poslu- ževati železniških zvez, ki vežejo Švedsko s severno Norveško. V vsem tem vidijo Sovjeti nevarnost, ki bi mogla nastati v bodočnosti, ako bi baltiške drža- ve ne postale v vsakem pogledu sestavni del ruske države, kakor so bile pod carji. V tem oziru je de- lovala v baltiških državah ves čas propagandna v prilog te ideje, da je namreč boljše, če se baltiške države združijo s Sovjetsko Rusijo, kakor da bi kdaj spet postale torišče obračunov med velesilami v baltičnem območju. Razume se, da je ta agitacija našla največ odmeva v tistih delavskih slojih, ki od nekdanj pripadajo komunistični manjšini v teh dr- žavah.

Najbolj je bila pripravljena za akcijo Sovjetske unije Latvija, kjer vlada oziroma je vladal šest let Umanis. Tukaj se je del prebivalstva takoj pobratil s četami rdeče armade. V provizorijni vladi pa, ki je bila po strmolitvi Umanisa postavljena, so v večini ljudje, ki ne pripadajo komunistični stran- ki, pač pa so bili nezadovoljni z Umanisovim reži- mom. Sovjetska vlada sama se navidez zadržuje ne- vtrajno in rdeča armada tvori le neko propagandno centralo za sovjetizacijo dežele. V Latviji je komu- nistična nevarnost zato velika, ker ima ta država, odkar je izbruhnila vojna, velike gospodarske težave. Pred vojno je namreč v Latvijo vsako leto prihajalo več deset tisočev poljedelskih delavcev iz Poljske, danes jih pa ni več. Zato so mobilizirali poljedelske delovne sile iz industrijskih delavcev, med katerimi pa je zaradi tega izbruhnilo veliko nezadovoljstvo, ker so morali delati od zore do mraka, odtrgani od svojih družin, na nizko mezo, dočim so Umanisov očitili, da je zasedel vsa donosna mesta v državni upravi s svojimi partizani in njihovimi sinovi ter hčerkami, medtem ko je inteligenca iz opozicije brez po- sla. Tudi ta inteligenca, med katero je večina Židov in Rusov, se je seveda takoj pridružila Sovjetom. Značilno pa je, da je provizorijna vlada po strmo- glavljenju Umanisa takoj zagotovila kmetom, da se ne bo uvedla prisilna kolektivizacija in da Sovjeti sami tega ne žele, da ne bi padla poljedelska pro- dukcija dežele.

Drugače je na Estonskem in v Litvi, kjer so komunisti še v značajši meri v manjšini kakor v La- tviji. Ko so v glavnem mestu Estonije, to je v Tali- nu, ki se je pod Rusijo imenoval Reval, komunisti oborožili pri njih organizirano delavstvo, da bi z obo- roženo silo postavili komunistično vlado, se je so- vjetska armada postavila na stran provizorijne vla- de, da s tem dokaže nevtralnost stališče Sovjetske unije, ki da noče, da bi se komunistični režim uvedel po sili. Kakšen je položaj v Litvi, ni znano, go- tovo pa je, da bo tam sovjetizacija dežele naletela na primeroma najhujši odpor. Toda v zadnjih dneh je tudi v tem oziru nastal preobrat in sicer zaradi bojarni Sovjetov, da ne bi parlament, ki se bodo te dni na novo izbrali, dali protikomunistično večino, radi česar je Moskva prisilila vse tri provizorijne vla- de baltičnih držav, da razorožijo svojo policijo oziro- ma orožništvo. Tudi armade vseh treh držav, kolik- or so še samostojne, postajajo baje bolj in bolj oro- dje v sovjetskih rokah. Radi tega je v zadnjem času prevladalo mnenje, da bodo sovjetske čete, ki stoji- v vseh treh državah, tako vplivale na potek volitev, da bodo izvoljeni parlamenti s komunistično večino. Njihov namen je znan, to je: ustanovitev Litve kot trinajste, Latvije kot štirinajste in Estonije kot pet- najste sovjetske republike.

Kako se bodo stvari v resnici razvile v končno- veljavno stanje, to se bo videlo okoli 20. julija, ko bodo parlamenti izvoljeni in se bodo sestali, da sklenejo ali zavzejo popolno unijo s Zvezo socia- lističnih republik Rusije.

Zemunska vremenska napoved: Toplo bo. Po- oblačitev se bo postopno širila od zahoda proti vzhodu. Preeji vedro bo na vzhodni polovici. Možno so nevihte in nalivi, ki utegnejo povzro- čiti padec toplete.

Zagrebiška vremenska napoved: Ostalo bo ne- spreminjeno.

Letalski boji nad vsem Sredozemskim področjem

Angleško uradno poročilo priznava, da so angleške čete izpraznile Mojale — Italijanska poročila poročajo o neprestanih napadih na Malto in na nasprotno vojno brodovje

Italijanska poročila

Italijanski vojni poročili št. 34, 35

Nekje v Italiji, 15. julija. AA. Stefani: Današ- nje poročilo št. 34 glavnega stana italijanske vojske se glasi:

Včeraj so naši hrabri letalci uspešno bombar- dirali angleške vojne ladje, ki se umikajo proti Aleksandriji. Več angleških ladij je bilo zadetih z velikimi in srednjimi bombami. Sestreljeni pa so bili štirje angleški bombniki. Eno naših letl se ni vrnilo. Italijanska letala so tudi uspešno napadla Malto. Prišlo je do borbe s sovražnimi letali in sta bili dve sovražni letali zbiti, dočim so se vsa italijanska letala vrnila domov. Italijanska torpe- dovka je potopila sovražno podmornico.

V Vzhodni Afriki se Angležem ni posrečil po- skus, z letali bombardirati Mojalo. Sestreljeno je bilo eno angleško letalo.

Nekje v Italiji, 15. julija. AA. Uradno poro- čilo št. 35 vrhovnega poveljstva državne oborožene sile se glasi:

V zahodnem delu Sredozemskega morja je ne- ka naša podmornica potopila neko sovražno proti- torpedovko ter eno podmornico.

Močni sovražni napadi na Tobruk niso po- vzročili niti žrtve niti škode.

Naše letalstvo je v Vzhodni Afriki bombar- diralo letalsko in pomorsko oporišče v Adenu. Med letalsko ofenzivo pri Buna so naša letala s strojnimi napadala zbiranje sovražnih kolon ter uničila dve letali na tleh.

Sovražnik je brez uspeha izvedel napad na Asab. Zbito je bilo eno letalo.

Princ Umberto šefu fašistične milice

Rim, 14. julija. AA. Stefani: Princ Um- berto Savojski je v svojstvu poveljnika ar- madnih skupin na zapadu poslal šefu generalnega štaba fašistične milice sledečo brzojavko:

V teku težkih priprav, o katerih se je ohranila popolna molčečnost, in v času triumfalnega konč- nega napada črnih srj, se zbujajo v mojem srcu kot poveljniku ponos zaradi njihove discipline, ker so bile vedno pripravljene na vsa teška podjetja, na vse težkoče in so na ta način okrepile moje pre- pričanje v sijajno bodočnost cesarske in fašistič- ne domovine.

Delovanje italijanskih letal

Nekje v Italiji, 15. jul. AA. Stefani: Posebni dopisnik agencije Stefani poroča naslednje:

Hitri italijanski bombniki nadaljujejo s siste- matičnim bombardiranjem na Malto. Italijanska le- tala s posebnim uspehom bombardirajo letališča in pomorska oporišča ter prizadevajo sovražniku čedalje večjo škodo. Pri teh akcijah italijanska lov- ska letala uspešno sodelujejo, in vselej, kadar se epuste britanska letala v boj z italijanskimi lovci, se spopad konča v italijansko korist. V ostalem je bilo opaziti, da britanska lovka letala navadno prihajajo prepozno, namreč tedaj, ko so italijanska letala že opravila uspešno svojo nalogo.

Nekje v Italiji, 15. julija. AA. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča, da je danes popoldne nad Malto prišlo do spopada med italijanskimi in angleškimi lovskimi letali. Dve angleški letali sta bili sestreljeni. Italijanska letala so se neopako- vana vrnila.

Rim, 15. julija. AA. DNB. Poučeni italijanski zrakoplovni krogi poudarjajo, da so italijanske zračne enice v času od 8. do 13. julija 50-krat napadle eno angleško ladjevje v vzhodnem delu Sredozemskega morja, ki je pretekli teden brez- uspešno poskušalo združiti se z angleškimi ladjev- jem v zapadnem delu Sredozemlja. Isti krogi pod- črtavajo, da rezultati teh napadov še niso znani v vseh podrobnostih, vendar pa je že znano iz ita- lijanskih uradnih poročil, da se vse enice angle- škega ladjevja v vzhodnem Sredozemskem morju niso mogle vrniti v svoja pristanišča in da so one ladje, ki so medtem prišle v egiptiske vode, hudo poškodovane.

Romunija se hoče sedaj oslanjati na kmeta

Napetost na jugovzhodu je začela popuščati

Bukarešta, 15. jul. AA. DNB: Predsednik ro- munske vlade Gigurtu je imel po radiu govor, v katerem je še enkrat razložil naloge nove ro- munske vlade. Obrnil se je na romunski narod in dejal, da mora ves narod podpirati vlado pri nje- nih prizadevanjih, da bi se delo za obnovo Ro- munije v nacionalnem duhu čimprej izvedlo. Gi- gurtu se je obrnil v prvi vrsti na kmete, ki tvorijo veliko večino romunskega prebivalstva. Poudaril je potrebo po varčevanju in načrtni pro- izvodnji, ki bo dovedla do tega, da bodo romun- ski kmetijski prideški popolnoma zadostili ne le domačim potrebam, pač pa da bodo zaradi svoje dobre kakovosti tudi v tujini dosegli dobre cene. Končno je Gigurtu govoril o skorajšnjih velikih javnih delih ter poudaril važnost čim boljšega prometnega omrežja, predvsem cest.

Stefani poroča: »Timpul« piše o mednarodnem položaju ter pravi, da bo odslej vladal mir v

Nemška poročila

o italijanskih izgubah v zraku

Rim, 15. jul. AA. DNB.: Po angleških trditvah je italijansko letalstvo samo v zadnjem tednu izgu- bilo čez 100 letal, v glavnem lovskih letala. Z me- rodajne italijanske strani poudarjajo tendencioznost takšnih vesti in prietavljajo, da je Italija pretekli teden dejansko izgubila 11 letal, kakor se to raz- vidi iz poročil italijanskega vrhovnega poveljstva.

Neznana letala bombardirala Gibraltar

Madrid, 15. julija. AA. DNB. V nedeljo so ne- znana letala petkrat preletela Gibraltar. Po pisanju lista »Informazione« so letala vrгла mnogo bomb na trdnjavo in pristanišče. Protiletalsko topništvo v Gibraltarju in na angleških vojnih ladjah je stre- ljalo. Čez dan je vladala med gibraltarskim prebi- valstvom velika nervoznost.

»Giornale d'Italia«

o nalogah italijanskega letalstva

Rim, 15. julija. AA. Stefani: »Giornale d'Italia« razpravlja o nalogah in moči fašistič- nega letalstva v vojni proti angleškim silam na Sre- dozemskem morju. Izključitev Francije iz boja ni zmanjšala nalog Italije, ki so še vedno zelo po- membne.

Eden prvih ciljev italijanskega letalstva je Malta, ki je zaradi bombardiranja in nadzorstva od strani italijanskih letal izgubila svojo napadalno moč in more služiti le kot začasno zavetišče bri- tanskim ladjam.

Drugi, nič manj važni cilj fašističnega letal- stva so pomožna letalska oporišča v Egiptu in v Vzhodni Afriki.

Tretji cilj obstoji v bombardiranju bojnih ladij. Četrti v zaščiti italijanskega pomorskega pro- meta med Italijo in prekomorskimi posesti. Na- stop letalstva se ne razvija samo na Sredozemskem morju, pač pa proti vsemu angleškemu imperiju, čigar vzvod predstavlja Egipt. Jasno je, da bo An- glija z izgubo tega oporišča izgubila vsako možnost posluževati se Sueskega prekopa in bi z ozirom na to tudi njena oporišča v Adenu in Kedeem morju postala brez koristi.

Angleška poročila

Mojale izpraznjeno

Nairobi, 15. julija. t. (Reuter.) Uradno poro- čilo vojskega poveljstva se glasi:

Angleška posadka v Mojale, ki je bila že pet dni popolnoma obkoljena od nasprotnika, se je preteklo noč iz mesta umaknila po načrtu in brez bojov.

Nemška poročila

Berlin, 15. julija. AA. DNB: Vrhovno povelj- stvo nemške oborožene sile sporoča:

Nemška letala so izvedla v Kanalu uspešne napade na britanske trgovske ladje in konvoje. Potopljenih je bilo več ladij s skupno tonažo 17 ti- soč ton. Zadet je bil tudi en rušilec, ena pomožna križarka in štiri trgovske ladje. Vse te ladje so močno poškodovane.

Med nemškimi in angleškimi letali je prišlo do borbe. Zbita so bila štiri britanska letala, dve pa tako poškodovani, da ju je treba smatrati za izgubljeni. Nemška letala so izvedla ponoči med

Angleška vojna poročila

Kairo, 14. julija. AA. (Reuter.) Nocoj je bilo objavljeno sledeče poročilo:

Na severni meji Kenije se naša posadka v Moyalu še vedno drži. V okolici Moyale se vršijo borbe med italijanskimi ojačenji in angleškimi četami. V Somaliji so močnejše sovražne čete napadle majhno obmoje postajo pri Abdul Gadiri in jo zavzele. V zapadni libijski puščavi je prišlo do novih borb proti italijanskim kolonom, ki so skušale preskrbeti s potrebčinami trdnjavo Ca- puzzo. Sovražnik je bombardiral kraj Mersa Matrui. Poročilo poveljstva angleških zračnih sil se glasi:

Tekom vse nedelje so angleški bombniki na- padali El Aden in El Gubi, kakor tudi ladje v pri- stanišču Tobruk. Zaradi slabega vremena se ni moglo ugotoviti, kolikšna je škoda. Istotako pa so napadli skladišča municije in rezervoarje ben- cina pri Asabi v Eritreji. Eno naših letal se ni vrnilo. Sovražna letala so včeraj napadla Aden. Napravljena je bila le majhna škoda, ubita sta bila dva domačina. Štirje pa so bili ranjeni. An- gleška letala so napadla letališče Messaua v Eri- treji. Sovražni lovci so nudili močan odpor. Eno naše letalo se ni vrnilo. Tekom včerajšnjega dne so letale tri sovražne eskadrije nad Malto.

La Valetta, 15. julija. AA. (Reuter.) Včeraj so sovražna letala izvedla napad na Malto. Clo- veških žrtve ni bilo, prav tako pa tudi ne stvarne škode. Pri predvčerajšnjih treh napadih tudi ni bilo nobene škode niti človeških žrtve.

Jeruzalem, 15. julija. AA. (Reuter.) Večje šte- vilo tujih letal je vrglo zjutraj bombe na Haifo. Povzročena je bila manjša škoda, več ljudi pa je bilo ubitih.

Angleški rušilec torpediran

London, 15. julija. AA. (Reuter.) Admirali- teta poroča:

Tajnik admiralitete z obžalovanjem sporoča, da se je rušilec »Escort« potopil v zahodnem delu Sredozemskega morja. Rušilec je »bil torpediran. Dva mornarja sta izginila.

Strogi pomorski ukrepi v Sredozemlju

London, 15. julija. t. Reuter: Admiralteta poroča:

Italijanska vlada je nedavno objavila na naslov trgovskih ladij sporočilo, da se vsaka trgovska ladja, ki se bo približala zavezniškimi obalam čez 30 milj široki obalni pas, izpostavlja nevarnosti, da bo napadena. Angleška vlada je prisiljena izdati enake ukrepe in objavlja, da bo vsaka trgovska ladja, ki se bo približala obalam Italije čez 30 milj široki obalni pas, sama odgovorna za nevarnosti, ki jim bo izpo- stavljena.

Med Anglijo in Nemčijo hudi spopadi v zraku

14. in 15. julijem celo vrsto napadov na vojaške naprave v južni Angliji. To bombardiranje je bilo zelo uspešno. Shšati je bilo številne eksplozije, ki so jih spremljali požari. Britanska letala so iz- vedla v noči med 14. in 15. julijem polete nad severno in zahodno Nemčijo, ne da bi povzročila večjo škodo. Dve britanski letali sta bili zbiti.

Berlin, 15. julija. AA.DNB: Vrhovna komanda poroča:

Ena naših vojnih ladij poroča, da je na Oceanu potopila za 18.500 ton sovražnega trgovskega bro- dovja. Tekom izvidov in Kanalu so nemške bor- bene enice napadle več angleških trgovskih ladij in hudo poškodovale štiri. V zvezi s tem je prišlo do ogorčenih borb v zraku in so v teh borbah naši lovci, ki so se morali boriti proti zelo nadmočnemu sovražniku, zbili 10 angleških lovcev. dočim je bilo izgubljeno samo eno nemško letalo. V Nem- čiji sta bili v borbah v zraku zbiti dve angleški letali. V noči med 13. in 14. julijem so sovražni letalci zopet metali bombe na ozemlje severne in zapadne Nemčije, te bombe pa so napravile samo neznatno materialno škodo in niso zadele nobenih vojaških ciljev. Pri tej priliki je nemško protile- talsko topništvo sestrelilo tri sovražna letala. Vse sovražne izgube so znašale včeraj 15 aparatov, trije naši aparati se niso vrnili.

Angleška poročila

London, 15. julija. AA. Reuter: Ponoči in čez dan je bilo izvedenih nekaj sovražnih letalskih na- padov na razne kraje Anglije. Zaradi nastopa naših lovskih letal in protiletalske artilerije so se sovra- žna letala umaknila. V nekem mestu je bila ubita ena oseba, dve pa ranjeni. V severovzhodnih po- krajinah Anglije je padlo 24 bomb, ki so imele močan učinek, ter več sto zažgalnih bomb, in to po večini na nenaseljene kraje.

London, 15. julija. AA. Reuter: Zrakoplovno ministstvo objavlja, da so angleški lovci danes sestrelili nad Douvalom šest sovražnih letal. Skupno je sovražnik tekom današnjega dne izgubil 12 letal,

(Nadaljevanje na 2. strani)

Politični zapiski

Najvažnejša stvar sedanjega časa

Zagrebaški Obzor prinaša politični članek o potrebi sloge med Hrvati ter pravi, da je treba dr. Mačku priznati nesporno vodstvo hrvatskega naroda. »S tem dejstvom mora računati ne le vsak hrvatski politik, marveč vsak naš človek, ki realno gleda naše razmere. Tudi politična resnost narekuje vsakemu pametnemu človeku, naj se ne loteva ničesar, kar bi moglo kakor koli škodovati interesom hrvatskega naroda. Danes moramo naš položaj v svetu gledati tak, kakršen je, ne pa, kakor si ga želimo. Naš narodni in politični položaj je narekovan po stvarnosti, ki je nekateri naši ljudje menda nečejo ali ne morejo spoznati. Ta stvarnost je močnejša kakor pa želje vsega naroda, ter ne moremo mimo nje, če nečemo zagaziti v negotovost. Ubijalsko bi bilo za vso našo prihodnost, če bi zdaj zaigrali tisto, kar smo v desetletjih in stoletjih mučnih bojov in pridnega dela pridobili in ohranili. Ni nobenega vprašanja, ne političnega, ne gospodarskega, ne socialnega, ne kulturnega, ki bi dandanes moglo biti bolj važno kakor pa je skrb in delo za naš narodni obstanek, kakor je napeta budnost, da ohranimo celotnost hrvatskih dežel... Ne smemo pozabiti, da dr. Maček nosi odgovornost za prihodnost hrvatskega naroda, zaradi česar ima pravico zahtevati, da ga pri njegovem delu vsaj hrvatska stran ne ovira.«

Slovenija in Slovenci

»Ravnopravnost«, mesečnik za narodno obrambo, poroča v svoji zadnji številki pod gorenjim naslovom o Erjavčevi knjigi, ki jo je izdala »Slovenska Straža« o Sloveniji in Slovencih. Let navaja iz te knjige statistične podatke, da slovensko ozemlje obsega 25.000 kvadratnih kilometrov, da v Jugoslaviji živi na stisnjem sloven. ozemlju 1.078.000 Slovencev (68,5%), v Italiji 420.000 (24,8%), v Nemčiji 89.000 (6%), na Madžarskem 11.000 (0,6%), v drugih delih Jugoslavije 75.000 ter 300.000 izseljencev na Nemskem, v Franciji, Belgiji, Holandiji, Ameriki itd. Skupno število Slovencev po vsem svetu je tedaj 2.056.000.

O skupnem slovenskem jeziku

Časopis »Slovenska misao« je že nekaj kratov prinašal članke o skupnem slovenskem jeziku ter je bilo pri tej priliki sproženih več predlogov, ki smo jih že navedli. V zadnji številki spet prinaša prispevek od zunaj, kjer nekdo pravi: Pred tisoč leti so Slovani brez dvoma imeli svoj skupni jezik. Iz njega je potem nastalo več slovenskih jezikov. Zdaj nekateri predlagajo, naj bi razvoj šel nazaj k skupnemu jeziku, kar je brez dvoma originalno, bi pa trajalo 1000 let. Zato ne kaže drugega, kakor lotiti se mrtvega umetnega slovenskega jezika, ki bi ga bilo treba šele sestaviti, ali pa sprejeti kak živ slovenski jezik za skupni običajni jezik med Slovani. »Ali bo to najbolj razširjen ruski jezik ali pa kak bolj blagolasi in osrednjen Slovanom bolj razumljivi jezik, zlasti slovaški ali ukrajinski, to je treba prepustiti znanstvenim akademijam slovenskih narodov. Naše akademije v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani naj ne no to zelo važno vprašanje.«

Nemško tiskovno društvo

Konec junija je v Novem Sadu imelo svoj občni zbor nemško tiskovno društvo, ki izdaja tudi »Deutsches Volksblatt« in »Deutsche Zeitung«, ki sta glavni glasili nemškega »Kulturbunda« v Jugoslaviji. Na občnem zboru je bilo navzočih 14 delničarjev, ki so zastopali 2.162 akcij. Iz poročila je razvidno, da se je številna naklada nemških listov v Jugoslaviji močno dvignila lanskega leta. Podjetje izdaja tudi nemški narodni koledar, ki je lansko leto doživel velik uspeh. Prav tako podjetje je četrto leto izdaja ilustrirani tedenski list »Bilderröche«, ki pa ima premalo naročnikov, da bi se mogel sam vzdrževati. Izvoljen je bil nov upravni odbor in novo nadzorstvo. Prejšnji voditelj tega podjetja ter voditelj nemškega »Kulturbunda« Johan Keka ni bil zdaj več izvoljen niti v nadzorstvo. Pač pa so mu izrazili pismo zahvalo za njegovo dosedanje delovanje.

Zagrebske Novosti branijo SUZOR

Samomor odpuščene SUZORjeve dnevničarke je povzročil v Zagrebu zoper to vodstvo te ustanove veliko ogorčenje. Zdaj so zagrebske »Novosti« začele na podlagi tega žalostnega dogodka naglašati, da naj SUZOR ostane, ker bi bilo potem še več ljudi na cesti, ker bi bili potem odpuščeni vsi dnevničarji. Temu odgovarja »Hrvatska Straža«, ki pravi: »Iz tega se vidi, da masonski gospodje še vedno ne razumejo, da bo v naši sredi treba marsikaj spremeniti. Nove razmere bodo odpravile mnogo te gnile in s tem tudi ostanke masonske diktature. Toda poštene reforme ne smejo prizadeti nedolžnih, marveč prav tiste, ki jih pisee »Novosti« ima za nedotakljive... Pri delitvi SUZORja bo treba deliti tudi uradnost. Tistih 25% direktorjev... hrvatsko delavstvo ne potrebuje...« — K temu bi dodali le to, da Slovenci v tem primeru ne bomo prizadeti, ker je slovenskih uradnikov pri SUZORju do zadnjega časa bilo silno malo. Od zadnjega časa pa je nekaj dnevničarjev, ki pa jih sedanjí komisar tudi reducira.

SUZOR-jevi dnevničarji hrvatskemu banu

SUZORjev komisar je začel odpuščati razne male dnevničarje. Velik vihar je v tem oziru vzbudil samomor odpuščene dnevničarke v Zagrebu. Istočasno pa komisar — kakor pišejo hrvatski listi — sprejema druge uradnike. Zdaj so se dnevničarji v spomenici obrnili na hrvatskega bana ter ga prosili, naj bi vsi odpuščeni bili sprejeti nazaj, zlasti pa revni. Dalje prosijo, naj bi dobili dekrete, da bi imeli kako odpravnino, odpovedni rok in letni dopust. Če bi bil SUZOR razpuščen, naj bi dnevničarji bili potem zaposleni kje drugje. Končno prosijo, naj bi hrvatski ban posredoval, da bi bili mali dnevničarji pri SUZORju deželni dostojnega ravnanja. — Te zahteve same na sebi mečejo silno čudno luč na razmere v tem socialnem uradu.

Napredek nemških šol v Jugoslaviji

Belgrajski časopis »Ravnopravnost« poroča: »Na koncu leta 1939-1940 je hodilo v nemško učiteljske v Novem Vrbanu 140 dijakov, in sicer je bilo med njimi 93 katoličanov, 40 evangeličanov, 7 reformistov. Po poreklu pa jih je bilo 120 iz donavske banovine, 2 iz drinske, 3 iz Hrvatske, 8 iz dravske, 2 iz Belgrada ter 5 iz inozemstva. — Za celotno nemško meščansko šolo pa je obiskovalo lani 329 učencev. Letno poročilo te šole naglašuje, da se ta šola vsako leto bolj razvija.

Minister dr. Krek na zadružnem kongresu med Bolgari

Sofija, 15. julija. AA. Gradbeni minister dr. Miha Krek se je danes ob 10 udeležil slovesne otvoritve kongresa bolgarskih poljedelskih zadrug. Te slovesnosti se je udeležil tudi jugoslovanski poslanik Milanović in delegati jugoslovanskega združenstva na čelu z bivšim ministrom Gjorgjevičem. Kongres je bil odprt ob prisotnosti odposlanca kralja Borisa Rasunkova, članov vlade trgovskega ministra Zagorova in prometnega ministra Goranova. Pozdravni govor je imel predsednik zveze profesor Dikov, ki je v svojem govoru naglasil važnost prisotnosti jugoslovanskega ministra dr. Kreka, poslanika Milanoviča in jugoslovanskih delegatov, katerim je izrazil zahvalo in pozdrave bolgarskih zadrugnikov. Nato so govorili minister Zagorov, odposlanec vojnega ministra polkovnik Veljkov in zastopnik poljedelske banke Bajev.

Za njimi pa je govoril minister dr. Krek. V svojem kratkem govoru je minister dr. Krek med drugim izročil v imenu predsednika glavne zveze jugoslovanskih poljedelskih zadrug ministra dr.

Korošca in v svojem imenu pozdrave bolgarskim zadrugnikom z željo, da bi bilo delo kongresa uspešno. Minister dr. Krek je izrazil svojo vero, da bo zadrugniški duh, osnovan na slogi in sodelovanju in ki se uspešno razvija pri Bolgarih kakor pri Jugoslovanih, mogel služiti kot instrument za rešitev vseh njih vprašanj, ki nam jih nalaga sedanjost, in da bo pripomogel k rešitvi odnošajev obeh narodov v največji slogi in sodelovanju.

Govor ministra dr. Kreka so poslušali z največjo pažljivostjo in ga navdušeno odobraval. Za ministrom dr. Krekom je govoril bivši minister Gjorgjevič, ki je v imenu jugoslovanskih zadrugnikov izrazil največje želje za uspešno delo bolgarskega združenstva in izročil zadrugniške pozdrave.

Na kongresu so prečitali tudi pozdravno brzojavko ministra dr. Korošca, ki jo je poslal v svojem imenu in v imenu jugoslovanskih zadrugnikov. Citanje brzojavke so delegati istotako navdušeno pozdravljali.

Predlogi za pobijanje malarije

Sklepi srbskega zdravniškega društva zoper malarijo

Belgrad, 16. julija. m. Srbsko zdravniško društvo je začelo akcijo za pobijanje raznih nalezljivih bolezni, ki se pojavljajo med ljudstvom, zlasti pa malarije. V ta namen je imelo več sej, na katerih je razpravljalo o teh nevarnih boleznih. Po zanimivih važnih predavanjih je društvo sprejelo sledečo resolucijo:

1. Malarija predstavlja važen zdravstveno-socialni problem. Zaradi svojega razširjanja in posledic, ki jih malarija povzroča med narodom, zavzema ta bolezen prvo mesto med drugimi nalezljivimi boleznimi.

2. Tu je treba porabiti vsa sredstva, da se ta nevarnost kolikor mogoče omeji. Socialno-medicinski ukrepi, izvršeni v ta namen, so imeli eicer pozitivni uspeh, vendar pa še niso zadostni.

3. Da bo boj proti malariji uspešen, se je treba poslužiti sledečih sredstev: asanacijsko-melioracijskih ukrepov, to je splošna zaštita pred komarji; a) vse bolnike, kakor tudi bacilonoce malarije je treba zdraviti s cenanim kininom, ki ga bo izdala

država; b) asanacije in melioracije zamočvirjenih zemljišč se morajo izvesti brezplačno v izvenmalarični sezoni to je od oktobra do maja prihodnjega leta; c) dobra in splošna zaštita pred komarji se mora izvesti po priznanih medicinskih načelih. Da se akcija proti malariji dobro izvede, naj socialno-medicinska združenja poskrbe tudi za pobijanje malarije.

4. Naprosijo naj se tudi vsa mesta za sodelovanje pri pobijanju malarije.

5. Da bodo zdravljeni proti malariji, zlasti kinin, pristopna najširšim slojem prebivalstva, naj se izdelujejo in prodajajo v državni režiji.

6. Vojaške vaje in taborjenja naj bodo v krajih, okuženih od malarije, v izvenmalarični sezoni, to je od meseca oktobra do meseca maja prihodnjega leta.

7. Da bo zatiranje malarije imelo popoln uspeh, srbsko zdravniško društvo smatra, da je potrebno, da se zavzamejo za to vse državne in samoupravne zdravstvene oblasti.

Angleško-nemški boji

(Nadaljevanje s 1. strani)

6 bombnikov in 6 loveev. Eno angleško letalo se ni vrnilo domov.

London, 15. julija. AA. Reuter: Nemška letala so ponoči letela nad jugovzhodnimi kraji Anglije. Metala so bombe velikega kalibra. Na nekaj krajih so nastale eksplozije in izbruhnili požari. Ni znano, ali je bilo tudi kaj žloveških žrtve.

London, 15. julija. AA. Reuter: Britanska admiraliteta je izdala naslednje uradne poročilo: Tajnik admiralitete obznanja, da mora sporočiti, da je treba britansko podmornico »Shark«, ki bi se bila že davno morala vrniti v svoje oporišče, smatrati za izgubljeno. Podmornica »Shark« je bila v spremstvu ostalih angleških podmornic, ki so opravljale drzno patrolno službo v norveških vodah, ko je nemška vojska vdrila na Norveško. Podmornica je imela 670 ton in je po številu 10. britanska podmornica, ki je bila od začetka vojske do danes potopljena.

London, 15. jul. t. Reuter: Angleško vojno poročilo, izdano popoldne, se glasi: Zadnji dve noči smo skupno bombardirali 22 sovražnih letališč. Snoči so močne letalske sile ponovno napadle razne kraje v Nemčiji, med njimi letalsko tovarno v Bremenu, letalska skladišča v Paderbornu in v Diepholzu severno od Osnabrucka, petrolejska skladišča v Gelsenkirchenu, petrolejske rafinerije v Hamburgu, Bremenu ter blagovna skladišča v Hammu in Westfaliji. Povzročili smo velike požare in veliko škodo. Druge skupine naših bombnikov so napadle številna letališča na Nizozemskem kakor tudi petrolejska skladišča v Gentu v Belgiji. Samo dve naši letali se nista vrnila na vzletišče.

Angleška poročila o veliki bitki med »Stuka« in »Spitfire«

London, 16. julija. b. United Press: Po letalski bitki, ki je bila snoči na obali Dowerja in pri kateri priliki so Angleži sestrelili pet nemških »Stuka« letal in dva »Messerschmidta«, trdijo angleški krogi, da je to prvič, da so Nemci v letalski borbi uporabili večje število nemških strmoglavcev. V teh borbah so Angleži izgubili le eno letalo. Vsega skupaj je sodelovalo v bojih kakih 40-45 nemških strmoglavcev z odgovarjajočim spremstvom lovskih letal, ki so imela nalogo ščititi strmoglavce. Močni eskadri angleških letal znanke »Spitfire« se je posrečilo približati se nemskim strmoglavcem, še preden so se mogli približati konvoju. Pri tej priliki so Angleži zažgali pet Junkersovih letal, mnogo pa so jih poškodovali. Borba se je vodila ob lepem vremenu in so mogli vsi z angleške obale opazovati. Letalske borbe so tudi prvič prenašale angleške radijske postaje.

Pred splošnim nemškim

napadom na Anglijo

Tako poročajo s Švedske

Zürich, 16. julija. b. Dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Stockholma, da tam v najkrajšem času pričakujejo nemški napad na Anglijo. Vzdolž vse obale Rokavskega preliva od Dunkerquea do le Havra so napočene ogromne množine vojnega materiala, topovi pa so postavljeni v izredno majhnih razdaljah. Vsi znaki kažejo, da bodo Nemci napadli istočasno z brodovjem in z letalstvom ob podpori težkega topniškega ognja, ki bo rušilo na nasprotni strani utrdbe in luške naprave. Nemci razpolagajo z izredno hitrimi ladnjami, ki so bile grajene v Hamburgu in ki so se že pri zadnjih pomorskih operacijah izkazale kot zelo pripravne.

Mnenje v Italiji

Rim, 16. julija. m. Celokupno italijansko časopisje posveča vso pozornost predstoječemu nemško-italijanskemu napadu na Anglijo in njene kolonije. »Giornale d'Italia« poudarja, da predsednik angleške vlade zaman upa v končno zmago Anglije. Dejansko razpolagata Italija in Nemčija s takimi močmi, da lahko zrušita ves imperialistični angleški sistem. Končne priprave za napad proti Angliji bodo v par dneh gotove Anglija stoji sedaj pred končno izbiro: ali se podredi obnavljenim močem v Evropi, ki jih predstavlja sila osi, ali pa se spusti v etrašno vojno, ki bo za Anglijo pogubna. Zadnji trenutek zgodovine Evrope se približuje.

V Rimu trdijo, da bo kancler Hitler v posebnem govoru napovedal napad na Anglijo

Rim, 16. julija. m. V zvezi s predstoječim napadom na Anglijo so se danes v časnikarskih krogih razširile tudi vesti, da ni izključeno, da bo tekom jutrišnjega dne govoril kancler Hitler. Inozemski časnikarji so te vesti utemeljili s tem, da bo Hitler sam napovedal začetek tega napada.

Nato preureditev Evrope...

Italijansko časopisje istočasno v zvezi z napadom na Anglijo poudarja, da je več kakor gotovo, da bo združeno nemško-italijansko orožje strlo angleški imperializem. Takoj nato pa se bo pričela preureditev Evrope. Italijansko časopisje poudarja, da bo nova Evropa fašistična ali pa fašizirana. Nemčija in Italija ne želita nikomur vsiliti svojega političnega sistema, ker se ta ne more uvesti v 24 urah. Za njegovo uvedbo je potrebna duhovna priprava z uničenjem kapitalističnega sistema. »Tribuna« piše, da bo s tem uničena tudi vrednost zlata ter bo merilo vrednosti delovna moč.

Rimski politični krogi z veliko pozornostjo spremljajo pisanje nemškega časopisja napram Sovjetski Rusiji ter poudarjajo rešitev interesnih območij med temi tremi velisilami. Odklanjajo vsako novo komplikacijo na evropskem kontinentu in poudarjajo, da vlada popoln sporazum med Italijo, Nemčijo in Sovjetsko Rusijo.

Prikaz nemškega lista o vojnem in gospodarskem položaju Anglije

Berlin, 15. julija. AA. DNB: Z vojaške strani je »Berliner Börsen Zeitung« dobila sledeči prikaz angleškega vojnega in gospodarskega položaja:

Anglija živi v pričakovanju nemškega napada. Kdaj bo do tega napada prišlo, to je odvisno samo od sklepa vodje rajha. Do sedaj je bila iniciativa v tej vojni še zmerom v nemških rokah. Do začetka velike ofenzive na zahodu je obstajala možnost, da naši sovražniki povzamejo iniciativo, sedaj pa je tak poskus Anglije s teoretičnega in

praktičnega stališča popolnoma izključen. Tokrat Anglija nima druge izbire kakor da čaka, dokler ne pade na nemški strani odločilni ukaz. Angleški gospodarski položaj postaja zato od dne do dne slabši. Nemška oporišča za napad na Anglijo se vlečejo od norveške obale pa do Atlantske obale. Ta oporišča se ojačujejo sistematično. Nemške čete vseh vrst orožja so se v dosedanjih borbah v vsakem pogledu izkazale. Angleška mornarica navzlic svoji moči ni mogla preprečiti zavzetja angleške obale. Prav tako pa združene vojaške sile zahodnih veselil niso mogle preprečiti zavzetja Belgije in Holandije. Nemške čete so si pri teh nastopih pridobile potrebne izkušnje, ki bodo sedaj povečale udarno silo. Nekaj tednov premirja so nemške čete izkoristile za to, da bi postale čim sposobnejše, ko bodo morale napasti Anglijo. Anglija pa mora pri tem neaktivno gledati slabitev svojih gospodarskih postojank. Drugega ne more, kakor da pošila nad nemško ozemlje ponoči svoje bombnike, ki pa ne morejo storiti v vojaškem pogledu znatnejše škode, pa čeprav sem pa tja ovirajo nemško delo. Nemsko letalstvo do sedaj še ni izvedlo nobenega velikega napada na Anglijo, vendar pa je v vsakodnevni napadih bombardiralo važne vojaške objekte na Angleškem in škotskem. Nemsko letalstvo se je do sedaj zmerom pokazalo kot premočno v primeri z angleškim letalstvom. To dokazuje, da je nesmiselna angleška nada na uspešen odpor. Zadnji dogodki so dokazali, da o nekem gospodarjenju angleške mornarice na morjih ni mogoče več govoriti. Tu se kaže ista slika, kakor za časa borb na Norveškem, t. j., da borbeni sili angleške mornarice ne more kljubovati močnemu sovražnemu letalstvu. Ker Anglija čaka na napad, je nujno, da je angleški narod zelo nevrozen, kar pa skuša vlada prikriti z diktatorskimi ukrepi. Navzlic temu pa se zdi, da je angleška vlada odločena nadaljevati vojno in da s tem postavlja na kocko stotisoče življenj v Veliki Britaniji. Če bo zgodovina kdaj sodila, potem bo Velika Britanija pred vsem svetom morala prevzeti odgovornost za to.

Razmere v Siriji od dne do dne težje

Ankara, 16. julija. m. Po vesteh, ki prihajajo iz Sirije, postajajo razmere v Siriji od dne do dne težje. Zaradi tega se je uvedla cenzura pism, brzojav in vseh telefonskih zagovorov. Po dobljenih vesteh je prišlo do nesporazuma med sirijsko vlado in visokim komisarjem francoske vlade glede demobilizacije francoskih čet v Siriji in glede načina rekviriranja življenjskih potrebščin. V sporazumu s francoskim vojskim poveljstvom so se določile močne čete za stražo odvodnih petrolejskih cevi od Musula do Tripolija v Siriji, ker obstoja nevarnost, da bi te cevi pokvarili uporniki.

Grčija demobilizira

Atene, 15. julija. AA. Stefani: Rezervisti letnika 1939, ki so bili poklicani na vaje za osem mesecev, bodo odpuščeni 18. t. m. Rezervisti razreda 1935 se bodo poklicali na vaje 22. julija, rezervisti razreda 1934 pa bodo odpuščeni 26. julija.

Francoski narod. praznik v Beogradu

Belgrad, 16. julija. m. Na večerajšnjem francoskem narodnem prazniku je bila na tukajšnjem francoskem vojaškem pokopališču žalna slovesnost za padle francoske vojaške. Pred spomenikom padlih francoskih vojakov je opravil mrtvaške molitve župnik župnije Blažene device Marije p. Belar. Pri slovesnosti je bil navzoč francoski poslanik na našem dvoru g. Brugere z vsem osebjem poslaništva.

Poroka

Včeraj je prevz g. knezoškof Gregorij Rožman v škofijski kapeli poročil g. Pavleta Verbica, prof. v Ljubljani, in g. Stefko Misjak, uradnico fin. dir. iz Novega mesta. Za novoporočence je maševal univ. prof. dr. Lambert Erlich, za prič sta bila Franc Casar, banov. tajnik JRZ v Ljubljani in nevestin brat Ivan Misjak, akademik. Želimo božjega blagoslova!

Osebnosti

Belgrad, 16. julija. m. S kraljevim ukazom sta napredovali v 7. pol. skup. Silva Turnšek, šolska tajnica v Celju in Marija Pustotnik, učiteljica v Škofji Loki. — Na lastno prošnjo je prestavljen prometni uradnik Alfonz Stanko iz prometno-komercialnega oddelka železniškega ravnanstva v Ljubljani v prometni oddelek direktije državnih železnic v Beogradu.

Z odlokom finančnega ministrstva je postavljen Blažnik Mio za davkarja 8. pol. skup. pri davčni upravi v Logatcu.

Drobne domače novice

Novi, 16. julija. b. Z ladjo »Cere« je prispel s Sušaka podpredsednik dr. Maček, ki bo ostal nekaj dni na odmoru.

Zagreb, 16. julija. b. Ban dr. Subašić je izdal strogo naredbo proti raznim intervencijam v javnih uradih.

Belgrajske novice

Belgrad, 16. julija. m. Po dvodnevem bivanju v Nišu in v Niški Banji se je predsednik vlade Dragiša Cvetković danes odpeljal v Kraljevo, od koder se bo najbrže vrnil zvečer v Belgrad.

K avto nesreči v Slov. Bistrici

Glej poročilo na 7. strani.

Mozirje, 15. julija. O avtomobilski nesreči v Lučah smo dobili še naslednje poročilo: Poročilo »Večernika«, da so vsi potniki ranjeni, ni točno. Izmed potnikov si nihče resno nanesel. Eden izmed potnikov si je nekoliko porezal roko ob razbiti šipi, nekdo drugi pa se je udaril nekoliko na koleno. Ostalim potnikom se ni pripetilo nič hudega. Na avtomobilu samemu sta pa razbiti samo dve šipi.

Madžari o preureditvi Evrope

Budimpešta, 15. julija. m. Madžarski časopisje se obširno bavi s preureditvijo Evrope in poudarja, da ta preureditev popolnoma odgovarja madžarskim težnjam. Politični krogi v zvezi s tem opozarjajo na večerajšnji govor notranjega ministra g. Fischerja o novih socialnih reformah ter poudarjajo, da ta govor še pomenja novo Evropo v madžarski notranji politiki. Madžarski minister je v svojem govoru napovedal tudi velike socialne spremembe. Po njegovih izjavanjih mora vsakdo v svojem bližnjem gledati brata in enakopravnega člana nacionalne skupnosti. Vse socialne neenakosti morajo izginiti.

Časopisje poudarja, da se mora sedaj, ko Nemčija zaključuje svoje evropsko poslanstvo, v vsaki državi vpostaviti nova socialna pravičnost.

Budimpešta, 15. julija. m. V četrtek bo ob pol dveh priletelo na budimpeštansko letališče prvo jugoslovansko potniško letalo. Jugoslovanski potnikom pripravljajo madžarske oblasti velik sprejem.

Budimpešta, 15. julija. m. Madžarski parlament odhaja prihodnji teden na počitnice, ki bodo trajale do septembra. Predsednik vlade in vsi ministri pa bodo še naprej ostali v madžarski prestolnici.

Churchillov govor

Angleški min. preds. računa, da bo vojna trajala še l. 1941 do 1942

London, 15. julija. AA. Reuter. Ministrski predsednik Winston Churchill je imel sredi po radiu govor, ki ga je naslovil na narode britanskega cesarstva in na poslušalce v Ameriki. V njem je v glavnem dejal:

V zadnjih dveh tednih je britanska vojna mornarica prevzela nase neprijetno nalogo, da učinkovito vrže iz stroja za ves čas dokler bo trajala vojna, linijske ladje francoske vojne mornarice, razen tega da je blokirala ostanek nemškega brodogradništva in zasledovala italijanske brodogradnje. Z ozirom na pogoje premirja, ki je bilo podpisano v vagonu v Compiegneju, naj bi francoske linijske ladje prišle pod nemško oblast. Odstop teh bojnih ladij Nemcem bi ogrožal istočasno varnost Velike Britanije in Združenih ameriških držav. Nam zaradi tega ni preostajala nobena druga izbira kakor da postopoma tako, kot smo postopali, in sicer takoj. Naša neprijetna naloga je zdaj končana. Čeprav je nedograjena okolna krizarka Jean Bart še v nekem marokanskem pristanišču, čeprav je gotovo število francoskih vojni ladij v Toulonu in v raznih pristaniščih po vsem svetu, vendar te vojne ladje niso sposobne, da bi zmanjšale premoč naše pomorske sile.

Z ozirom na to — je nadaljeval Churchill — mi ne bomo teh ladij na noben način vznemirjali, razen če se ne bodo poskušale vrniti v pristanišča, ki so pod nemškim ali italijanskim nadzorom. Melanholična doba odnošajev s Francijo je končana, kar se tiče nas. Mislimo rajši na bodočnost.

Danes je 14. julij, francoski narodni praznik. Pred letom dni sem opazoval veličastni mimohod francoske vojske in vojske iz francoskega cesarstva na Elizejskih poljanah. Kdo bi tedaj mogel misliti, kaj se bo zgodilo čez leto dni? In kdo more videti vnaprej, kaj se bo zgodilo v prihodnjih letih. Stojimo pred nedovitim pergamentom, na katerem je napisana usoda človeštva, in verujemo, da nam bo v pomoč in uteho. Izražam tu svojo vero, da bo kdo od nas doživel 14. julij, ko bo osvobodena Francija spet uživala svojo veličino in svojo slavo in ko bo spet prvobornikinja za svobodo in človečanske pravice. Ko bo napočil ta dan — a napočil bo gotovo — se bo duša Francije obrnila s priznanjem in z dobroto na Francoze in Francozinje, kjer koli bodo, na Francoze in Francozinje, ki v najžalostnejših trenutkih niso izgubili vere v republiko.

Churchill je zatem pojasnil, da Angleži ne bodo niti z besedami niti v mislih ničesar očitali, nakar je nadaljeval: Ko imamo prijatelja, ki se je z nami vred boril, in ko je tega našega prijatelja zbil udarec in ga onestvil, se moramo prepričati, da orožje, ki je padlo iz njegove roke, ne bo dano sovražniku. Ni mu treba zameriti njegovih smrtnih krikov in suženjstva. Ni treba njegove boli delati še večje. Vi morate delati za njegovo okrevanje. Vez med Veliko Britanijo in Francijo ostane. Ostane pa tudi naloga, preko katere ni mogoče iti.

Puščajoč ob strani neodložljive zahteve vojne, ki jo vodimo, bomo poskušali držati se tako, da bo vsako pravo francosko srce zaigralo in da bo občutilo toploto, ko bo videlo, kako nadaljujemo vojno.

Vse kaže, da bo vojna dolga in težka. Toda ena stvar je gotova, namreč to, da nam zdaj ne preostaja nič drugega, kot da ostanemo sami na braniku in da pogledamo v oči onemu najstrašnejšemu, kar nam more sovražnik storiti. Mirni stojimo pred Vsemogočnim, ker vemo, da težimo k še nedoseženemu cilju. Pripravljeni smo braniti svojo domovino pred nevarnostjo, ki ji preti. Borimo se sami, toda ne borimo se samo zase. Tu v tem velikem svetišču napredka človeškega rodu, ki je globokega pomena za krščansko civilizacijo, tu obdani od morij in oceanov, tu, kjer vlada mornarica in kjer nas brani velika hrabrost in požrtvovalnost naših letalcev, mirno pričakujemo skorajšnje naskoke. Morda bo prišel že nocoj, morda čez teden dni, ali pa sploh ne bo prišel. Izkazati se moramo sposobne pogledati v oči nenadnemu in močnemu udarcu ali pa da — kar je morda težje — dolgo bdimo. Bodisi da je preskušnja velika ali dolgotrajna, bodisi oboje, ne bomo šli za kakršnimi koli mirovnimi pogoji, ne bomo trpeli nobenih pogajanj. Utegne se zgoditi, da bomo uživali usmiljenju, toda ne bomo prosili za nj.

Lahko razumljivo mi je, kako se simpatični opazovalci z druge strani Atlantskega oceana, ki ne morejo prečuti naših sredstev in naše odločnosti, morejo bati za naš obstanek, ko vidijo, koliko držav je bilo premaganih v nekaj tednih, da celo v nekaj dneh. Toda sovražnik še ni spoznal, da mu daje odpor velik narod, ki ima voljo, prav tako močno, kakor je njegova. Tu na našem oloku razpolagamo z dobro in zdravim moralom. Vse kar morem reči — je nadaljeval Churchill — je to, da je načrt za napad na Veliko Britanijo, izdelan pred dvema mesecema, moral biti popolnoma spremenjen, da bi se prilagodil našemu novemu položaju.

Pred dvema mesecema, da celo pred enim mesecem je obstojal prvi in glavni naš načrt v tem, da držimo najboljšo svojo vojsko v Franciji. Vse naše redne čete, vsa naša proizvodnja municije in veliko število naših letal bi moralo biti poslanih v Francijo in tam nastopiti. Zdaj pa je vsa naša vojska na naših tleh. Nikdar prej bodisi v pretekli ali sedanji vojni, naš otok ni imel po kakovosti, opremljenosti in po številu takšne vojske, kakršna je nocoj na predstraži. Zdaj imamo pol-drug milijon mož pod orožjem, vsak teden v mesecu juniju in juliju pa njihova organizacija, udarna moč in obrambna sila naglo naraščajo. Nobena pohvala ni pretirana, niti pohvala častnikov, podčastnikov in navadnih vojakov, kakor tudi ne civilnega prebivalstva, ki so ta ogromen preobrat izvedli v tako kratkem času. Za vojaški redne vojske se nahaja rušilno orožje padalcev-napadalcev, ki bi utegnili priti z letali — in vseh izdajalcev, ki bi se mogli znajti med nami in o katerih sem prepričan, da jih ni mnogo. Toda gorje jim, kajli dolgo ne bodo. Razen vojakov redne vojske razpolagamo še z nad milijon prostovoljci deželne brambe, ki najogreviteje žele izvesti napad na sovražnika ter se z njim spoprijeti, naj se pojavi kjer koli.

Ce sovražnik pride v Veliko Britanijo, ljudstvo prav nič ne bo stalo ob strani. Branili bomo vsakega vas in vsako mesto. Ogromne londonske ljudske množice bi mogle, pa čeprav bi bilo treba London braniti od ulice do ulice, pobiti eno veliko sovražno vojsko. Rač vidimo London v prahu in pepelu, kakor pa ukročenega. Prisiljen sem poudariti ta dejstva, ker je potrebno seznaniti naše ljudstvo s temi ukrepi in ga na ta način opogumiti.

Ta teden je bil velik teden za naše letalstvo, ki je sovražniku prizadelo petkrat večje izgube, kakor pa so bile naše, sovražniku, ki je poskušal napasti naše konvoje na Kanalu. Razume se, da so to predhodni epopadi velikih borb, ki nas čakajo, toda ne vidim nobenega razloga, zaradi katerega bi morali biti nezadovoljni z dosedaj doseženimi uspehi, čeprav se, naravno, nadajamo, da jih bomo še povečali, v kolikor se bo boj razširil in se približal notranjosti naše države. Vse obdaja moč kr. mornarice s tisoči ladij, ki pod vojno zastavo patrolirajo po morjih, mornarice, ki je sposobna prepeljati svoje sile zaradi zaščite kateregakoli dela britanskega cesarstva, ki bi mogel biti ogrožen, mornarice, ki je tudi sposobna obraniti naše zveze z novim svetom, odkoder bo prihajala še dalje večja pomoč, v kolikor se bodo boji poosttrili. Očitno je, da so po 10 mesečnih podmorniških in neomejenih letalskih napadih na našo trgovsko mornarico naše zaloge živil večje, kot pa so bile kdajkoli prej, in da imamo pod svojo zastavo znatno več ladij, kakor pa smo jih imeli ob začetku vojne, ne da bi računali pri tem tudi na stotine tujih ladij.

Razlog, zaradi katerega vse to poudarjam, gotovo ne leži v nameri, da bi povzročil zmanjšanje naporov ali budnosti. Nasprotno, te napore in to pripravljenost je treba podvojiti. Mi se moramo

pripraviti ne samo za poletje, pač pa tudi za zimo, ne samo za leto 1941, pač pa tudi za 1942, ko bo — kakor upam — vojna dobila drugačno obliko, na katero se je omejevala do zdaj, ko ne bomo več samo v defenzivi. Poudarjam te osnove naše sile in omenjam ta sredstva, ki smo jih mobilizirali in ki jih nadzorujemo, ker je prav, da vidimo sonce, ko gremo skozi temno dolino.

Stojim na čelu vlade — je dejal na koncu svojega govora ministrski predsednik Churchill — vlade, v kateri so zastopane vse stranke v državi, vse veroizpovedi, vsi družabni sloji in vsi zastopniki javnega mnenja.

Zatem je Churchill poudaril složnost naroda in njegovo odločenost, da začne uporabljati vsa upravičena sredstva ter pri tem vztraja, nato pa je končal svoj govor z naslednjimi besedami: Toda zdaj je vse odvisno od celotnega življenja in moči britanskih ljudstev v vseh delih sveta in tudi od tega, da vsi narodi, ki so znani, delajo dan in noč in vse, kar morejo, nudijo vse, stavijo na kocko vse ter store vse v mejah svoje dolžnosti do konca. To je vojna neznanih junakov. Vsak naj stori svojo dolžnost brez ozira na vero in nalogo in na ta način se bomo potem rešili tistega, proti kateremu se borimo.

Odmev v Italiji

Rim, 15. julija. AA. Stefani. Ko razpravlja o zadnjem Churchillovem govoru, pravi »Giornale d'Italia«, da je sicer lepo, če Churchill veruje v končno angleško zmago, vendar pa imata Italija in Nemčija danes na razpolago takšne sile, ki bodo znale ogroziti ves britanski imperialni sistem. Priprave za končni napad na Anglijo bodo v nekaj dneh končane. Anglija bo poklicana, da izbira: Ali da se podvrže silam, ki obnavljajo in popravljajo Evropo in to sta sili osi ali pa se bo spopadla v strahoviti vojni, ki more prinesiti njej samo poraz. Največji trenutek v novi zgodovini Evrope, se približuje.

Odmev v Nemčiji

Berlin, 15. julija. AA. DNB. Govor, ki ga je imel Churchill v nedeljo na radiu, je povzročil po-

zornost nemškega tiska, zlasti zavoljo tega, ker prevladuje mnenje, da je mogoče navzlic vsem izjavam in hvalisavim iz njegovih govorov razbrati strah pred trpkim koncem. Samo tako je mogoče tolmačiti obupno trditve Churchilla, da bi rajši videl London v ruševinah, kakor pa bi sklenil mir. »Deutsche Allgemeine Zeitung« poudarja, da hočejo s tem stavkom vojni zločinci na Temzi videti tudi zadnje dejanje te vojne proti britanskemu otočju v vsej vojni grozoti. V teh groznih besedah se vsako spominja Varšave in Rotterdamu. Tudi v Varšavi so vladodržci brez vesti opustili priliko ter so pustili mesto popolnoma razbiti, prav tako so tudi v Rotterdamu zamudili pravi čas, pač pa so se tega zavedli pravočasno v Parizu.

Vtis v Franciji

Vichy, 15. julija. AA. Havas. Prvi vtis Churchillovega govora je hladen in rezerviran. Govor je namreč mešanica neumestnih naukov Franciji in nasprotujočih si trditve, ki se kakor se zdi, nahajajo v popolnem nasprotju z resnico. V zvezi s Churchillovimi trditvami poudarjajo, da se je Francija borila zase in da je zato žrtvovala izredno velike in neenake žrtve. Pristojni krogi poudarjajo, da računa sedaj Francija samo za dejanji. Razen tega pravijo v istih krogih, da že sam Churchill nič več resno ne računa z akcijo bivšega generala de Gaulle.

Mornariški minister o možnosti izkrcaja nemških čet

London, 15. julija. AA. Reuter. Prvi lord admiraltete Aleksander je imel v radiu govor, kateri je bil v prvi vrsti namenjen Kanadi in ameriškim Združenim državam. V svojem govoru je Aleksander navajal, da je bilo poskrbljeno vse, da se prepreči morebitni poskus nemških čet izkrcati se na angleška tla, da pa se o vsem tem zaenkrat še ne more govoriti. Nato je Aleksander še dodal, da se posebno pospešujejo priprave v letalstvu.

„Irska je lahko v najkrajšem času v zelo težkem položaju“

Značilne napovedi ministra za državno obrambo

Dublin, 15. julija. AA. DNB. Minister za koordinacijo ukrepov državne obrambe je imel večeraj govor, v katerem je med drugim dejal:

Lahko se zgodi v najkrajšem času, da se znajdemo v zelo težkem položaju, toda to za nas ne bo nič novega. Z božjo pomočjo in po zaslugi hrabrosti našega naroda se nam bo posrečilo premagati vse težave. V zadnjih šestih tednih se je prišlo en milijon 200.000 prostovoljcev, od katerih jih je bilo rekrutiranih 25.000 v zadnjem tednu. Vsak irski državljan mora računati s tem, da njegov kraj lahko postane bojišče, v kateremkoli trenutku. V takšnem primeru civilisti ne smejo ovirati vojaških operacij ter nikakor ne smejo sodelovati s sovražnikom ter ga podpirati. Prav tako se mora vse irsko prebivalstvo dobro seznaniti s tem, kakšen glas ima napovedo-

valce irskega radia, da ne bi bili zavedeni v zablodo zaradi sovražne radijske propagande.

Sporazum med Irsko in Anglijo za primer obrambe Irske

Newyork, 15. julija. AA. Tass. Po vesteh iz Dublina trdijo irski poučeni krogi, da je prišlo do sporazuma med Valerom in Anglijo. Na podlagi tega sporazuma bo angleškim četam dovoljeno iti čez ozemlje svobodne Irske v primeru napada od strani kake tretje države. De Valera je izjavil predstavnikom angleških oblasti, da Irska ni pripravljena na vojno, da ne razpolaže s plinskimi maskami in da niso nikjer zgrajena zavetišča za primer letalskih napadov.

Amerika hoče 50.000 letal

Svoje brodogradnje bo podvojila, svojo armado pa zvišala na 2 milijona mož

Washington, 16. julija. b. Zadnjih šest dni se je mnogo govorilo v ameriškem življenju o nekaterih novih načrtih in novih kreditih, ki jih je predsednik Združenih držav zahteval za vojsko in mornarico, ne da bi bili znani končni cilji ogromnega oboroževanja. Na to vprašanje pa je odgovoril na večerajšnji konferenci tiska eden izmed vladnih govornikov, ki je dejal, da hoče Amerika doseči sledeče:

1. Zgraditi dve brodogradnji, eno za Atlantski, drugo za Pacifiški ocean. Okrepitev dosedanjih enot mora doseči najmanj 70%.
2. Zvišanje sedanjega letalskega brodogradnja na 50.000 letal.
3. Uvedbo splošne vojne dolžnosti in mobilizacija 1.200.000 mož, katero število naj bi se v najkrajšem času zvišalo za nadaljnjih 800.000 mož.

Najkasneje v 10 dneh bo sam predsednik Združenih držav g. Roosevelt obrazložil ameriški kongresu potrebo mobilizacije zahtevanih kreditov za prednje namene. Izjavljajo, da sedanji program še ne predstavlja dokončnega ameriškega cilja v oboroževanju.

Ali bo Roosevelt v tretji kandidiral

Washington, 15. julija. AA. (Reuter.) Ali bo predsednik Roosevelt tudi v tretje postavil svojo kandidacijo, vesta samo dve osebi in sicer Ja-

mes Farley, predsednik narodnega odbora demokratske stranke, ter trgovinski minister Harry Hopkins. Oba sta Rooseveltu obljubila, da ne bosta njegovih načrtov izdala. Za sedaj nameravata Fabry in podpredsednik Garner postaviti kandidacijo za predsedniške volitve, vendar pa organizatorji Rooseveltove kandidature mislijo, da ju bodo prepričali, da morata odnehati od svoje kandidature, da bi demokratska stranka nastopila enotno sprito sedanjega mednarodnega položaja. Do četrtka bodo na kongresu govorili raznih delegatov. Mislijo, da bo delegat države Newyork predlagal Roosevelta kot kandidata demokratske stranke za predsednika Združenih držav.

Washington, 15. julija. AA. (DNB.) Kongresa demokratske stranke, ki se je danes začel v Cikagu, se udeležuje 1100 delegatov. Na dnevnem redu je izvolitev kandidata za predsednika in podpredsednika Združenih držav ter določitev volilnega programa demokratske stranke.

Bullitt odhaja domov

Madrid, 15. julija. AA. (Reuter.) Ameriški veleposlanik v Franciji Bullitt, ki je pred nekaj dnevi prispel v Madrid, je odpotoval z letalom v Lizbono.

Newyork, 15. julija. AA. (DNB.) Po vesteh iz Madrida je ameriški veleposlanik v Franciji Bullitt izjavil, da ne nemški vojaški v zasledenih krajih korektno postopali s prebivalstvom. Bullitt je pristavil, da mu ni znan niti en primer pri- tožbe proti ravnanju nemških vojakov.

Med Japonsko in Ameriko narašča napetost - na Kitajskem

Reking, 15. julija. AA. DNB. Kakor je bilo že sporočeno, je prišlo med ameriškim mornarji in japonskim orožništvom do spopada. Zaradi tega spopada se je položaj ameriških državljanov, ki žive v Sanghaju, poslabšal. Japonska policija je sklenila izdati strožje nadzorstvene ukrepe. Tako je bilo sklenjeno zahtevati spiske o vseh ameriških državljanih, ki žive v Sanghaju. Vanje naj bi se vnesli točni podatki o poklicu in zaposlitvi teh Amerikancev. Te podatke je treba poslati kitajskim krajevnim oblastem, ki jih bodo nato dostavile japonski policiji.

Japonci napovedali blokado 7 kitajskih luk

Tokio, 15. julija. AA. Reuter. Podadmiral Simaba, glavni poveljnik japonske mornarice v kitajskih vodah je obvestil po japonskem generalnem konzulu v Sanghaju ves diplomatski zbor, da bo danes po polnoči japonska mornarica začela s

blokado Sanghaja, Sasijanga, Samufa in pristanišča Venčova, dalje zaliva Losinga. Sva tvaja in Husauva. Vsa plovba v teh krajih bo ustavljena. Vsaka ladja, ki bi se poskušala prebiti skozi blokado, bo uničena od strani japonskih pomorskih sil.

Sanghaj, 14. julija. AA. Stefani. Japonske pomorske voje sile so podvojile vse svoje napore, da bi preprečile vsak transport tujega blaga na Južno Kitajsko. Posebna pozornost se posveča zalivu pri Kvangcavu in portugalski koloniji Makao.

Angleško - japonski sporazum?

Tokio, 15. julija. AA. Reuter. Pooblaščen predstavnik zunanjega ministrstva je sporočil, da je imel angleški veleposlanik Craigie triurni razgovor z zunanjim ministrom Arifom. Razpravljala sta o japonski zahtevi, da mora Anglija prepovedati tranzitni promet čez Burmo.

Japonski pritisk na Indokino

Agencija Domej poroča, da je imel zastopnik japonske vojske na Južnem Kitajskem polkovnik Sator dolg razgovor z generalnim guvernerjem francoske Indokine in da je zahteval od njega, naj mu da zagotovila glede končne ureditve spornih vprašanj. Japonske čete so zavzele mesto Pejkuang blizu meje francoske Indokine 20 km severno od Fung-sanga. Na ta način je pretrgana pot, po kateri se je oskrbovala Čangkajškova vojska.

Boji na Kitajskem

Tokio, 15. julija. AA. Reuter. Po neki uradni brzojavki iz Čungkinga so Japonci imeli v zadnjih srditih bojih, ki so divjali od 6. do 9. julija, težke izgube. Brzojavka pravi, da je bilo deloma ubitih, deloma ranjenih 9.000 mož.

DNB poroča: Vojaški poveljniki v pokrajinah Hope, Šansi in Honan so se udali s 3000 vojaiki. Agencija Domej poroča tudi, da je kitajski general Lu prisegel zvestobo vladi Vančinevja.

Laval v Parizu

Vichy, 16. julija. b. Podpredsednik vlade g. Laval se je mudil večeraj v Parizu, da prouči možnost preselitve francoske vlade v Versailles in Pariz. Nemškim oblastem je sporočil, da bo francoska vlada v primeru, če dopustijo njeno preselitev, zahtevala sledeče: 1. popolno svobodo gibanja; 2. da lahko neposredno nadzira civilno administracijo v zasedenem in nezasedenem področju.

Vichy, 15. julija. AA. Stefani: Maršal Petain je izpopolnil svojo vlado s tem, da je imenoval Rene Belina za ministra industrijske proizvodnje.

Zeneva, 15. julija. AA. DNB: Iz Vichyja poročajo, da je imenoval minister Ybarnegaray znamenitega francoskega teniškega igralca in nekdanjega dolgoletnega evropskega prvaka Jeana Borotra za voditelja francoskega športa in telesne vzgoje.

„Volitve“ v Litvi in Letonski

Kovno, 15. jul. AA. Reuter: Večera so se začele volitve v Litvi, ki potekajo v najlepšem redu. Volitve so se danes in jutri še nadaljevale. Komunisti so do sedaj dobili baje 79% oddanih glasov.

Riga, 15. jul. AA. DNB: Večera so se začele volitve v letonsko skupščino. Volitve so potekale v popolnem redu. Po dosedaj zbranih poročilih je glasovalo okrog 80% vpisanih volivcev. Izid volitev bo objavljen jutri.

Moskva, 15. jul. AA. Tass: Vpisovanje tretje-ga notranjega sovjetskega posojila je doseglo v 11 dneh 9060 milij. rubljev.

Moskva, 15. jul. AA. DNB: »Pravda« poroča, da je bil armadni general Zukov imenovan za poveljnika kijevskega vojnega okrožja. Kakor je znano, je bil prej poveljnik kijevskega vojnega okrožja sedanji komisar za vojsko maršal Timošenko.

O priliki 20 letnice miru med Litvo in Sovjetsko Rusijo sta predsednik Kalinin in predsednik litvanske republike Palecki medsebojno izmenjala prisrčne brzojavke.

Resničen kristjan

Znani angleški tednik »The British Weekly« prinaša v svoji zadnji številki poročilo nekega Kanadca, ki je bil letošnjo spomlad pri kitajskem vodji Čankajšku in njegovi ženi na večerji. Preden so se vsedli k mizi, je bil letalski alarm in so mesto zatemnili. Res se je izvršil napad japonskih bombnikov, ki v Kanadcu seveda ni vzbudil prijetnih čustev. Njegova gostiteljica pa sta mirno čakala, dokler ni bilo napada konec, na kar so vsi sedli za mizo. Po večerji je Kanadec še prisostvoval večerni molitvi Čankajškega in njegove žene. Najprej je maršal prebral nekaj odstavkov iz sv. pisma, nato pa sam izmolil svobodno molitev, v kateri se je najprej Bogu zahvalil, da ga je obvaroval smrti njega in njegove žene. Nato je Boga zahvalil za to, da kitajski narod hrabro prenaša še toliko let trajajočo vojsko. Nato je prosil poguma v nadaljnjih borbah in da bi Bog hrabril vojake v okoliš. Najbolj pa se je začudil Kanadec, ko je Čankajšek Boga prosil, naj tako njega, kakor ves kitajski narod obvaruje sovraštva proti Japoncem. Molil je za japonsko ljudstvo, ki mora, ne da bi bilo krivo, prenašati tako velike žrtve za krivično vojsko. Nato je prebral neko mesto iz svetega pisma stare zaveze, se poslovil od svojega gosta in ga spremil do vrat. »To je resničen kristjan, kakor ga hoče Jezus Kristus«, končuje Kanadec svoje poročilo.

Gospodarstvo

Občni zbor Pokojninskega zavoda

V nedeljo dne 14. julija 1940 je bil v Ljubljani občni zbor Pokojninskega zavoda za nameščenice, katerega so se udeležili številni delegati. Občni zbor je vodil predsednik g. dr. Anton Milavec, ministar za socialno politiko in ljudsko zdravje pa je zastopal načelnik g. Dušan Jeremič.

Uvodno je predsednik jedr krajše poročilo o delu zavoda. Predvsem je poudaril načelo, da mora dobiti novi zavod v Zagrebu s prevzemom dalmatinskega zavarovanja sorazmerno tudi toliko premoženosti ljubljanskega zavoda, kolikor bo prevzel obveznosti. Oba člana upravnega odbora, ki sta iz Dalmacije, sta pregledala računski zaključek in ga našla v redu ter za njegovo odobritev tudi glasovali.

Nadalje je sporočil, da je državni svet odbil pritožbo proti volitvam delegatov iz Slovenije v zavod. V tej zvezi ugotavlja, da je vedno prevladovalo složno delo v upravi in vseh organih zavoda. Uprava je tudi v stalnem stiku z zavarovanci po vsej Sloveniji, med drugim je osnovala pododbor delegatov v Kranju.

Letni predpis premij vseh pokojninskih zavodov v državi znaša 120 milijonov dinarjev.

Z ozirom na neosnovane napade na zavod, češ da je tu velikanski deficit in da bodo s tem predvsem oskodovali dalmatinski zavarovanci, je zavod o tem obvestil ministrstvo za socialno politiko, bano banovine Hrvatske in zavod v Zagrebu. Napadi so izvirali od komisarija, ki ga je postavil ban Hrvatske za področje Dalmacije. Kako je nastal primanjkljaj in koliko ga je, je znano. Po pojasnitvi zavoda je ban odstavil komisarija. Ljubljanski zavod pa je od njega zahteval, da vse napade prekliče, kar je tudi storil.

Zahteve nameščenec.

Delegati nameščenke skupine so na občnem zboru podali naslednje izjavo:

1.) Z zadovoljstvom ugotavljajo, da je bilo po splošni razširitvi pokojninskega zavarovanja na vso državo, pokojninsko zavarovanje uvedeno tudi za trgovske pomočnike, zobotehniške in strojnike z izpiti, kar je znatna zasluga vztrajnih prizadevanj uprave ljubljanskega zavoda.

2.) Smatrajo za naravno, da se Dalmacija čim preje vključi v teritorialno kompetenco Pokojninskega zavoda za nameščenice v Zagrebu, ki naj bo izključno nosilec tega zavarovanja v območju banovine Hrvatske. Odobravamo napore samouprave našega zavoda, da prepreči vsako škodo, ki bi mogla nastati radi likvidacije dalmatinskega dela. Ta likvidacija naj bo izvršena pravično za obe strani in sicer tako, da naj zagrebški Pokojninski zavod prevzame vsa aktiva in pasiva, ki so nastala z izvajanjem pokojninskega zavarovanja v Dalmaciji.

3.) Nadalje smatrajo, da je nujno potrebno, da se v pokojninskem zavarovanju določijo novi plačilni razredi, da bodo zavarovanci zavarovani za svoje dejanske prejemke, kar bo znatno zvišalo proti sedanjemu stanju odmerno osnovo za rentne dajatve.

Ponovno ugotavljamo, da je zakon o pokojninskem zavarovanju nameščenec potreben temeljnih sprememb, zlasti zaradi olajšanja pogojev za pri-

dobitev rentnih dajatev. Zato zahtevamo, da oblast že enkrat pristopi k rešitvi tega vprašanja.

Nameščenici predvsem zahtevajo: da se starostna meja za zavarovance zniža na 60 let, službena doba pa na 35 let; za zavarovanke pa starostna meja na 55 let, službena doba pa na 30 let. Temu je treba prilagoditi plačilne razrede in rentno odmero. Vdovi se naj prizna vsaj 60 odst. rente, ki pripada umrlemu zavarovancu. Vdova ima pravico do rente tudi takrat, ko se je poročila s preko 50 let starim zavarovancem. Otroška renta se naj podaljša do 21. leta starosti, če otrok študira pa do 24 leta starosti.

5.) Zahtevamo, da ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje čimprej izda uredbu o ureditvi medsebojnih odnosov nad nameščenskimi in rudarskim zavarovanjem za primer onemoglosti, starosti in smrti. Pridobljene pravice, ki izhajajo iz dvojnega zavarovanja, morajo biti v polnem obsegu varovane.

6.) S sredstvi Pokojninskega zavoda za nameščenice je upravljati kar najbolj štedljivo in po zdravih gospodarskih načelih. Predvsem se mora paziti, da upravni stroški ne presegajo 10 odst. od predpisanih premij, in da se temu primerno reorganizira administracija zavoda.

7.) Končno smatramo, da je z razdelitvijo delavskega socialnega zavarovanja dana ugodna prilika, da se bolniško in nezgodno zavarovanje nameščenecv kakor tudi brezposelnih preskrba nameščenecv iz delavskega sklopa izloči in organizacijsko poveže z nameščenskimi pokojninskimi zavarovanjem na osnovi teritorialne decentralizacije novih nosilcev celotnega nameščenskega socialnega zavarovanja, njegovo organizacijsko osnovo naj tvori ljubljanski Pokojninski zavod kot najvažnejši in najpomembnejši sestavni del socialnega zavarovanja nameščenecv v Sloveniji.

Službodajalci se pridružujejo.

V imenu delodajalskih delegatov je podal g. dr. Mirko Božič naslednje izjavo:

Delegati službodajalske skupine občnega zbora Pokojninskega zavoda za nameščenice v Ljubljani izjavljajo z ozirom na pravkar prečitano izjavo nameščenecv naslednje: Z izjavo nameščenske skupine soglašajo s to pripombo:

Kolikor se nanašajo zahteve nameščenske skupine na izboljšanje pokojninskega zavarovanja, naj se vestno upošteva gospodarski položaj službodajalcev, ki so z javnopravnimi dajatvami že težko obremenjeni.

Dalmatinski delegati so se vzdržali razprave in glasovanja iz protesta, ker se ni prišlo do prenosa dalmatinskega zavarovanja na Pokojninski zavod v Zagrebu.

Vsa poročila so bila soglasno sprejeta z izjemo dalmatinskih glasov.

Na predlog uprave je nato občni zbor določil znesek 160.000 din v sklad za podpiranje brezposelnih zavarovancev in 100.000 din za podporo vdovam in sirotam, nato pa še 50.000 din za podporo pomorskim kapetanom in strojnikom, ki so zaradi vojne stanja ostali brezposelni.

H koncu je občni zbor izglasoval pooblastila upravnemu odboru v smislu prejšnjih let glede gospodarstva z nepremičninami itd.

mesta, kar je istotako v interesu nemotnega poslovanja referata za nadzorstvo cen, kakor nadziranih obratov, je potrebno, da se vrnejo razposlani obrazci hitro ter točno in vestno izpolnjeni.

Pokojninski zavod v Belgradu

Prejeli smo poslovno poročilo Pokojninskega zavoda za nameščenice v Belgradu, ki vsebuje podatke za leto 1938 in 1939. Iz poročila posnemamo, da je število njegovih zavarovancev znašalo v januarju 1938 12.246, v decembru 1939 15.664, v aprilu 1940 pa 16.663 oseb.

Računski zaključek izkazuje za 1938, da so znašale predpisane premije 32, 1939 pa 39 milij. din, za dokupe let je bilo plačanih 1938 0.066, 1939 0.8 milij. din. Donos imovine je narastel od 0.5 na 2.7 milij. din. Dajatve so bile leta 1938 malenkostne: 0.1, lani so narasle na 2.6 milij. din. Upravnih stroškov so narasli od 1.87 na 2.63 milij. din. Za prvo leto je bilo dotirano skladom 1.0, za drugo leto 1.3 milij. dinarjev.

Bilanca za 1939 je izgledala (vse v milij. din. v oklepajih podatki za 1938): Aktivna: gotovina 0.2 (0.1), Posilna hranilnica 0.56 (0.24), denarni zavodi 20.2 (13.05), nepremičnine in inventar 8.0 (—), posojila 0.6 (—), zaostali prepiševki 3.0 (3.2), razni računi 2.0 (7); pasivna: rezervni skladi 1.56 (0.5), pokojninski sklad zavodovih nameščenecv 0.7 (0.6), čista imovina kot premijska rezerva 67.3 (29.6), dejanske premijske rezerva pa bi morala znašati 68.54 milij. din, tako da znaša deficit samo 1.3 milij. din, kar je začetek poslovanja malo in skoro krito z rezervami.

Slovaška zunanja trgovina

Od 14. marca 1939 dalje je postala Slovaška samostojna država, kar se je poznalo tudi v slovaški zunanji trgovini. Slovaška za enkrat še ne objavlja uradnih podatkov o zunanji trgovini, toda na razpolago so nam poluradne statistike in podatki o plačilnem prometu, kolikor jih je objavila Slovaška narodna banka.

Objavljeni podatki sa dobo enega leta, t. j. od 14. marca 1939 do konca marca 1940 pokažejo naslednjo sliko: uvoz 2.178 milij. kron, od tega iz protektorata 1.090 milij. kron ali 50%, iz Nemčije s sudetskimi pokrajinami 620 milij. ali 28.5%, Italija 70 ali 3.2, Holandija 40 ali 1.8, Madžarska 60 ali 2.8, Romunija 75 ali 3.4, Jugoslavija 40 ali 1.8, Švica 30 ali 1.4, Belgija 30 ali 1.4, Bolgarija 15 ali 0.7, Švedska 6 ali 0.3, Grčija 12 milij. kron odn. 0.6%, in ostale države 90 milij. kron, odn. 4.1%. Izvoz pa je dosegel vsoto 2.595 milij. kron in je šel v naslednje države: protektorat 1.440 milij. kron, odn. 55.6, Nemčija s sudetskimi kraji 640 ali 24.7, Italija 90 ali 3.5, Holandija 95 ali 3.6, Madžarska 70 ali 2.7, Romunija 60 ali 2.3%, Jugoslavija 40 ali 1.5, Švica 45 ali 1.7, Belgija 35 ali 1.3, Bolgarija 15 ali 0.6, Švedska 15 ali 0.6, Grčija 10 ali 0.4, ostale države 40 milij. kron odn. 1.5%. Trgovinska bilanca s posameznimi državami izkazuje naslednjo aktivnost v milij. kron: protektorat 350, Nemčija 20, Italija 20, Holandija 55, Madžarska 10, Švica 15, Belgija 5, Švedska 9, pasivna pa je bila slovaška zunanja trgovina z Romunijo za 15, Grčijo za 12 in raznimi državami za 50 milij. kron. Izenačena je bila trgovinska bilanca z Jugoslavijo in Bolgarijo.

Iz podatkov je razviden izredni pomen Nemčije in protektorata za slovaško zunanjo trgovino,

saj gre 80.3% vsega slovaškega izvoza tja, dočim prihaja od tam 78.6% vsega slovaškega uvoza.

Glavni predmet slovaškega izvoza je les. Izvoz lesa vseh vrst je znašala 550 milij. kron, nadalje je dosegel izvoz papirja in celuloze 310 milij. kron, in ostalih lesnih izdelkov 70 milij. torej skupno 930 milij. ali 35.8% vsega izvoza. Od vsega izvoza lesa odpade na izvoz v protektorat 53.44%, v Nemčijo pa 30.3%, torej skupno 83.74%, nadalje je slo 57.7% vsega izvoza celuloze in papirja v Nemčijo in protektorat.

Seveda ima tudi slovaška zunanja trgovina kakor vsa ostala evropska trgovina znatne težave, ki so v zvezi s sedanjim polžajem, ko je Evropa vedno bolj navezana nase.

Posestne izpremembe v Ljubljani in v okolici

Zemljiška knjiga je v I. polovici tega meseca zaznamovala že več kupnih pogodb, tako za manjše kakor tudi za visoke kupnine. V nekaterih primerih je bil prenos lastninske pravice izveden šele sedaj, ko so bile drugače kupne pogodbe podpisane že mnogo prej, toda potrebne so bile pri izvršitvi gotove formalnosti. Med drugimi kupnimi pogodbami navajamo:

Babnik Andrej, posestnik v Dravljah št. 48, je prodal »Krojaškemu domu«, stavbni in gospodarski zadrugi z o. j. v Ljubljani, parc. št. 337 njiva k. o. Dravlje za 77.680 din.

Pestator Martin, jetniški paznik in posestnik v Ljubljani, je prodal dipl. jur. Josipu Tribuču, posestniku v Ljubljani, Tržaška cesta 48, nepremičnino št. 341 k. o. Ljubljana-mesto (hiša št. 2 v Sodarski stezi) za 108.000 din.

Nedoletna Janko in Baldomir Kremžar, sinova avtoizvoščika v St. Vidu nad Ljubljano, sta prodala Jugoslovanskemu uršulinskemu provincijatu v Ljubljani parc. št. 206 k. o. St. Vid v izmeri 3656 kvadr. m za 116.992 din. Kvadr. m po 32 din.

Priorat Križevniškega reda v Ljubljani je prodal Univerzi Kralja Aleksandra v februarju letos parcelo št. 198-3 vrt k. o. Gradiško predmestje v izmeri 1509 kvdr. m za 470.700 din. Kvadr. m po 300 din, v maju letos pa parcelo št. 198-1 k. o. Gradiško predmestje v izmeri 1543 kvadr. m za 540.000 din. Kvadr. m po 350 din.

Gradbeno podjetje inž. Dedek v Ljubljani je prodalo gđ. Anji Klauer, zasebnici v Trčiču, Glavn. trg 1, posestvo vl. št. 488 k. o. Stanežice (2 travnika in hiša) za 145.000 din.

Kmetijska posojilnica ljubljanske okolice je prodala g. Mariji Macoratti, Ljubljana, Trdinova ulica 7, parcelo št. 425-20 in 425-21 k. o. Zgornja Šiška v skupni izmeri 626 kvadr. m za 118.940 din. Kvadr. m po 190 din. Ista posojilnica je dalje prodala dr. Milku Kosu univ. prof. Ljubljana, Subičeva ulica 3 in Gajmiru Antonu Kosu, profesorju, Ljubljana, Gosposvetska cesta 13, parcelo št. 429-6 k. o. Zgornja Šiška v izmeri 459 kvadr. metrov za 78.400 din.

Dolgan Marija, učiteljica v pok. Ljubljana, Domobrankska cesta 17, je prodala inž. Franu Dolganu, od tam, polovico hiše in vrta s pritlikinami, spadajoče pod vl. št. 261 k. o. Poljansko predmestje za 120.000 din.

Ivan Štrukelj, posestnik in žel. delovodja, Ljubljana, Celovška cesta 51, je prodal dr. Albinu Smoletu, odvetniku, Ljubljana, Dalmatinova 3 in g. soprogi Anici, nepremičnino vl. št. 109 k. o. Spodnja Šiška (hiša št. 51 na Celovski cesti z vrtom) za 157.000 din.

Roža Dovič, gostilničarka in posestnica, Tezno pri Mariboru, je prodala Mihi Avšiču, kapetanu I. razr., Ljubljana, Mišičeva 4, in Franji Dekleva, drž. uradnik, Tyrševa c. 15, parc. št. 540-2, 540-31 in 540-32 k. o. Moste za 160.000 din.

Udeležba naše države na mednarodnih sejmih.

Ministrstvo trgovine in industrije, Trgovinski muzej v Belgradu obvešča, da se bo naša država udeležila v jeseni naslednjih mednarodnih sejmskih prireditelj: V Smirni od 20. 8.—20. 9.; na Dunaju od 1.—7. 9.; v Solunu od 15. 9.—6. 10. Vse podrobne informacije glede udeležbe daje Trgovinski muzej. Tvrde, ki se želijo udeležiti navedenih sejmov z vzorci blaga, naj prijavijo to muzeju (Belgrad, Miloša Vel. 29) najkasneje do 20. t. m.

Pogajanja z Grčijo. Po vesteh iz Beograda so skoraj končana trgovinska pogajanja z Grčijo. Med našo in grško delegacijo je prišlo do sporazuma, po katerem so stari kontingenti znatno povečani, uvedeni pa bodo tudi novi kontingenti. Grčija nam je za 6 mesecev odobrila kontingent 1000 ton koflonije. Za bombažno prejo nam je odobrila kontingent na višini dosedanjega izvoza. Med našimi izvoznimi kontingenti je pričakovati povečanje pri izvozu drobnice. Za drugo polovico je določena količina 150.000 komadov. Nadalje je Grčija zaprosila tudi za izvestne količine pšenice in koruze, katerih pa nismo dali, ker nimamo še podatkov o rezultatu naše žetve. Plačilni promet se bo zopet razvil na kliringu.

Dostavljanje podatkov o inozemskih depojih. Devizno ravnanje Narodne banke je izdalo naslednjo okrožnico št. 69 z dne 11. julija: V zvezi z okrožnico št. 65 od 26. septembra 1935 glede primerjanja podatkov o vrednostnih papirjih, ki so lastnina inozemcev, pa se nahajajo v depojih pri pooblaščenih zavodih v državi, je treba predložiti prijavo vseh depojev vrednostnih papirjev (vseh državnih papirjev, delnic denarnih zavodov, raznih trvd in podjetij, zastavnih listov), ki se nahajajo pri pooblaščenih zavodih, pa so last ali inozemcev, katerih domicil je v inozemstvu ali v naši državi, ali naših državljanov, katerih domicil je v inozemstvu. V prijavi je treba za vsak depo navesti: 1. državo inozemskega lastnika vrednostnega papirja, v kateri se sedaj nahaja, 2. država inozemskega lastnika vrednostnega papirja po prijavi, predloženi leta 1935, 3. vrsta vrednostnega papirja, 4. nominalni znesek, 5. za katero zadnje leto so vterjani kuponi in koliko je znašala skupna dividenda, ki pripada inozemcem, kakor tudi, koliko je znašala dividenda v odstotkih, 6. datum in številka odobritve za vstavitve vrednostnega papirja v depo dosedanjega lastnika. Ker je to obsežen posel, je prijavo poslati do 15. avgusta letos po stanju z dne 30. junija 1940. Obenem opozarja devizno ravnanje, da morajo pooblaščenih zavodi tudi v bodoče predlagati mesečna poročila o izpremembah v depojih vrednostnih papirjev najdalje do 7. dne v mesecu za prejšnji mesec na dosedani način.

Nova delniška družba. V Novem Sadu je bila osnovana delniška družba Jugograr za promet s stroji. Glavnica znaša 5 milij. din. Ustanovitelji so: Djordje Blašković, Ivan Bosaić, Jovan Petrović, dr. Jakob Avender, Ljudevit Schwarz, dr. Jožef Trisler, Konrad Bolović, Jovan Flor, Mihajlo Rajn, Franjo Antonović, Friderik Hebbere in Friderik Miller. Vpis delnic je od 14. do 20. julija pri Kmetijski centralni kreditni zadrugi.

Zveza zadrug za zavarovanje živine. Izbrisani so člani upravnega odbora: Miroslav Kulmer, dr. Šime Debelić, Mile Maravič, vpisani pa: dr. Ilančić Dragan, Jandra Gašpar in Mihalč Janko.

Vpis v trgovinski register: Mayer in drug, industrija čipk, Bled, družbenika Mayer Emerik star. in mlajši v Ljubljani.

Jugohrom. V trgovinski register v Belgradu je bila vpisana družba Jugohrom z glavnico 2 milij. din. Člani upravnega odbora so: Harazim Lujona, Radulović Jovan, Blašković Petar, Markosiv Aleksander in Krpan Marko, člani nadzorstva pa Harazim Dragutin, Pilepič Karel in Herentič Vatroslav.

Aktivni okraji banovine Hrvatske. Tudi na Hrvatskem so bila izdana navodila za odkup stare pšenice in koruze ter izdane točne cene. Za aktivne, suficitarne okraje banovine Hrvatske so bili proglašeni: Ilok, Našice, Osijek, Sid, Valpovo, Vinokovci, Virovitica, Vukovar in Zupanja.

Zvišanje glavnice. Jugoslovanska Bates, d. d. v Zagrebu je zvišala glavnico od 1 na 2 milij. din.

Poravnalo postopanje je uvedeno o imovini Mišića Mateja, posestnika in mizarskega mojstra v Novi vasi 45 pri Rakeku, narok za sklepanje poravnave 7. avgusta, terjatve je prijaviti do 30. julija 1940.

Dve novi delniški družbi. Minister za trgovino in industrijo je odobril ustanovitev delniške družbe »Omni-promet« z glavnico 1.5 milijonov din v Belgradu. Družba se bo bavila s trgovino. Ustanovitelji so: M. Banjanski, dr. D. Kečkič, R. Ristić, N. Rasidkadić, M. Dimitrijević, P. Blašković in ing. T. Velaj. — Nadalje je bila v vasi Stepojevi (donavna banovina) osnovana delniška družba »Proizvajalna-predelovalna družba Sloga«, z glavnico 500.000 din. Namen družbe je odkupiti mlin g. Jevtića v Stepojevcu. Ustanovitelji so: M. Simić, K. Pavlovič, T. Jovanović, P. Jevtić in L. Gjorgjevič.

Hrvatske bilance. Uljanik, petrolejsko d. d. v Zagrebu: Glavnica 7.5, bilančna vsota 68.6 (64.04), izguba 0.011, skupno obnem z izgubo iz prejšnjih let 0.904 milij. din. — Bitumen, hrv. d. d. za izkoriščanje zemeljskega plina in olja v Zagrebu: Glavnica 3, bilančna vsota 8.5, izguba 2.067 milij. din. — Methan d. d. v Zagrebu: glavnica 2.5, bilančna vsota 8.1 (6.8), izguba 0.127, skupno z izgubo iz prejšnjih let 0.457 milij. din.

Zvišanje glavnice. Tvornica alimentarnih konzerv »Neptun« d. d. v Splitu, je zvišala glavnico od 2 na 3 milijone din.

Seicarska zunanja trgovina. V juniju je vojna zavzela kot znano zelo velik obseg. To se je poznalo tudi v švicarski zunanji trgovini. Uvoz v Švico je znašal junija letos 130.0 milij. frankov (maja 200.9 milij.), izvoz pa 86.3 (89.5) milij. frankov. Junija 1939 je znašal uvoz 160.1, izvoz 111.9 milij. frankov. Trgovinska bilanca je bila junija letos pasivna za 44.2 milij. frankov, lani junija za 48.2 milij. Skupno je v prvi polovici letos švicarski uvoz narastel v primeri s prvo polovico lani za 331.2 na 1.193.7 milij., dočim se je izvoz zmanjšal za 33.6 na 637.0 milij. din in je zaradi tega pasivnost narasla za 364 na 556.8 milij. frankov.

V Italiji samo dve vrsti mila. V Italiji so objavljene maksimalne cene za mlo. Odelej bošta na razpolago samo dve vrsti: boljša s 27% masti, ki bo stala 25 lir kg, in slabša s 73% masti in bo stala 18 lir. To so cene za nadrobno prodajo v lirah za kilogram.

— Pri pojavih zastrupljenja, ki ga povzročijo pokvarjena jedila, je pravočasno uporabljena naravna »Franz-Josefova« grenka voda dobro sredstvo.

Ogi. reg. S. br. 13485/35.

Borze

Ljubljana, 15. julija 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 6.950.890 din, na belgrajski 7.304.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 465.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt 163.68—166.88
Newyork 100 dolarjev 4425.—4485.—
Zeneva 100 frankov 1004.94—1014.94

Ljubljana — Svobodno tržišče:

London 1 funt 202.45—205.65
Newyork 100 dolarjev 5480.—5520.—
Zeneva 100 frankov 1241.85—1251.85

Ljubljana — zasebni klirng:

Berlin 1 marka 14.70—14.90

Belgrad — zasebni klirng:

Solun 100 draham 85.15—85.85
Sofija 100 din 91 blago

Curib ob 12. Belgrad 10, London 16.30, Newyork 441, Milan 22.30, Madrid 40, Berlin 176.375, Stocoholm 105.12, Buenos Aires 94.75.

Ob 15. Pariz bankovei 5.50, London 16.34, bankovei 11, Newyork 441, bankovei 452, Milan 22.30, Madrid 40, Berlin 176.37, register-marke 49.50, dr. marke 20.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 430 denar
v Zagrebu 428—432
v Belgradu 437—439

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96 denar, agrarji 51 denar, vjna škoda pr. 430 denar, begl. obvez. 76 denar, dalm. agr. 71 den., 8% Bler. pos. 96.50 den., 7% Bler. pos. 92 denar, 7% pos. Drž. hip. banke 101.50 denar, 7% stab. pos. 94 blago. — Delnice: Nar. banka 7850—8000, Trboveljska 300—310, Kranjska industrijska dr. 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko pos. 95 denar, agrarji 50—50.50, vojna škoda promptna 428—432, begluške obveznice 76 denar, dalm. agr. 70 denar, 4% sev. agrarji 50 denar, 6% šumske obveznice 69 denar, 8% Blerovo posojilo 96.50 den., 7% Blerovo pos. 91 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar. — Delnice: Priv. agr. banka 190 denar, Trboveljska 295—300 (310), Sladk. tovarna Osijek 245—250 (250), Isis 32 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 97 denar, agrarji 51 denar, vojna škoda pr. 437—439 (435), begluške obveznice 78—79, dalm. agrarji 72.25—72.75 (72.50), 4% severni agrarji 51 denar, 6% šumske obveznice 70.25—71.50, 8% Blerovo posojilo 96.50 denar, 7% Blerovo posojilo 92.50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 101.50 denar. — Delnice: Narodna banka 8.050 blago, Priv. agrarna banka 195 denar (196).

Žitni trg

Novi Sad. Vse nespremenjeno. Promet: pšenice 26 vagonov, koruze 2 vagona, mlinskih proizvodov 53 vagonov.

Toča in strela uničujeta kmetu imetek in pridelek

Po Dolenjskem, Belokranjskem in Štajerskem je pustošila toča, v Bohinju pa je strela zanetila požar

Št. Vid pri Stični

V noči med petkom in soboto je padala huda toča, ki je zlasti po Temeniški dolini in po Česnjicah na žito veliko škodo napravila. Tudi sadno drevje je hudo okleščeno. Sicer je malo sadu bilo na njem, zato je škoda tem bolj občutna. Druga leta je bila v tem času pšenica navadno že požeta. Letos je pa zaradi deževja zoritev tako zakasnela, da so redki, ki bi spravi vsaj ječmen v kozolec. Seno so šele ta teden spravljali, pa tudi ne še vsi.

Dobrič

Dne 13. julija ob pol 4 zjutraj se je nena doma med hudim grmenjem vsula toča, debela kot oreh, in je tako močno padala, da je bila zemlja v 10 minutah popolnoma bela. Ob zori je bilo polje še belo in pod kapom streh ter po zametih toče do 40 cm na debelo. Toča je popolnoma uničila poljske prideleke. Toča je letos že tretjič pobila v tukajšnji dolini. Dne 29. maja je uničila le del polja. Dne 30. junija je ponovno po istem polju toča prizadela precej občutno škodo, ki jo je komisija ocenila na 684.000 din. Toča v soboto zjutraj pa je napravila tukajšnjemu prebivalstvu nad en milijon din škodo.

Črnomelj

V soboto zjutraj ob 4 je prihrumela v smeri od Mirne gore nevihta s točo. Najhuje so prizadete Petrova vas, Mihelja vas, Ručna vas in Rožance s svojimi ponosnimi vinogradi, ki jih je toča popolnoma uničila. Koruza je tako razcefrana, da so ostala sama stebila; zelje je ponekod popolnoma uničeno. Oves je tako omlaten, da se zrnje lahko kar po tleh pobira. Najbolj žalosten pogled je na vinograde in koruzo.

Štrigova

V petek popoldne je obiskala Štrigovo in okolico strašna ujma, ki je uničila vse sadonosnike, polja in travnike. Okrog pol 4 se je z jugozahoda približala nevihta, med katero se je vsula toča, ki je zajela Štrigovo in njeno okolico od Krpeca do Mure. Toča je padala polnih 20 minut. Bila je debela kakor lešniki, vmes pa so bila zrna v velikosti oreh. Toča je padala zelo na gosto, tako da je pokrila vso zemljo z belo plastjo. Pobelila je njive. Še nekaj ur po hudi uri je bilo toče na prisojnih ktraneh vse polno. Strašna toča je seveda napravila velikansko škodo. Žitna polja so popolnoma zbita, koruza je vsa okleščena, krompir pa moli v zrak in gola stebila. Vrtovi so popolnoma zbiti, tako da na sadnem drevju ni ostal skoraj noben sad, zelenjava pa je prav tako zbita. Toča je oklestila drevje tako, da so se ponekod med viharjem nabrali celi kupi listja. Trte ob hišah so popolnoma uničene, grozdje pa je zbito na tla. Še huja je škoda v vinogradih, kjer je uničena tri četrtine letošnjega pridelka. Škoda, ki jo je toča napravila, gre v stotisoče in ljudje obupujejo, ko gledajo, kaj je ostalo od njihovega dela. Tudi najstarejši ljudje ne pomnijo, da bi v teh prajih kdaj padala tako gosta toča. Hvala Bogu, da je toča zajela le ozek pas, tako da ni oškodovan prevelik del okraja. Prizadetim pa bo treba vsekakor odpisati davke.

Bohinjska Bistrica

V noči od petka na soboto je zadivljala nad Bohinjem tako huda nevihta, da so ljudje kar vztrepotali. Grom se je podil po oblaknem nebu in blisk je pošastno razsvetljeval deževno noč. Nekako ob eni ponoči pa se je v strašnem gromu utrgala iz oblakov strela in udarila v gospodarsko poslopje znanega gostilničarja na Ribičevem laz — Franca Resmana. Domača hiša, ki je prva zapazila ogenj, je prestrašena sklicala ostale, toda preden so prihiteli iz hiše, je plamen že zajel vse poslopje. Požrtvovalno so pri gašenju pomagali letoviščarji, zlasti pa skavti ljubljanske mečanske šole in nekateri daljni sosedi, katerih velika zasluga je, da se požar ni razširil še na hišo. Skavti so, ne oziraje se na napor, gasili s čimer so pač mogli, in odnašali pohištvo iz ogrožene hiše. Ko bi ne bilo njih, bi verjetno požar zajel še hišo, ker je goreče poslopje tik ob

njej in ker so gasilci iz Kamenj ter iz Bistrice prišli precej pozno, to pa zato, ker so o nesreči bili prekasno obveščeni in ker se zaradi silnega dežja požar ni videl na Bistrico. Svojo dolžnost so dobro opravili kamenjski, posebno pa še bistrski gasilci, ki so se v neprikladnih okoliščinah hitro znašli in z naglim manipuliranjem takoj spustili curke vode na goreče poslopje. Ogenj so tako povsem omejili in zadušili. Pri gašenju je malo manjkalo, da se ni zgodila smrtna nesreča. G. Sodja M. iz Bistrice se je s cevjo povzpela na zid in od tam gasil požar, toda v hipu se je zid zamajal in da ni hitro odskočil, bi ga bila pod seboj pokopala stena, ki se je zrušila. Pri odskoku se je močno poškodoval na nogi, ki si jo je že pred leti zlomil v stopalu. Istočasno je podirajoči se zid vrgel daleč proč tudi gasilca,

ki je na lestvi pomagal Sodji gasiti. Pri neprijetnem padcu se mu ni nič hudega zgodilo. G. Resman je sicer zavarovan za ca 30.000 din, toda škoda je mnogo večja, ker mu je pogorelo več tisoč kg letošnje krme, poleg tega pa še motor za slamorezno in mlin za mletje krede. Pogorelo je tudi vse poljsko orodje, uničena je ledenica, pa tudi kegljišče in še mnogo pohištva je razdejanega, ker so ga zaradi bojazni, da se ne zažge hiša, spravili iz nje. Tako bo povzročena škoda daleč preseгла zavarovalno vsoto. Strela je v tej noči razbila tudi nekaj smrek, pokvarila je električni vod, zaradi česar ni bilo mogoče telefonično obvestiti Bistrice o nesreči. Zjutraj je z jasnega neba gledalo sonce razdejanje strele; Triglav pa je z zasneženim vrhom zrl v Bohinj, v katerem je sedaj krasno sončno vreme.

Ljubljanska okolica v I. draginjskem razredu

Kakor pravljica bo zadonel v ušesa marsikomu zgornji naslov. Kar preko noči. Jeli to mogoče? Id vendar je vse to res.

Z odlokom kr. banske uprave z dne 13. marca 1938 je bil na ozemlje upravne občine Polje in še na druga v ljubljanski okolici razširjen I. del gradbenega zakona. Ali drugače povedano: pod širši gradbeni okoliš mesta Ljubljane so prišle sledeče občine: Polje, Ježica, Rudnik, St. Vid nad Ljubljano, Šmartno pod Šmarno goro in Podgorica, vse te v celoti. Od občine Dobrava pa vasi Kozarje in Stranska vas; od občine Dobrunje pa vse vasi v ravnini.

Po zakonu spada v I. draginjski razred ne samo Ljubljana, temveč tudi vse občine in vasi, ki so sprejete v širši gradbeni okoliš. S prej navedeno odredbo kr. banske uprave, so avtomatično morali slediti tudi posledice: vsi državni uradniki in državni službeniki, pa tudi državni upokojenci so bili pomaknjeni glede svojih prejemkov iz III. v I. draginjski razred.

Le nekaj je še manjkalo: odobritev gradbenega ministrstva. Ker pa imajo državni službeniki v sedanjem gradbenem ministrstvu g. dr. Kreku najboljega prijatelja, je tudi tam šlo vse po sreči. Gradbeno ministrstvo je z odlokom z dne 19. junija 1940, št. 24506, izjavilo, da spadajo vsi kraji

v regulacijskem območju Ljubljane, ki smo jih gori navedli, v gradbeni okoliš Ljubljane in tako v I. draginjski razred.

Vsi v poštev prihajajoči državni službeniki naj torej napravijo, sklicujoč se na odlok gradbenega ministrstva, primerne vloge službenim potom na oblast, ki jim prejeme nakazuje. Nekaterim šolam, ki so se podvzale, so denar že nakazali.

Pri tej priliki naj izrazimo posebno zahvalo vsem, ki so nas v tem dveletnem boju podpirali in to zlasti ministru dr. Kreku in podbanu dr. Majenu. Velike zasluge pri vseh zadevah pa ima tudi šolski upravitelj pri Dev. Mar. v Polju g. I. Primožič, ki je napravil nešteto potov in dopisov. Hvala mu! Pozabiti pa tudi ne smemo JRZ, ki je dala gradbenemu ministru dr. Kreku pravočasno o označenih zadevah obširna in točna pojasnila.

Prehod ljubljanske okolice v I. draginjski razred bo imel za okolico važne posledice. S prihodom denarja se bo izboljšal ne samo gospodarski položaj državnih službenikov, temveč ljubljanske okolice sploh. Cene zemljišč in hiš se bodo poglajoma dvignile. Mnogi službeniki in zlasti upokojenci bodo iskali stanovanja v okolici in ne več v mestu. Občine pa ostanjo kljub temu, da so priklicane v širši gradbeni okoliš, še vedno popolnoma samostojne.

Požar uničil žrebčarno na Cvenu

Velik ogenj, ki je povzročil 150.000 dinarjev škode
Osem žrebcev in sto žrebet so rešili

Maribor, 15. julija.

Zadruga za rejo žrebet na Cvenu pri Ljutomeru in z njo vred celotno konjerejo na Murskem polju je zadela večeraj velika katastrofa. Egorela je žrebčarno na Cvenu, ki jo je zadruga zgradila še pred svetovno vojno. Ta zadruga je bila ustanovljena leta 1910 ter jo vodi znani konjerejec in posestnik Alojz Slavič iz Banovcev. Zadruga šteje sedaj 150 članov ter je dosegla krasne uspehe z vzrejo toplokrvnih ljutomerskih konjev. V žrebčarni na Cvenu se je sedaj nahajalo 8 toplokrvnih žrebcev ter okrog 100 mladih žrebet, ki so jih konjereji z Murskega polja poslali tja na pašo.

Večera dopoldne okrog pol 12, ko je bila velika vročina ter je zraven pihal precej močan veter čez Mursko polje, so gledalci stanovalci vasi Mota in Cven naenkrat nad poslopjem žrebčarne črn dim, hip nato pa so že bušili iz strehe visoki plameni. Vse je hitelo na evensko polje k dirkališču, poleg katerega stojijo poslopja žrebčarne. Glavna zgradba s hlevi in shrambami sena je bila v plamenih. Ogenj je nastal v hlevu ter se je iz dočedaj neznanega vzroka vžgala elama v sredini hleva. Gorela je z velikim plamenom ter je ogenj prežgal lesen strop, nad katerim so se vnele zaloge letošnjega suhega sena. Gorelo je vse, kakor da je iz smodnika. Nastavljeni žrebčarne, katerim so pomagali fantje in mošje z Mote in Cveba, so

rešili iz hlevov žrebce ter spravili tudi žrebeta na varno. Na mesto požara so takoj prihiteli gasilci iz Mote in okoliških vasi ter iz Ljutomera. Ker je gasilstvo na Murskem polju zelo moderno opremljeno ter ima vsaka vasa svojo četo, je bilo na požarišču kmalu dovolj gasilcev in orodja. Pod vodstvom poveljnika ljutomerskih gasilcev Jožeta Rusa so začeli gasilci napadati požar. Ker v bližini ni dovolj vode, so jo morali napeljati več sto metrov daleč po ceveh iz murskega rokava. Vendar gasilci niso mogli stavbe rešiti ter je ostalo samo ohranilo zidovje. Škoda je velika ter znaša samo stvarna škoda okrog 150.000 din. Dosti večja pa je škoda, ki jo ima s tem indirektno konjereja murskega polja. Žrebčarno bo treba čimprej spel zgraditi.

Žrebce so začasno spravili v hleve nekaterih posestnikov na Moti. Dasi je sedaj njihova sezona že skoraj pri kraju, bi bilo umesno, če bi se del žrebcev pravil v Bučevce, kjer so prazni hlevi na razpolago, del pa bi še ostal na Moti. Po žrebeta pa so prišli njihovi lastniki ter so jih odpeljali domov.

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

RADENSKO KOPALISCE

po naravni oglikovi kislini najmočnejše v Jugoslaviji in edino kopališče te vrste v Sloveniji **zdravi z uspehom** bolezni srca, ledvic, živcev, jeter, žolča, zelodca, notranjih žlez in spolne motnje.

Moderni komfort, tekoča voda, godba, dancing, kavarna, ton-kino, tenis itd. — Obširne prospekte dobite na zahtevo pri PUTNIKU ali naravnost od uprave kopališča **SLATINA RADENCI.**

Direktni vagon iz Ljubljane, Beograda in Zagreba do samega kopališča!

Velika nova cesta na vrh Pohorja bo odprta in blagoslovljena dne 4. avgusta

Nova cesta, ki se vije iz Hoč čez Reko na južni strani Pohorja na vrh do cerkvice sv. Archa oziroma d' Ruske koč, bo te dni gotova in gladko zvaljana. Prvo nedeljo v avgustu bo slovesno izročena promet. Na to slavnost vabi pripravljani odbor vse prijatelje zelenega Pohorja. Slovesnost v nedeljo, dne 4. avgusta, se bo vršila po sledečem sporedu:

1. Ob 9 v Reki pri Hočah sprejem prevz. g. knezošk., g. bana in drugih odličnikov ter gostov.
2. Ob 10 v gozdu pod Sv. Arehom, na kraju nove banovinske ceste, blagoslovitve ceste. Blagoslovitvene obrede bo opravil g. knezoškof. G. ban odpre cesto in jo izroči prometu.

3. Okoli 11 pred cerkvijo sv. Archa pod milim nehom sveta maša s pridigo (knezoškof dr. Tomažič).

Pri slavnosti sodelujejo pevski zbori in godba mariborske gasilske čete. — Popoldne ljudska veselica na zeleni trati med cerkvijo in Rusko koč. Priredi jo SPD Ruše.

Slavnost blagoslovitve in otvoritve bo ob vsakem vremenu.

Goste izven Maribora opozarjamo, naj javijo svojo udeležbo vsaj do 31. julija pripravljalnemu odboru, Maribor, Koroška cesta 26, da jim iz Maribora preskrbimo avtomobile. — Mariborčani in okoličani pa si naj sami preskrbijo vozila, ali pa gredo rano peš do Sv. Arha. Redni avtobusi ne bodo mogli sprejeti velikega števila udeležencev. Vozni red avtobusov bo še objavljen. Avtomobiliste opozarjamo, da zjutraj med 8 in 11 voznja z vrha Pohorja v dolino ne bo dovoljena, ampak samo iz doline navzgor. Za red bo preskrbljeno.

Mariborski okoličani, ki ne morejo na vrh Pohorja, pa se naj udeležijo prve točke slavnosti v Reki pri Hočah zjutraj ob 9.

Novomašno slavlje na Rakovniku

V nedeljo, 14. julija, je bila na Rakovniku v cerkvi Marije Pomočnice nova sv. maša, katero je daroval g. Franc Štuhar, salezijanec, domačin iz križevske fare, ki se ponaša, da je vzgojila v tem g. novomašniku svojega 22. duhovnika.

Primicije se je udeležilo veliko ožjih novomašnikovih sorodnikov, med katerimi sta zavzemala prvo mesto novomašnikov oče in mati, pristni murpoljski grči. Oče, dober kmet, je znan po širni Priekiji kot dolgoletni župan in načelnik murpoljske gasilske župe. Navzoč je bil tudi stric g. novomašnika, član banskega sveta g. Štuhar Alojzij. Z g. novomašnikom je prišlo deliti njegovo srečo veliko sobratov duhovnikov, ki izhajajo iz iste župnije: predvsem g. kanonik in dekan Weigl, g. provincijal p. Gracijan Heric OFM, g. prof. Kardinar, novomašnikov stric in pridigar g. Zamuda, malonedeljski župnik g. Ostriž, vranski kaplan g. Bohanec in mnogo drugih salezijancev, rojakov te fare. Na žalost je bil zadržan prelat in rektor univerze g. dr. M. Slavič, ki je tudi križevski domačin.

Kako ganljivo je bilo slovo od doma, nadalje sprejem pred cerkvijo, kjer je 60 ministrantov podarilo g. novomašniku križ in mu odvzelo evetje, češ: »Križ je za vas, evetje za nas.« V globoko zasnovanem govoru je g. Zamuda, novomašnikov stric, orisal duhovnikovo pot. Med sveto mašo je lepo prepeval mešani zbor pod vodstvom g. Mihelčiča. Takega petja že dolgo nismo slišali v rakovniški cerkvi.

Popoldne je bil slovesni blagoslov, pred katerim je nagovoril novomašnika, goste in ljudstvo g. Skuhala, ravnatelj salezijanskega zavoda v Uroševcu. Ob petih je bila v dvorani akademija na čast novomašniku, katero so priredili rakovniški oratorijanci, ki so vse novomašnikove goste presenetili s svojo prisrčnostjo. Lepo slavlje je zaključil g. novomašnik, ki se je zahvalil mladini za lepo prireditev in jo prosil, naj ostane zvesta načelom dobre vzgoje, ki jo nudi rakovniški oratoriji.

L I S T E K

I. Dolenec:

V službi dveh gospodov

Prijatelju Matiju Malešiču v spomin.

Dvema gospodoma je služil pisatelj Matija Malešič: službi, ki mu je dajala kruh in pisateljskemu delu, zaradi katerega se mu je v prvi vrsti življenje zdelo vredno življenja. Eno službo mu je narekoval razum, v drugo ga je vleklo srce. Njegova prerana smrt nam bo razumljiva, če pomislimo, da je v poslednjih letih mogel obe službi vršiti samo na ta način, da je prvo službo vršil podnevi, drugo pa prav mnogokrat ponoči. Poslednje ure svojega življenja je takole preživel: 23. junija je začel zjutraj ob treh služiti pravemu gospodu: do sedmih zjutraj je pisal svoj roman iz svetovne vojske. Nato zajtrk in takoj nato v pisarno v službo drugemu gospodu, kjer se je nena doma ta dvojna služba končala.

Preden pričnem pripovedovati o tej njegovi dvojni službi od dijaških let do smrti, naj utemeljim, zakaj sem vrsticam v njegov spomin dal naslov o službi dvema gospodoma, utemeljim s tem, da pokažem, kako se je Matija zavestno vse življenje bojeval za možnost, da bi kar mogoče zadovoljivo združil dve službi, od katerih je vsaka zahtevala vsega človeka. Takole mi je pisal 21. decembra 1927 iz Maribora:

»Oj, da veš, kako me tišči delo v uradu! Zabiha svojo energijo podnevi v pisarno, zvečer in ponoči pa sedi pri svojem srčnem delu. Kako trpijo živi, si lahko predstavljaj. Pa kaj hočeš, mora biti tudi to. Tako sem poln načrtov

in zamisli, da bi bil — mislim — bolan, če bi ne mogel včasih izbruhati, kar mi leži na srcu. Saj so drugi že vse drugače delali. Hudo je samo to, da moraš služiti dvema gospodoma: l živet moraš, i pisati moraš, moraš! Dokler pač pojde! Srce mi večkrat nagaja.«

Iz Matijevih dijaških let. — Njegova prva povest.

»Pisati moraš, moraš!« Tega klika se ni zavedal šele kot dozoril mož; sledil mu je že kot dijak. Prav ta želja po pisateljskem udejstvovanju je bila tudi vzrok, da sva se seznanila. Takole je bilo.

V šolskem letu 1907/8 je urejeval Zoro na Dunaju moj tovariš Mirko Božič. Meni je od časa do časa prepustil pogovore z mladimi pesniki in pisatelji iz vrst gimnazijcev, ki so pošiljali svoje prispevke za srednješolsko prilogo Zore, ki je to leto nosila naslov: Srednješolec. Na vse tiste pesmice in črtice sem že davno pozabil, a ena stvar mi je pa ostala v živem spominu: neki Zorislav iz Novega mesta je poslal povest o brdniku Matije. Prijetno, živahno pripovedovanje, jezik domač, — z veseljem sem v Srednješolcu (1907/8, str. 72) sporočil Zorislavu v imenu uredništva: »Najprej izrazimo svoje veselje, da se oglasi po toliko pesnikih zopet en pisatelj v Zori... Radi Vam priznamo, da od srednješolcev že dolgo nismo dobili povesti, ki bi kazala toliko talenta... Napišite nam še kaj iz svoje Bele Krajine!« (Brodnik Matija je nato izšel v Prvih evetih, leposlovni prilogi Zore za 1908/9, na str. 1—6 in 11—15.) To je bilo že proti koncu šolskega leta — med počitnicami pa pride k meni Zorislav sam v Skofjo Loko na obisk in se predstavi kot Matija Malešič, četrtošolec novomeške gimnazije, iz Črnomlja doma. Šel je z menoj v Sopotnico, potem na Ptovč h Kreku. Med nama se je pričelo prijateljstvo, ki je naju vezelo vse življenje, čeprav sva stalno služila daleč drug od drugega, tako da sva več občevala pismeno nego ustno.

Boj med dvema gospodoma se zrcali že iz

črtice, ki jo je objavil kot čertošolec v I. letniku Mentorja (1908/9). Mentor jo je prinesel v svoji šesti številki na prvem mestu. Naslov ji je: »Ne morem...« Podpisan je Zorislav. Takole pripoveduje Tiče Malešič — o sebi: »Tine si je podprl glavo in se zamislil. Po kole pripoveduje Tiče Malešič: latinske konstrukcije ad sensum, fiziški zakoni, geometrična pravila in aritmetične enačbe. Čim bolj se je učil, tem bolj se je mešalo: Ali je res treba teh grških ovrtov, ali ne bi tudi brez njih lahko izhajal v življenju?«

Tine se zamislil v prizor iz domačega kraja: »Mrak razpenja svojo haljo po dolini; iz vaških dimnikov se vali gost dim; pod vaško lipo sede možaki, vlečejo iz kratkih pipic in se pogovarjajo o vremenu; na koncu vasi sedi pod kočico na klopici ženica in misli in misli na njega; morebiti moli in prosj Boga, naj ga obvaruje slabe tovarišije, naj ga vodi angel po pravih potih, naj ga razsvetljuje sveti Duh, da se bo lahko učil...«

In Tine popusti solo in gre domov ter potži mami: »Ne morem, mama, ne morem! Preveč je zame vse to! Glad, pozimi mraz in vedno učenje!« Mati ga pa potolaži in Tine zadene zopet svoj dijaški križ na rame.

Mimigrede povedano, je takoj v naslednji številki Mentorja prav tako na uvodnem mestu opisal isto snov (siromašen dijak in njegova mati) Finžgar na svoj način in tako, kakor je ustrezalo njegovi nezmagljivi gorejski naravi pod naslovom: »Vzdržal...« je Vedno sem bil prepričan, da je s tem Finžgar zavestno odgovoril Malešiču, oziroma Zorislavu mehko — saj Malešiča takrat gotovo še ni

»Ti so bili v zvezi z nemščino vzrok, da je moral Matija v tem šolskem letu (1908/9) ponavljati četrto, kar je bilo pri njem ne samo vzrok žalosti in sramu, ampak tudi — lakote, ker je zaradi začasno izgubil stipendijo Jakob Starihe letnih 100 kron, ki jo je bil do bil za dobo od začrtka šolskega leta 1907/8 konca 1912/13. — Op. pis,

poznal Srečala sta se Belokranjec in Gorenjec.

Finžgar je pač hotel reči, da »ne morem« ni slovenska beseda, vsaj zanj ne, kakor je »menda Napoleon rekel, da »impossible« ni francoska beseda. (Impossible = nemogoče).

Na Belo Krajino je bil Matija navezan z vsemi nitmi svojega srca; ne bi mogel njegove povezanosti z domom drugače označiti kakor z besedami, s katerimi je Baumbach postavil spomenik Trentarjem z ozirom na njih ljubezen do borne, a prelepe domače zemlje: »Die Menschen sterben vor Heimatweh, wenn in die Fremde sie reisen.« (Ljudje umirajo od domotožja, če potujejo v tujino). V polnem obsegu je veljala o Matiji župančičeva beseda o Beli Krajini, da »teh krajev ne pozabi, kdor se je njih lepote nasesal.«

V šolskem letu 1909/10 se je preselil v Ljubljano in je dočrtil višje razrede na sedanjih klasičnih gimnazijah. Večkrat me je obiskal in mi pripovedoval o svojih literarnih načrtih. Sedaj ga niso več pokorili jeziki, ki so mu nudili mnogo užitka in pouka pri njegovi ljubezni do slovstva, ampak v peti bi bil svojo zaveranost v pisateljske poskuse kmalu plačal — z dvojko v prirodoopisu. Še danes ga vidim, kako je premagal svoje srce in se odločil, da — ne sme pasti: nekega dne je prinesel k meni debel zavo, v njem so bili njegovi slovesni poskusi (povesti in dramatični prizori); izročil je vse to meni z besedami, da mora voliti med pisanjem in med — izdelovanjem v šoli, pa se je odločil za to, da je najprej treba živeti. Ne sme več storiti materi te žalosti, da bi bilo treba plačati šolnino.

Da, mati! Tako jo je spoštoval, da je tudi kot osemindesetleten mož govoril in pisal o njej vedno v množini: »Za nekako 15. (avgusta) bi pa jaz mamo popeljal za njihov god — kakor vsako leto — na Brezje. Če bodo le mogli. Vodenico imajo. Ne veš, koliko sem prestal strahu že to leto. Zdjaj mi pšejo, da je malo bolje.« (Pismo z dne 15. junija 1929.)

(Dalje.)

Droline novice

Koledar

Torek, 16. julija: Devica Marija Karmelska.
Sreda, 17. julija: Aleš, spoznavalec; Marcellina, devica.

Novi grobovi

Na Jezerskem bodo danes ob 10 dopoldne pokopali g. Ignacija Marija, p. d. Minarja, po vsej Sloveniji znanega in uglednega veleposelnika, očeta 16 otrok, od katerih jih živi še 10. Najstarejši sin je župnik v Gorenjem na Koroškem, ena hčerka je učiteljica pri Klavirjevi družbi, druga hčerka je umrla kot šolska sestra v Mariboru, sin inž. Lambert pa je šef kmetijskega oddelka pri banski upravi v Ljubljani. Doma je prevzel pred par leti po očetu posestvo sin Ivan. Ob smrti rajnega, ki je umrl v visoki starosti skoro 84 let, se spominjamo svetopisemskih besed: »Glejte, kako umira pravičnik.« Dokler so rajnemu dopuščale moči, je hodil zgodaj zjutraj k sv. maši in dnevno med sv. mašo prejel sv. obhajilo. Ko so ga zapustile telesne moči in ga je bolezen privezala na posteljo, je bil na lastno željo lepo previden s sv. zakramenti in je v nedeljo 14. julija ravno takrat, ko se je v cerkvi zanj darovala sveta maša za srečno zadnjo uro, mirno izdihnil svojo blago dušo.

V Ljubljani je umrl g. Anton Zbogar, vlakovodja drž. žel. Truplo bodo prepeljali v Novo mesto, kjer bo pogreb danes ob 5 popoldne.

V Ljubljani je umrl Franci Pahor, učene 4. razr. osnovne šole. Pogreb bo danes ob 5 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališču v Dravljah.

V Beljaku je umrl g. Stefan Pucher, profesor v pokopu. Pokopali so ga v Beljaku.

V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala ga. Pavla Plehman roj. Lesar, vdova nadspovednika in hišna posestnica. Pogreb bo danes ob 3 popoldne iz hiše žalosni Zalokarjeva ulica 4 na pokopališču k Sv. Križu.

Naj jim sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

Novi kasacijski sodniki pri Vrhovnem sodišču v Ljubljani. S kraljevim ukazom na predlog pravosodnega ministra ter v soglasju s predsednikom ministrskega sveta so imenovani za kasacijske sodnike II. skupne 2. stopnje pri Vrhovnem sodišču v Ljubljani: 1. dr. Ivan Bizjak, sodni inšpektor in šef oddelka za Slovenijo v pravosodnem ministru v Belgradu, 2. dr. Lavoslav Mastnak, podpredsednik apelacijskega sodišča v Ljubljani, 3. dr. Milko Kranjc in 4. dr. Leopold Vičar, oba apelacijska sodniki v Ljubljani. Po tem imenovanju ima Vrhovno sodišče v Ljubljani poleg predsednika 10 kasacijskih sodnikov. Vrhovno državno tožilstvo v Ljubljani pa je zasedeno z vrhovnim državnim tožilem in namestnikom. Vrhovni državni tožilec g. Ljubomir Milanovič je te dni prevzel posle. Vrhovno sodišče in Vrhovno državno tožilstvo je sedaj nastanjeno v III. nadstropju Mesne hranilnice v Ljubljani (Prešernova ulica).

Diplomirana sta bila na zagrebški univerzi: g. Milena Šef na filozofski fakulteti ter g. Franci Šef na tehniški fakulteti kot inženir kemije. Iskreno čestitamo!

Poročilo. Poročila sta se v nedeljo v škofski kapeli v Ljubljani ga. Sanda Pirčeva, gimn. prof. v Kranju, in g. inž. Rudi Šcharlach, rudniški ravnatelj v Celju. Poročal je nevestin bratranec g. škof. kancelar Jože Jagodice. Prišli sta bila g. predsednik Avgust Praprotnik in g. zdravnik dr. Viktor Marčič. Bilo srečno!

M. U. Dr. Albert Trtnik

Aleksandrova c. 3
zopet redno ordinira

Ban dravske banovine g. Marko Natlačen v torek 16. t. m. in v petek 19. t. m. zaradi odsotnosti ne bo sprejemal strank.

Duhovnike, ki bi želeli še ta mesec opraviti svoje tridnevne duhovne vaje v tihoti Doma sv. Ignacija pri sv. Jožefu, opozarjamo, da je še prostora in da prigravitve še sprejemamo. Duhovne vaje se pričnuje v ponedeljek 22. julija zvečer in trajajo do petka zjutraj. — Vodstvo Doma duhovnih vaj, Ljubljana, Zrinjskega cesta 9.

Borosan. Ščiti vašo kožo pred potnim izpoščanjem. Zahtevajte brezplačen vzorec v drogeriji Gregorič, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

Praznik slovenske pesmi v Celju

Celje, dne 15. julija.

V nedeljo je doživel Celje dvojevrstni umetniški in nacionalno patriotski dogodek. Trbovelski Slavček je prvi med našimi pevskimi združenji priredil koncert za vojaške, ki je bil na dvorišču vojašnice Kralja Petra Osvoboditelja ob pol 11. dopoldne. Koncert je bil prvotno namenjen le vojaštvu, ko pa je zvedela javnost za to zamisel Trbovelskega Slavčka in priljubljenega poveljnika 39. pešpolka g. polkovnika Defarja, je hotelo biti tudi ono deležno lepote naše pesmi in sodelovati pri tej slovesnosti. Tako so se v nedeljo odprla vrata vojašnice tudi slovenski javnosti. Predno poročamo o samem koncertu naj omenimo, da je Slavček imel skupno sv. mašo z vojniki v Marijini cerkvi, kjer so zapeli nekaj pesmi. Točno ob pol 11. se je začel koncert na dvorišču vojašnice, kjer je bil pripravljen lep oder za pevce. Koncerta so se udeležili skoro vsi zastopniki vojske in uprave oblasti, tako predsednik mestne občine g. dr. Voršič, oficirski zbor s poveljnikom polkovnikom g. Defarjem na čelu, okrajni načelnik g. dr. Zobec, zastopnik g. opata prof. g. Korban in številni drugi visoki gostje, za njimi pa ogromna množica ljudstva. Koncert se je udeležilo tudi vse vojaštvo celjske garnizije. Tako je bilo na koncertu okrog 3000 ljudi.

Ko je T. S. nastopil, je zapel državno himno, nato pa je bila počastitev ob »pomenu padlim. Zbor je odšel s poveljnikom g. polkovnikom Defarjem, županom in glavarjem pred spomenik padlim. V polni tišini je spregovorila pred spomenikom pevka g. dr. Gracner Danica v počastitev padlih koroških borcev in junakov. Član T. S. je položil pred »spomenik venec rož z narodnim trakom in napisom, nakar je zbor silno občuten »zapel narodno »Gor čez izaro«. Po tej prisrčni in ganljivi počastitvi koroških junakov je zbor odšel zopet na oder, kjer je nadaljeval spored. Vojaška godba je pod vodstvom kapelnika g. P. Fabjanoviča odigrala balk. ouverturo g. Jovana Urbanija. Zbor je v prvem delu zapel Adamičevo: Pesem rudarskih otrok, Lajov-

Prijavljanje delavskih zaslužkov pri OUZD v primeru skretnosti obrata. Iz pisarne OUZD-a v Ljubljani smo prejeli: »Zaradi pomanjkanja surovin so nekateri obrati skrcili svoje obratovanje za enega ali več dni v tednu, tako da so se povprečni zaslužki delavcev na ta način znižali. Ker delovno razmerje zaradi kratkotrajnih prekinitev ne preneha, delodajalci ne morejo tako zaposlenih delavcev za vsak delovni dan posebej prijavljati in odjavljati, marveč je treba njih zmanjšani zaslužek prijavljati OUZD-u s »prijavnici« o spremembi zaradi uvrstitve v nižji mezdni razred. To velja za vse delavce, ki so plačani na akord ali ob ure. »Prijavnice o spremembi« naj predlagajo delodajalci mesečno do vsakega 8. dne v mesecu na temelju povprečnega zaslužka delavčevega iz pretečenega meseca. Na ta način je delodajalcem olajšano prijavljanje, delavcem pa so obvarovane njihove pravice. Navodila za prijavljanje povprečnih mesečnih zaslužkov so objavljene v 4. številki lista »Delavsko zavarovanje«, ki ga izdaja OUZD v Ljubljani.

Dr. Gantar Janez

RADOVLJICA — telefon 5224
zopet redno ordinira

Sprejem gojencev v vojaško godbeno šolo v Vrhu. Tudi letos bo sprejetih večje število gojencev v vojaško godbeno šolo v Vrhu. Prosilec, ki želi biti sprejet, mora biti jugoslovanski državljan in ne sme biti mlajši od 14 in ne starejši od 16 let. Vsak prosilec mora imeti najmanj štiri razrede ljudske šole in če ne prihaja neposredno iz šole, mora imeti še potrdilo o svojem vedenju za čas, ko ni obiskoval šole. Vsakdo mora imeti dovoljenje svojih staršev za vstop v šolo in hkratu obvezo staršev, po kateri bodo ti državi povrnili vso škodo, ki bi jo gojenec napravil za časa svojega učenja in tudi vso škodo, ki bi nastala zaradi vzdrževanja gojenca, katerega bi moral zavod zaradi slabega vedenja odpustiti. Prosilec morajo napisati prošnje svojočno in jih poslati najkasneje do 10. oktobra 1940 poveljniku vojaške godbene šole v Vrhu. Šola traja šest let. Podrobnosti razpisa je objavil Službeni vojni list z dne 6. julija 1940, št. 25. Pojasnila dajejo orožniške postaje in vojna okrožja.

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri
PETER LORRE, Frances Drake, Colin Clive
KINO SLOGA, telefon 27-30

ORLAKOVE ROKE

Danes premiera kriminalnega filma

V imenu zakona

Ljubzen pomočnica Scotland
Yardu in policiji v Berlinu! —
Filim za trdne žive!

Predstave ob 16., 19. in 21. uri
Kino Union, tel. 22-21

Drž. delovodska šola v Ljubljani. Prijave za sprejem na gradbeni, strojni, elektroinstalaterski in mizarski-mojstrski oddelki se bodo sprejemale v ponedeljek, dne 2. septembra od 8 do 11. Na gradbeni oddelku se sprejemajo pomočniki, ki so izučeni zidarskega, tesarskega ali kamnoseškega obrta. Na strojni mojstrski oddelku se bodo sprejemali tudi izučeni modelni mizarji. Na gradbenem, elektroinstalaterskem in mizarskem oddelku je običajno vedno dovolj prostih mest; na strojnem oddelku imajo pa prednost reflektanti z daljšo pomošniško dobo. Podrobni pogoji za sprejem so objavljeni na razglasni deski v šolskem vestibulu.

Drž. moška in ženska obrtna šola v Ljubljani. Prijave za sprejem na moško obrtno šolo (kiparski, keramiški, in graverski oddelki) ter na žensko obrtno šolo (oddelki za obleke, oddelek za perilo in oddelek za vezanje) se bodo sprejemale v ponedeljek, dne 2. septembra od 8 do 11. Podrobnosti glede sprejemanja so objavljene na razglasni deski v šolskem vestibulu.

Službeni list kr. banske uprave dravske banovine prinaša v svojem 56. kosu z dne 13. julija 1940 ukaz o ostavki notranjega ministra Mihaeloviča in o imenovanju min. predsednika Cvetkoviča za njegovega namestnika; odločbo, da se odpre poslaništvo naše države v Moskvi, pravilnik o svetu za zunanjo trgovino, spremembe in do-

polnitve v pravilniku o službeni obleki in orožju uslužbencev finančne kontrole in dajanju državne podpore za nabavo službene obleke, sprememba pravilnika za opravljanje višjega državnega strokovnega izpita za uradnike finančne kontrole, razveljavitev pravilnika o spremembi in dopolnitvi pravilnika o kolonizacijskem skladu kmetijskega ministristva ter spremembo in dopolnitev odredbe o pristojbinah Zbornice za TOI v Ljubljani.

Da boste stalno zdravi, je potrebno da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Brezplačno dobijo novi naročniki, ki naročijo za II. polletje 1940, tudi vse one številke iz prvega polletja, kolikor jih je še na razpolago. »ORAC« stane do konca letošnjega leta samo 10 din in se naroča pri: Upravi lista »Ora« Ljubljana, Tyrševa cesta 38. Se danes ga po dopisnici naročite!

Junak noža. Jožef Oslaj iz Filovca v Prekmurju je bil na naboru. Misli je, da se ga mora ob tej priliki pošteno nasrskati, da bodo drugi videli, kakšen junak je. Seveda je potem v presemernem razpoloženju izval prepir in navallil z nožem na Avgusta Horvata, ki je doma iz iste vasi. Zadal mu je pet vbovov, med njimi tri v pleča in mu ranil tudi gljiva.

Pod sod je padel 12-letni posestnikov sin Janez Hajdinjak iz Vadarcev v Prekmurju. Sedel je na vozu na sodu. Na elabi cesti se je voz prevrnil in sod je otroku zdrobil nogo.

Velike okrožne gasilske vaje so bile v Krogu pri Soboti. Posamezne čete so vezbale vojaške vaje in vaje z orodjem, posebno pozornost pa je vzbudil nastop ženskega oddelka. Gasilska četa Benkove tovarne je izvajala simbolične vaje s ekircami. Za zaključek so vse čete predvajale vaje za pasivno obrambo pred napadi iz zraka.

Po državi

Strašno neurje v Gračanici v Bosni. Iz Gračanice poročajo, da se je preteklo sredo nad okoliškimi vasi Doborovci, Sokolom in Piskavico utrgal oblak, ki je povzročil milijonsko škodo. Rečica Sokolova je do svojega izliva v Sreču porušila okrog 20 mlinov. Mnogi mlinarji so se komaj rešili na strehe mlinov, kjer so morali ostati po več ur. V Gračanici je narasla reka odnesla devet mostov, med njimi tri železne in en betonski most. Škoda na železniški postaji sami je ogromna. Proga od Gra-

Ljubljana, 16. julija

Radio Ljubljana

Torek, 16. julija: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12. Bolgari pojo in igrajo (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14. Poročila — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Zagrebško življenje — reportaža (Kosta Domazetovi, publ., Zagreb) — 19.40 Objave — 20. Deset minut zabave — 20.10 Psihološka struktura mase (g. dr. Hrovat Emil) — 20.30 Pevski in orkestralni koncert. Sodelujejo: g. dr. Milica Polajnar, g. Andrej Jare in adijski orkester. Dirig. D. M. Sijanec — 20.45 Radijski koncert — 22.15 Fantje na vasi.

Drugi programi

Torek, 17. julija: 20.40 Zab. koncert radijskega ork. — Zagreb: 21. Klavirski skladbe — 21.30 Slagerji — Bratislava: 19.40 Stara instrumentalna glasba — Praga: 16.50 Lahka glasba, 20.15 Pisan spored — Sofija: 20.30 Orgelski koncert, 20.45 Tirolske pesmi — Beromünster: 19.45 Mandoline — Budimpešta: 20.40 Madžarske pesmi — Bukarešta: 19.16 Romunske narodne pesmi, 22. Slavni pevci — Rim-Bari: 20.30 Pisan spored — Trst-Milan: 22.10 Izbrana operetna glasba — Riga: 21.40 Harmonika in ksilofon — Sottens: 19.10 Klavirski koncert.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Poizvedovanja

Zlata zapetna ura se je zgubila ob Emonske ceste čez Mirje po Gorjupovi ulici. Pomočnik najditelj se naproša, da jo odda proti nagradi na naslov J. Perhaj, Cerkvena ulica 19, I.

Podjeten športnik. Neki železniški uradnik v Subotici se je udeleževal na športnem polju in je bil eden izmed vodilnih funkcionarjev v tamkajšnjih športnih klubih. Še preteklo nedeljo je skupaj z zagrebškim klubom Gradjskim potoval v Bukarešto, ko se je pa vrnil, so ga aretirali policijski stražniki. Preiskava je namreč ugotovila, da je mož prodajal drva in premog, pa ne svoja, ampak državna. Na ta način je državo škodoval za približno 50.000 din. Po aretaciji je najprej vse tajil in trdil, da je prodajal le lastna drva, pozneje je pa priznal, da je prodajal tuje blago. Položil je takoj 22.000 din jamstva, obenem pa je ponudil v jamstvo tudi svojo hišo, da država ne bo trpela nobene škode. Mož je bil sicer zelo poštvovalen športnik, ker je precej lesa porabil tudi za gradnjo igrišča športnega kluba, ki mu je predsedoval.

Iz Slovenskih gorč

Sv. Martin pri Vurbergu. V Gospodu je umrl v 66. letu starosti najodličnejši naš laran g. Ivan Klemenčič, veleposelnik, bivši župan, farni oče ubogih, sloviti sadjar in vinogradnik, zaveden Slovenec; zvest pristaja bivše SLS in sedanje JRZ, neomajan katoličan ter znan javni delavec. Pogreb blagega pokojnika je bil v četrtek, 11. julija na domačem pokopališču. Udeležba iz domače in sosednjih župnij je bila naravnost velikanska. Posebno moških je bilo veliko število. Pogrebne obrede je vodil stolni župnik, dekan in kanonik g. Umek ob asistenci šestih gg. duhovnikov. Mašo zadušnico je služil osebni prijatelj rajnega, domači g. župnik Lajnšec. Krsto je krasilo nad 20 krasnih venecv. Zadnjo čast so izkazali rajnemu tudi domači gasilci, katerih častni član in velik podpornik je bil. Rajnega so počastili tudi domači pevci. Iz Maribora in Pluja je prišlo na pogreb lepo število odličnikov. Ob grobu so se poslovili od očeta Klemenčiča: stolni župnik Umek, domači župnik Lajnšec, trgovec Kostanjek, načelnik okrajnega odbora Zebot, v imenu sorodnikov pa dr. Toplak in brat, nadučitelj Klemenčič, ki je prečital ganljivo pismo viničarjev in delavcev, ki so se umrlemu gospodarju-očetu zahvaljevali za njegove številne dobrote, ki jim jih je izkazal. Naj bo rajnemu Bog bogdaj plačnik!

Novo cestno zvezo je dobil kraj Sv. Rupert v Slovenskih goricah. Nedavno so dokončali novo cestno zvezo med Sv. Rupertom v Slov. goricah in Hrastovcem v Pesniški dolini. Sv. Rupert je imel zelo velik ovinek v Maribor. Bivši župan g. Vogrin se je dolga leta trudil in je prvotno samo z občinskimi sredstvi začel graditi to cesto čez Voličino v smeri proti Hrastovcu. Priskočil mu je na pomoč okrajni zastop lenarški, pozneje mariborska oblast, banska uprava in okrajni cestni odbor. Pod vodstvom cestnega nadzornika g. Stanka se je sedaj cesta končala.

Marija Srečna. Huda toča, ki je oklestila velik del naše občine, posebno del Velke, Gradišče in Ploderšate, je napravila ogromno škodo. Zrnja sploh ne bomo imeli. Ostalo je samo nekaj malega krompirja in koruze. Vinogradi in sadno drevje je čisto zbito. Več let ne bo sadu. Težko bo naše življenje! Hvaležni smo banski upravi in okrajnemu cestnemu odboru, da nam pomagajo graditi potrebno cesto od cerkve proti Sv. Juriju.

Glede HIŠNE GOBE

n najrazličnejših škodljivcev v hiši, skladiščih, na njivah, na vseh rastlinah itd. da je pojasnila in navodila poob. agronom, inž. Prezelj, Wolfova ul. 3, tel. 34-73, Ljubljana.

Zaklad je našel. Marijan Petrovič iz Donjih Srečlj, okraj Bosanska Dubica, je sirovašen kmet. Vse življenje gara in skrbi, kako bi preživel svojo številno družino. Pogosto je, utrujen od težkega dela, sanjnil o boljših in srečnejših dnevih. Te dni so se pa njegove sanje izpolnile. Okopal je na njivi koruzo. Naenkrat je motika udarila ob trd predmet. Marijan je začel na tem mestu kopati in na svoje veliko presenečenje so se pred njim vsuli svetli srebrniki. Bilo jih je veliko. Pobral jih je v lonec in odšel proti domu. Med potjo je vsem pripovedoval o svoji sreči. Koliko srebrnikov je bilo, Marijan ni znal prešteti. Šele pozneje so ugotovili, da jih je 900 in tehtajo skupaj sedem kilogramov. Novci so srebrni in svetli, kakor bi bili večeraj kovani. So iz časa Marije Terezije. Kmetje sprašujejo Marijana, kaj bo z denarjem naredil. On pa jim odgovarja, da ga bo prodal po 20 din komad in da ne bo več treba delati, ker je postal bogat človek.

»Ali ni imeniten fant? Ko se bo vrnil, me bo poročil.«
»Mene tudi!«

LJUBLJANA

Velika selitev mesarskih stojnic

Preden bo mogoče začeti s pripravljalnimi deli za graditev novih tržnic, bo treba najprej napraviti prostor na dolgem stavbišču na nabrežju Ljubljane od Zmajskemu dosti do kresije. V ta namen so pred nedavnim prestavili tržnico za sadje in zelenjavo na Pogačarjevem trgu. Umakniti pa se bodo morale še vse mesarske stojnice, ki so postavljene tik ob nabrežju Ljubljane od Pogačarjevega trga pa do Zmajskega mosta. Ker ves ta čas, ko bodo gradili nove mesarske stojnice, ne bomo mogli pogrešati mesarskih stojnic, čeprav so bili že vpeljani trije brezmesni dnevi, ne bo ostalo drugega kakor vse te mesarske stojnice prestaviti.

Mesariji, lastniki mesarskih stojnic, so bili že obveščeni, da bodo v kratkem morali začeti s selitvijo stojnic. Ker so stojnice osebna last mesarjev, jih bodo mesariji morali prestaviti na svoje stroške na nova mesta, kakor jim bo to odredeno po načrtu, ki je že pripravljen. Na mestnem gradbenem uradu so dolgo časa poskušali, kako bi bilo mogoče to prestavitev izpeljati tako, da bi bilo najmanj motenj in škode za mesarje. Obveljal je končno načrt, ki je prav dober in ki v stvari ne bo mnogo spremenil dosedanjih razmer.

Od Pogačarjevega trga se takoj za semeniščem vleče proti Zmajskemu mostu vrsta mesarskih stojnic, ki bo v glavnem ostala na svojem mestu. Mesarske stojnice za semeniščem samim se ne bodo selile. Od semenišča naprej do konca Vodnikovega trga pa so stojnice pomaknjene za 2 metra proti trgu, zaradi česar je prav prehod izza semenišča na Vodnikov trg mimo Črničeve mesarske stojnice izredno ozek. Zaradi tega bo vrsta mesarskih stojnic od Črničeve naprej proti Zmajskemu mostu pomaknjena za 2 metra nazaj, to je proti Ljubljani. Hkrati pa bodo stisnili vse stojnice skupaj, tako da se bosta po dve in dve tiščali drugo druge. Zato bo od vogala semenišča do hidranta med mesarskimi stojnicami pridobljena toliko prostora, da bodo vstavili tja štiri druge. Od hidranta naprej pa jih bodo zopet stisnili in dodali šest drugih stojnic. Za semeniščem samim bodo preselili klobasičarje in bodo pridobili toliko prostora, da bodo tudi tam lahko vstavili štiri druge mesarske stojnice. Vse te vstavljene stojnice bodo prišle z druge vrste stojnic, torej prav z brega Ljubljane. Tako stisnjena vrsta bi s svojimi prodajnimi odprtinami tržnice gledale sedaj vsa proti Ljubljani. Ker pa na tej strani ne bo prehoda, bi bilo mesarjem prodajanje onemogočeno. Zaradi tega bodo vse mesarske stojnice, ki bodo obstale v tej vrsti ali bodo le za malenkost prestavljene, kakor tudi vse druge, ki jih bodo v to vrsto postavili, obrnili vse tako, da bodo s prodajnimi odprtinami gledale proti jugu. Torej za semeniščem vse proti semenišču, od semenišča naprej proti Zmajskemu mostu pa vse proti Vodnikovega trgu.

S stiskanjem te vrste same seveda še ne bo pridobljenega toliko prostora, da bi mogli prestaviti vso dolgo vrsto stojnic, ki stoji tik ob nabrežju Ljubljane. Zaradi tega bodo vse stojnice, ki bodo v tej vrsti še ostale, prestavili na Vodnikov trg in sicer na sprameksirano cesto, ki vodi sedaj med mesarskimi stojnicami in med z robnimi kamni označenim Vodnikovim trgom, na katerem prodajajo prodajalke zelenjavo. Nastalo bo torej druga vrsta mesarskih tržnic, ki pa bodo gledale vse proti severu, torej proti mesarskim lopam, ki bodo za 2 metra postavljene nazaj. Med obema vrstama mesarskih stojnic bo seveda ostala dovolj široka pot, podobna tisti, kakršna je sedaj med obema vrstama stojnic. Druga vrsta mesarskih stojnic bo seveda mogla sprejeti vse preostale mesarske stojnice, tako da bo vsa dolga vrsta stojnic ob nabrežju Ljubljane lahko prestavljena. S Pogačarjevega trga bo treba prestaviti še eno čevljarstvo stojnico, ki bo prestavljena k sedanji čevljarstvu stojnicam ob Kopitarjevi ulici, kjer bo tudi mesto za prodajalce cvetja in zelenjave.

Tako ne bo nihče prikrajan, ljubljanske gospodinje pa bodo lahko skoraj na istih mestih kupovale še naprej pri svojih mesarijih. Pridobljeni prostor bodo takoj ob mesarskih stojnicah zagradili, na kar bodo podrlj kostanje in začeli z odkopavanjem nabrežja za temelje tržnic. Ni treba posebej poudariti, da zaradi prestavitve mesarskih stojnic promet na Kerkov trg s Kopitarjeve ulice in Zmajskega mosta ne bo niti najmanj oviran, ker bo ostalo tudi dovolj prostora za prehod z vozovi in avtomobili.

— Zapeka, neredno delovanje debelega črevesa, slaba prebava, glavobol zaradi zaprtosti hitro prenehajo, če uporabljate naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo — polna čaša na prazen želodec. »Franz-Josefova« grenka voda deluje blago.

Ogl. reg. S. br. 15.485/35

1 Francoski narodni praznik. Generalni konzul Francije g. Remérand je povodom praznika 14. julija v spremstvu g. Lacroixa, ravnatelja francoskega instituta v Ljubljani, položil v nedeljo ob 10 venec pred spomenik neznanega vojaka Napoleona armade. Tej slovesnosti so prisostvovali: g. dr. Sušnik, načelnik prosvetnega oddelka banske uprave kot zastopnik bana, g. general Janež, zastopajoč komandanta Dravske divizije, z delegacijo oficirjev garnizije in g. direktor Jančigaj za g. župana ljubljanskega. Skupina iz krogov franc. instituta in društva prijateljev Francije je ob tej priliki obdajala spomenik.

1 Razširitev Masarykove ulice. Ze dalj časa urejajo Masarykovo ulico od Resljeve do Smartrinske ceste. Razširiti jo nameravajo na strani, ki gleda proti kolodvoru. Bilo je to nujno potrebno, saj je bil ta del Masarykove ceste zaradi dvostrane tramvajске proge ponekod tako ozek, da večji tovorni avtomobili, ki so vozili od Smartrinske ceste proti kolodvoru, niso mogli voziti toliko pri kraju, da bi jih mogel prehiteti tramvaj. Zaradi tega so se vsa večja vozila morala umikati tramvaj na levo stran ceste, kar je bilo izredno nerodno. Kocke za tlakovanje razširjenega dela ceste so že pripravljene in v kratkem bo razširjeni del ceste že tlakovan.

1 Pošta Ljubljana 6 na Cesti 29. oktobra št. 31 ne bo poštovala s strankami od 15. do 24. julija t. l. zaradi popravila uradnih prostorov. Stranke naj se ta čas poslužujejo drugih pošt.

1 Davčna uprava za mesto Ljubljana razglasa, da bo dne 26. in 27. julija od 8 dalje davčni odbor razpravljala o utemeljenosti prošelj za odpis davčnih in taksnih zaostankov do 1. 1937 zaradi ogrožanja eksistence. Prizadeti lahko prisostvujejo sami ali pa po pooblaščenih zastopnikih.

1 Poletne srajce za gospode v najnovejših fazonah nudi najceneje Gorčar, Sv. Petra cesta.

1 Javna dražba zarubljenih predmetov bo 17. ulija 1940 ob 9. uri dopoldne v skladišču na Poljanskem nasipu št. 40/I. nadst. — Interesenti so vabljeni.

1 Stanovanjske odgovodi v prvem polletju.

Sodne stanovanjske odgovodi, podane pri ljubljanskem okrajnem sodišču, so letos dosegle rekord in jih je že v prvi polovici tega leta skoraj več kakor lani celo leto. Do 30. junija je bilo letos podanih že 1.154 odgovodi, dočim lani v tem času 808. Ta mesec so odgovodi nekoliko ponehale in jih je bilo do večerja le 20. Največ odgovodi navaja za vzrok neredno plačevanje najemnine in razne kršitve hišnega reda.

1 Kazenska razprava o kavi, rižu in sladkorju. Ze v septembru lani je bila proti 3 ljubljanskim veletrgovcem podana ovadba na policijo zaradi prestopka kopičenja blaga in navijanja cen, kar zabranjuje zakon o pobijanju draginje. Policija je

zadevo nato predložila okrajnemu sodišču, ki je kot kazensko sodišče prve stopnje odredilo glavno razpravo. Prva je bila 5. decembra lani. Zastopniki vseh treh obtoženih veletrgovcev so predlagali razne dokaze v razbremenitev obdolžencev, posebno, da niso kopičili blaga, tako ne kave, eladkorja in riža ter da so vse to blago prodajali po enotnih cenah in da niso prekoricali dopustnega dobička, ki jim kot grozilo stoji. Predlagali so tudi izvedence, ki naj bi ugotovili primerenost cen, po katerih so bili upravičeni prodajati malim trgovcem omenjeno blago. Zato je bila razprava preložena. Izvedenec je pregledal poslovanje in zaloge obdolženih veletrgovcev ter naposled podal tudi obširno mnenje. Pred kazenskim sodnikom je bila večerja ob 9 dopoldne v sobi št. 50 okrajnega sodišča II. razprava. Osebnost sta se te razprave udeležila obtožena veletrgovca Ivan Jeladin in Gregor Josip. Tretji obtoženec, Andrej Sarabon se je po svojem zastopniku dr. Schley-u opravičil, da je bolan in da se zaradi starosti — etar je že 82 let — ne more osebnoudeležiti razprave. Sodnik je vzel to na znanje. Izvedenec g. Ivo Božič je podal še nekatera pojasnila, povdarjajoč, da so vsi udeleženci prodajali blago po enotnih cenah. Njegovo mnenje je v bistvu izvenelo, da obtoženci niso navijali cen. Na podlagi izvedeniškega mnenja in dokaznega postopanja je sodnik vse 3 obtožence oprostil.

1 Prekajen jezik ni bil predrag. Nekateri ljubljanski mesariji in prekajevalci so bili okrajnemu sodišču ovajeni, da so zahtevali za prekajeni volovski jezik previsoke cene, namreč 50 din za kg. Pred okrajnim sodiščem so bili obtoženi zaradi prestopka navijanja cen. Zagovarjali so se, da so bile cene primerne in tudi izvedenec v mesarski stroki je izjavil, da cena ni bila pretirana, ampak primerna kalkulacijskemu računu. Mesariji so bili oproščeni.

1 Kaj vse kradejo. Te dni je nekdo izpred gostilne Vidmar pri opekarni na Brdu odnesel vozničku, ki razvažal sodečke unionskega piva, poln sodeček, vreden 95 din. Na Cesti dve cesarjev pa je nekdo iz drvarnice odnesel Heleni Selan žago na lok. Iz podstrešja na Ruski cesti pa je tam stanujočemu O. Smolaki odnesel tat par škornjev, žensko kožuhovinsto palerino in koveček v skupni vrednosti 1500 din. Posebno živahnj so tatovi koles, ki so v zadnjih dveh dneh zopet ukradli tri kolesa v skupni vrednosti 2800 din.

MARIBOR

Usodna avtomobilska nesreča pri Slovenski Bistrici

Maribor, 15. julija.

V nedeljo, dne 14. julija t. l., je bil izredno lep dan. Iz Maribora in okoliških industrijskih naselij je zginilo vse na Pohorje, kdor pa ima kak vozilo, se je odpravil v razne izletniške kraje. Posebno velik promet je bil tistokrat med Mariborom in Rogaško Slatino. Iz Maribora je vozilo v Rogaško Slatino nad 20 vozil. Na državni cesti med Mariborom in Celjem je bil po izjavi potnikov promet z motornimi vozili tako »gost« kakor še malokdaj. Zgodilo se je tudi več avtomobilskih nezgod, a največja je bila ona, malo pred Slovensko Bistrico.

Popoldne med 3 in 4 je peljal trgovec in posestnik iz Ptujja g. Vindič, ki je nedavno kupil znani Rosenbergov mlin v Mariboru in Kipčevce trgovsko hišo na Aleksandrovi cesti, poveljnika tukajšnjega pešpolka št. 45 polkovnika g. Božoviča z njegovo družino na izlet v Rogaško Slatino. Vozil je z malim osebnim avtomobilom znamke »Steier« ev. št. 2-3232. Ko je pripeljal s srednjo brzino po državni cesti do telegrafskega droga 112, ki stoji na spodnji strani ceste malo pred mostiščem v dolini pod Sv. Jožefom v Slov. Bistrici, mu je najbrž zaradi preobremenjenega vozila počila pnevmatika na levem prednjem kolesu. V avtomobilu so se nahajali g. polkovnik, njegova soproga Olga, njegova teta Ljubica Davidovič, doma iz Valjeva, ki je na obisku pri g. polkovniku, ter trije polkovnikovi otroci: Aleksander, Turoslav in Borislav. Za razmeroma majhen voz je bila ta obremenitev sigurno prevelika, kakor sodijo avtomobilski strokovnjaki.

Ko je počila pnevmatika, je vrglo avto z vso silo čez cesto v močan telegrafski drog št. 112, in sicer tako, da je avto stal mahoma počez čez cesto. Vozilo je zadelo ob drog z levim prednjim blatnikom in žarometom. Voz se je zalezel s tako silo v brzjavni drog, da je odskočil nazaj na cesto. Telegrafski drog je bil na spodnji strani namazan s katranom. Na blatniku in prednjem delu avtomobila se jasno pozna vdrtina, ki je nastala ob trčenju ob drog in je tudi avto sprejel nase nekaj katrana. Suneč je bil tako silen, da so v avtomobilu popadali vsi. Teta g. Božoviča je padla tako nesrečno, da ji je počila lobanja in se je tudi drugače hudo poškodovala ter je bila pri prči mrtva v avtomobilu. Gospod Božovič, ki je sedel zraven tete, je padel zaradi sunka tako, da si je zlomil nogo in šipa od avtomobila mu je prerezala desno oko in se globoko zarila tudi v zgornji del nosu, tako da je bil g. polkovnik kratko časa onesvečen. Soproga g. polkovnika je bila samo lahko ranjena. Trije otroci pa različno. Lastnik avtomobila g. Vindič, ki je bil ob času trčenja na najbolj nevarnem mestu — pri volanu, ki je na levi strani avtomobila, pa je odletel skoro brez vsake poškodbe. Nesrečo je opazovalo več potnikov na cesti. Bistriški mesar g. Rastajter je takoj nudil pomoč ponesrečenemu in je odpravil hudo poškodovanega g. polkovnika in druge v Maribor v vojaško bolnico. Mrtvo telo pa so položili na trato na spodnji strani veste ter jo obložili z zelenimi vejami, dokler ni prišla sodna komisija. Pokojnico bodo odpeljali na njen dom v Valjevo.

Kakor smo se danes informirali, je stanje g. polkovnika Božoviča kritično, ker je izgubil oko

in ker so najbrž drobci stekla ostali v vdolbini. Vendar pa upajo zdravniki, da ga bodo rešili. Soproga g. polkovnika se zdravi doma na svojem stanovanju. Vsi trije otroci po mnenju zdravnikov niso nevarno poškodovani. O g. Vindišu pravijo očitvici, ki so bili takoj na licu mesta, da je odnesel samo lahke praske.

Ves Maribor sočustvuje z gosp. polkovnikom Božovičem, ki je v Mariboru zelo priljubljen in visoko spoštovana osebnost.

m Nova maša v stolnici. V nedeljo dopoldne je bila po več ko 100 letih v mariborski stolni in mestni župnijski cerkvi spet nova sv. maša, ki jo je daroval g. Janko Pakj z Vodnikovega trga, sin poslovođe književnice Cirilove tiskarne g. Pakja. Za mestno župnijo je bil to vesel dogodek, ki se je z vso slovesnostjo praznoval. Ze v soboto so lepo okinčali cerkev, pred glavnim vhomod so postavili slavolok z pomembnim napisom, tudi cerkveni stolp se je obdal z zelenjem, stolno župnišče pa je bilo okrašeno z venci. Mogočno zvonenje je naznanjalo župljanom vesel dogodek. Večerja dopoldne ob 9.30 se je zbrala na Slomškovem trgu ogromna množica ter je v špalirju spremljala novomašnika in njegovo spremstvo iz stolnega župnišča v cerkev, kjer ga je sprejelo krasno petje s peveci Maribora in orkestrom pomnoženega stolnega pevskega zbora, katerega je vodil ravnatelj Gašparič. Po molitvi k sv. Duhu je imel na prižnico stolni dekan dr. Čukala ter je imel krasno pridigo o poslanstvu duhovnika. Med pridigo je novomašnik podelil novomašniški blagoslov vernikom, ki so docela napolnili prostrano svetišče, potem pa je daroval svojo prvo sv. daritev.

m Nova pridobitev Maribora. Znani hotelski podjetnik g. Adam Črešnar ureja v Ulici kneza Kocelja v hiši št. 2 celo prvo nadstropje v modern penzion po velikomestnem vzorcu. Tovrstno podjetje bo prvo v Mariboru ter pomenja gotovo znatno tujskoprometno pridobitev.

m Seja mestnega sveta mariborskega se bo vršila jutri v sredo ob 18. uri v mestni posvetovalnici. Na dnevnem redu je izvolitev volilca za volitve v Kmetijsko zbornico.

m Mojrstski izpit iz kiparske stroke je te dni uspešno napravil g. Anton Jezovšek iz Maribora. Častitamo.

m Prosvetno društvo v Kamnici priredi v nedeljo, dne 21. julija ob 3 popoldne igro »Črni križ pri Hrastovcu«.

m 20 letnic mature drž. moškega učiteljskega v Mariboru praznujemo v soboto 3. avgusta. Sestanek ob 18 v Reherjevi sobi Nabavljalne zadruge drž. uslužbencev v Mariboru, Rolovski trg. Dopise in morebitne predloge prosim na naslov: Humar Franjo, Maribor, Jerovškova 15.

m Poročila sta se pri Sv. Anehu na Pohorju Milan Zinauer, sodnik v Kostanjevici na Dolenjskem in gospodična Darinka Ličar, učiteljica iz Maribora. Mlademu paru obilo sreče!

m Nenavadna smrtna nesreča. V Gradiški pri Besnici se je pripetila nenavadna smrtna nesreča. Tam je živel na prevžišku 68 letni bivši krojaški mojster Viktor Babič s svojo ženo. V soboto se je stari zakonski par zabaval na ta način, da sta se mož in žena gugalna na gugalnici, ki je bila napravljena pred hišo za zabavo otrok. Najprej je mož pogнал ženo, nato pa je žena gugalna moža. Pri tem je pa žena gugalnico pogнала nekoliko previsoko, na kar je stari mož v velikem loku odletel na tla. Pri tem si je nalomil hrbtenico. Presneli so ga v posteljo in je poklicani zdravnik ugotovil nevarno poškodbo. Po odredbi zdravnika so ga takoj prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer mu pa niso mogli več pomagati in je v ponedeljek zjutraj umrl.

m Na Mariborskem otoku se je našlo zlato. livno pero in zlata zapetna ura. Oboje se dobi pri upravi kopalskega na otoku.

m Na lepem se je ponesrečila. 32 letna živila Pavla Znujec iz Maribora je v nedeljo popoldne padla na cesto ter si zlomila levo roko. Zatekla se je v bolnišnico.

m Drava naplavlila golo truplo. Pri Selnici ob Dravi so našli na obrežju reke naplavljenno truplo fantla, starega kakih 16 let. Truplo je bilo popolnoma golo, na glavi pa so se poznale rane od poškodbe. Kakor se vidi, je nesrečnež utonil pri kopanju, rano na glavi pa je dobil ali pri skoku v vodo, ali pa potem, ko so ga valovi metali v skale

v strugi. V tej okolici ga nihče ne pozna ter ga je gotovo reka prinesla od daleč. Pokopali so ga na farnem pokopališču nepoznanega.

m Nevaren pes, Na Tezmem je ugriznil volčjak nekega tamošnjega posestnika 54 letno lastnico šivilskega salona Marijo Pauko iz Maribora v nogo ter ji je zadal takšno rano, da so jo morali zapeljati v bolnišnico.

m Ni se poboljšal. Pred nekaj dnevi je prišel iz ječe, v kateri je prebeld 10 mesecev zaradi tatvin. 21 letni Slavko Gutmaher iz Jančeve gore pri Selnici ob Dravi. Staršem, ki so mu očitali njegovo lahkomišelnost življenje, je obljubil, da se bo sedaj poboljšal ter začel pošteno živeti. Vzel je doma delavsko knjižico ter dejal, da si bo poiskal delo. Na poti pa je že spet segel po tujem imetju. Ko je šel mimo hiše posestnika Alojza Vrhovnika, kjer ni bilo nobenega doma, ga je premagala skušnjava ter je vlomil v stanovanje. Odnasel je denar in uro v vrednosti 650 din, nato pa brez sledu izginil.

Celjske novice

c Smrtna nesreča na kolodvoru v Rogaški Slatini. V soboto okrog 2. popoldne se je pripetila na kolodvoru v Rogaški Slatini prometna nesreča, ki je zahtevala življenje 60-letnega posestnika iz Tekačevega pri Rogaški Slatini Lavrenciča Avgusta. Lavrencič je stal na kolodvoru v bližini tira. Presteval je denar in tako ni opazil prihajajočega vlaka, ki je z vso silo butnil vanj, ga podrl in mu odrezal obe nogi pod kolenom. Nesrečneža so takoj prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer pa je po nocoj ob pol 12. izdihnil. Lavrenciča so večerja popoldne prepeljali na njegov dom na Tekočevem, da ga bodo pokopali na domačem pokopališču. Naj počiva v miru, prizadeti družini naše sožalje.

c Z voza je padel v Bistrici pri Pilšanju 45-letni posestnik Romih Jože in si pri padcu prebil lobanjo.

c Vol je zabodel 60-letno dninarja Oberski Milana iz Breznega pri Humu ob Sotli in mu s tem prizadejal precej hude poškodbe.

c Kolesarska nesreča. Ko se je 31-letni dninar Gaberc Franc iz Prohizinske vasi pri Storah peljal s kolesom, so se zlomile vilice pri kolesu, da je padel in se potokel po glavi, obrazu in rokah.

c Avtobus s potniki vred se je zvrnil v Savinjo. Nad Lučami v Zgornji Savinjski dolini se je zgodila blizu gostilne Rok avtomobilska nesreča svoje vrste. Avtobus je peljal 13 potnikov iz Logarske doline na postajo Smartno ob Paki. Ze med potjo je avtobus dvakrat zadel ob mostove tako, da so bili potniki prestrašeni. Pri omenjeni gostilni pa se je avtomobil zvrnil in padel naravnost v Savinjo. Pri nesreči so se potniki laže poškodovali in pogzubili svoje stvari, v avtobus pa je stopilo 60 cm visoka voda. Nesreča je potnike sila razburila. Ker je sploh na vseh poštih avtobusih nered in se prebivalstvo pritožuje, je v interesu tujskega prometa te tako važne doline, da poštna direkcija enkrat napravi red. Prepomniti moramo pa tudi, da ne leži vsa krivda na šoferjih, ampak da so vozovi neprimerni za promet in prav tako tudi neprimerni avtobusni vozi red.

c Tvrška Löffler, bijouterija v Celju, ki je bila nad 10 let v Celju, se s 1. avgustom preseli v Belgrad, kjer bo na Teraziji odprla trgovino.

Šentviška fara svojemu župniku in dekanu

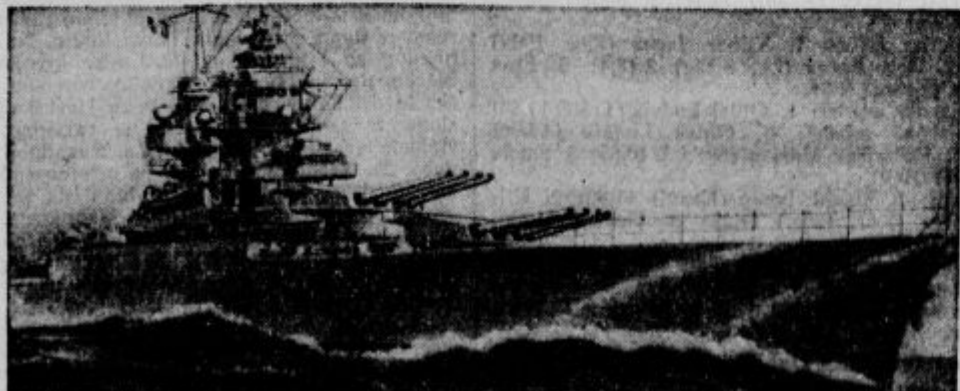
V soboto in nedeljo je proslavila šentviška fara na viden in dostojen način jubilej, ki ga je obhajal šentviški župnik in dekan. Valentin Zabret. Pozitivnovalni dušni pastir, vneti kulturni delavec in priljubljeni dekan in častni kanonik g. Valentin Zabret je namreč obhajal 40-letnico, odkar je bil posvečen v mašnika, 35-letnico, odkar je prišel v St. Vid kot kaplan in 32-letnico, odkar je bil imenovan za župnika v St. Vidu. Polnih 21 let je vodil tudi že dekanijo ljubljanske okolice, letos pa je bil imenovan za častnega kanonika ljubljanskega stolnega kapljia. Da počaste redki jubilej svojega dušnega pastirja, so šentviški dekanji priredili že v soboto zvečer slavnostno akademijo v Ljudskem domu, ki je v veliki meri zrasel po zaslugah g. dekana. Ob 8 zvečer je pritlikavanje oznanilo veseli praznik, še pred 9 pa je bila velika, lepo okrašena dvorana Ljudskega doma nabita do zadnjega kotička. Pa ne samo domači, tudi mnogi drugi predstavniki so prišli na proslavo lepega jubileja, tako okr. načelnik g. Maršič, stolni kanonik in župnik dr. T. Kliner iz Ljubljane in rektor škofijskih zavodov kanonik Alojzij Simenc. Vsa dvorana je v navdušenjem pozdravila prihod dušnega pastirja in jublanta, na kar je mešani zbor zapel lepo peem v pozdrav Šentviški župan je v imenu fare pozdravil odličnega jublanta in mu čestil k obletnici: 40-letnici mašništva, 35-letnici vestranskega uspešnega delovanja med Šentvidčani in končno k zaslužnemu imenovanju za častnega kanonika. Potem ko je možki zbor odpel krepko mašniško-slavljenicu, je šolski upravitelj g. Hladnik prečital pismo za držanega gradbenega ministra dr. Miha Kreka, ki je naslovil na jublanta in njegove farane prelepe mišli o nalogah dušnega pastirja in o njegovem požrtvovalnem delu za dušni in telečni blagor faranov. Sledile so deklamacije in razne vaje, posebno lepa pa je bila točka, v kateri so malečki v svoji priprostosti in priščrčnosti častitali jublanta. Zadnja točka slavnostne akademije je bil zahvalni epev, na kar je spregovoril župnik, dekan in častni kanonik g. Valentin Zabret in se vsem faranom zahvalil za priščrčno slovesnost, ki so mu jo priredili v počastitev 40-letnice mašništva. Obujal je tudi eomise na dolgoletno dobo svojega življenja v St. Vidu in povedal marsikaj, kar so njegovi farani že zdavnaj pozabili Tako se je končala lepa slovesnost, ki je našla še poseben poudarek v nedeljo zjutraj s slovesno sveto mašo in zahvalno pesmijo v farni cerkvi. Cerkevni govor je imel stolni župnik in kanonik dr. Tomaž Kliner, ki je v klenem govoru orisal pot duhovnika, ki živi in trpi z ljudstvom, katero mu je izročeno v duhovno vodstvo.

Zagorje

Stavbena živahnost, ki je posebno lani bila zelo razgibana v Zagorski dolini, kjer so si rudarji sami postavili nad 50 lepih stanovanjskih hišic, je letos zaradi splošne negotovosti precej zmanjšana. Edina večja stavba bo zrasla v Toplicah, kjer si bo v novi enonadstropni hiši uredil trgovino tapetnik Bajcar, ob Kotredežcih pa gradi zagorski mesar Ino tovarno kleja, ki bo prva domača tovarna v kraju; tudi nekaj rudarskih hišic bo to leto stavljenih.

V šolski odbor v Toplicah sta bila imenovana g. Jan Franc, obratovodja rudniških apnenic, in g. Ant. Gurnyski, višji delovodja; šola na Lokah, ki bo s prihodnjim šolskim letom postala samostojna, pa je dobila selektiv odbor: dr. Kajzelj M., rudniški zdravnik, Benedikt V., kaplan, Ručman M., strojnik, Rohavs V., mesar in posestnik Brvar.

Kolonija Vincencijeve konference pod Sveto Planino je v nedeljo popoldne sprejela drugo skupino sonca in svežega zraka potrebnih otrok — otrok 30 dečkov; deklice, ki so gori prebile mesece dni, so se v nedeljo vse zdrave in vesele vrnile domov.

K napadu angleških bojnih ladij na francosko vojno mornarico. Najnovejša, največja in najmodernejša francoska bojna ladja »Richelieu«, ki so jo edince britanskega brodojva in pomorskega letalstva potopile v pristanišču Dakar.

KULTURNI OBZORNIK

Rojstni kraj skladatelja Jakoba Petelina-Gallusa

G. Karel Bezeg (Carlo Beseggi) je v najnovejši številki Cerkvenega Glasbenika obelodanil novo razpravo o rojstnem kraju velikega slovenskega skladatelja Jakoba Gallusa. S posebnim dopisom pa nas prosi, da bi to razpravo istočasno ponatisnili tudi v »Slovenec« zategadelj, ker je doslej najbolj temeljita razprava o Jakobu Gallusu izšla prav v »Slovenec« 1938, 19. in 26. VI., kakor jo je napisal pokojni dekan Skubic, ter želi, da bi tudi to plat zvona slišali bralci »Slovenca«. Radi ustrezemo tej želji, kajti zdi se nam, da smo vedno bližje resnici, saj predstavlja Bezegova razprava zanimiv poskus povezati obe dosedanjii tradiciji — idrijsko in ribniško — v eno ter najti kolikor mogoče zadovoljivo rešitev. Seveda pa tudi to ostane samo domneva, dokler se ne najdejo temeljitejši dokazi.

Urednik.

Nas slavni klasični skladatelj Jakob Petelin — Gallus — Handl — Carniolus je bil rojen 31. julija 1550 znanstveno še nedogano kje; umrl je 18. julija 1591 kot cesarski kapelnik pri sv. Janu v Pragi.

V tej razpravi bi rad pojasnil zlasti Gallusov odnos do šentvidske gore, sedaj Monte San Vito, p. Slappe d'Ildria na Tolminskem, in do rudniškega mesta Idrije — Idria città, Prov. Gorizia.

Meseca junija 1933 so postavili v Ribnici, — do sedaj najbolj verjetnem rojstnem kraju Gallusa — spomenik, na katerem ga imenujejo: Petelin. (Zaradi posebnosti naj bo omenjeno, da je priponila takrat »Gottscheer Zeitung«: Abkömmlinge eines Handl sind Handler in der Ortschaft Handlern.)

V zvezi s tem spomenikom in kot odgovor na članke Idrijskega, uradnika Jožeta Zazula v »Cerkvenem Glasbeniku« od 1938 in 1939, je spisal pred kratkim umrli ribniški dekan Anton Skubic v »Slovenec« 1938 temeljito razpravo o Gallusovem rojstvu v Ribnici.

Zasnova jo je na znanstvenih virih, potem z zgodovinsko znanimi okoliščinami, katere bi mogle vplivati na Gallusovo poreklo, ter z živimi ustnimi izročili iz Ribnice.

Vesbina te razprave je: Ker se je Gallus podpisoval dosledno Carniolus, ni mogel biti rojen drugje kot na Kranjskem; Idrija je pa spadala takrat k Primorskemu, in dve slučajni ondodni družini — Petelinovi niste merodajni. Kot rojstni kraj se navaja v vseh leksikonih — Ribnica na Dolenjskem, kjer je priimek »Petelin« še vedno domač. Nadalje je sestavljen nepretrgan rodovnik ribniškega rodu Petelin od l. 1625 nazaj, dokler segajo župne matice; tedaj z vrzeljo 75 let do rojstva Gallusa, ali nekako dobre treh vmesnih rodov, katerih ni mogoče več izslediti.

Za rojstvo v Ribnici naj bi govorila še neka starodavna listina, v kateri je stalo med drugim — v kolikor pomljivo — »Gallus — Antonius — Kirche S. Stefani in Reifnitz«. A ta listina je današnjim potomcem proti koncu preteklega stoletja po nesreči zgorela, (Op. če bi ostala v spominu vsaj še njena letnica, bi se dalo dognati gotovo več o tem domnevnem Gallusovem bratu — Antonu.)

Nadalje se navaja iz dunajskih arhivov, da je obiskal leta 1574 Gallusov oče — Georg Hahn — sina Jakoba dvakrat na Dunaju, ki se je nahajal tam kot cesarski kapelnik pevec (star 24 let). Za to pot je prejel oče cesarsko podporo v denarju. Takrat je prišel z očetom tudi njegov drugi sin (menda Jurij). (Op. — Pri tem pa ni nikjer razvidno, iz katerega kraja je prišel oče na Dunaj.) Njegov drugi sin, imenovani Jurij, naj bi pa šel iz Dunaja naprej v Prago, se učiti tiskarske obrti. (Op. — Zadnja domneva napravi vendar malo prefantastičen vtis: iz Ribnice takoj in naravnost v daljino Prago ter ravno v komaj poznano tiskarsko obrt? Tudi ni nikjer razvidno, da se je ta brat imenoval Jurij. — A dvakratni prihod očeta na Dunaj bi najprej pomenil, da se je morala pripravljati z Jakobom kaka odločilna sprememba, da pa on sam ni hotel obiskati doma, ampak ga o tem le obvestil.

Starsi so opisani kot »kmetje — ali mali vaški ljudje«.

Nadalje se navaja dejstvo, da je Jakob l. 1586 opustil svojo službo v Olomucu ter se vrnil domov (kraj zopet ni razviden!), nakar je nastopil svojo zadnjo pot v Prago.

Iz njegovih mladih let se končno omenja verjetnost, da se je izobraževal najprej v ribniški — latinski šoli in nato v godbeni šoli Stična na Dolenjskem. (Oboje pa le iz vidika, ker so te šole tam res obstajale; Stična je stala poleg tega v cerkveno-oblastvenih odnosih z Ribnico — a enako z Idrijo.)

Pozneje naj bi se Jakob izobraževal še v

1. Predvsem naj sledi pregled domačega slova o Gallusu, katero vsebuje tudi odlomke iz starejših ter drugojezičnih objav — in sicer: knjiga iz leta 1859 »Vodnikov spomenik« — kot prvo opozorilo. — Letopis Matice Slovenske iz l. 1873. — Ljubljanski Zvon 1886—1888—1892. — Slovenske petje v preteklih dobah 1890. — Razni slov. časopisi okoli l. 1891 — s poročili iz Goriškega. — Cerkveni Glasbenik l. 1895 in 1917. — Cerkveni Glasbenik l. 1938 in 1939 — o Idriji. — Dnevnik »Slovenec« — letnik 1938 od 19. in 26. junija — o Ribnici. — Dnevnik »Jutro« od 22. VII. 1938 — o starih spominih — ter: Zgodovina Idrije — Monsgr. Arko 1931 — kot kronika. — Italijanske starije glasbene zgodovine omenjajo Gallusa le površno. — V novejših se pa najdejo sledeča poročila: V »Dizionario universale dei musicisti« — Enciclopedia dell'arte musicale — Carlo Schmidl — Milano — Trieste 1926: Gallus-Petelin-Handl-Hähnel — * 31. VII. 1550 a Reifnitz, † Prag 18. VII. 1591. 1557—1585 direttore di coro del vescovo a Almutz, e poi a Praga, ter da je prišel kladati 1850. V tej izdaji je naveden tudi neki — Giovanni — detto Gallus — * 1765 Nürnberg, compositore e direttore orchestra a Budapest — 1795, † a Leopoli 1835 (Levov-Lemberg — Poljska). — V »Enciclopedia Italiana di scienze ed arti« — Treves 1933 XVIII, označena kot najpopolnejše delo, stoji: Gallus-Petelin-Handl — * nato a Reifnitz (Ribnica) in Slovenija, † 18. VII. 1591 a Praga, — studio a Melck, 1577—85 a Olmutz, poi cantore a S. Giovanni a Praga. Opere stampate 1580—1610. — (V trgu Melck nad Dunajem ob Donavi se je nahajal eden najznamenitjših benediktinskih samostanov, z zbirko umetnin, arhivom in knjižnico. Gotovo so gojili tam tudi glasbo.) — Izvir tega poročila ni naveden. — Končno stoji v knjižici »Touring Club Italiano — Guida di Venezia Giulia« iz l. 1920-21, na strani, kjer se opisuje mesto Idrija, opomba: da naj bi bil rojen »a Idria o dintorni« (okolica) o a Monte San Vito — slavni skladatelj Jakob Gallus. — Tudi o tej opombi ni navedenega vira.

Benetkah. (Op. — Tudi z Benetkami je bil idrijski rudnik v odnosih.)

Poudarjeno je posebno ribniško ustno izročilo, ki je v dotični družini še vedno ohranjeno, da »je bil tukaj rojen slaven muzikant, ki je šel še mlad od hiše, potoval na Gorenjsko, živel po samostanih, in daleč od domovine neznan kje umrl«.

Pripomba: V Ribnici je torej še vedno znano, kje so se prav za prav nahajali Gallusovi starši ob njegovem rojstvu, on sam pa do l. 1574, ko se pojavi na Dunaju?

Pri vseh polemikah se omenja najmanj starodavna šentvidska gora. Tudi tam živi namreč spomin na Gallusa in njegove roditelje. Le žal, da se dokumentarčno ne da ničesar več dognati, ker je l. 1700 zgorelo župnišče, l. 1830 pa matice. — Župnija obstoji od l. 1192 in je spadala prvotno pod Aquileia-Oglej. Do l. 1580 je bila pod šentvidsko goro cerkveno pristojna tudi Spodnja Idrija, Idria di Sotto, in pod takrat ustanovljeno župnijo v Sp. Idriji do l. 1752 kraj Idrija; ves cerkveni okraj je pa spadal do l. 1750 pod »Capitel Cividale« — Cedad.

Ustna izročila o Gallusu hrani šentvidskogorski organist in skladatelj Ivan Laharnar; zavzel se je že na več mestih za znanstveno osnovo izročil — a bilo je v tej dobi že prepozno.

Tamošnje ljudsko izročilo označa hišo št. 105, sredi vasi, kot domačijo Gallusovih staršev ter kot rojstno hišo njega samega.

Ta hiša je imela še do l. 1910 na pročelju naslikano podobo petelina in veliko črko — M — in je bila v vasi edina s takim znakom; tudi se je je držal domač pridevek »Petelinovic« še konec preteklega stoletja.

Imenovani organist Laharnar je slišal praviti izročilo o Gallusu okoli l. 1890-91 (star 24 let) od svojega precej starejšega svaka, in ta od svoje stare matere (* 1780?). Leta 1890—1891 so namreč slovenski časopisi pričeli razpravljati o dozdnevni Gallusovega rojstva na Goriškem; in ravno te razprave so na šentvidski gori zopet oživile obči spomin na njega. — Da bi bil tak spomin brez vsake podlage — je gotovo nemogoče!

Izročilo o Gallusu se je vzdržalo na šentvidski gori od rodu do rodu, tako da pridejo z njegovo izvirnostjo nekako do leta 1630 nazaj.

Po tem izročilu naj bi pripovedovala takrat živeča prastara mati omenjenega svaka — da je stanovala v hiši, kjer stoji podoba petelina, pred 100 leti — (to je l. 1530), družina »Petelin«; nadalje — da je šel en sin v Idrijo v šolo, tam pričel orglati in zaslovel kot najboljši organist tedanjega časa. Za njim je šel v Idrijo njegov brat, in nato polagoma vsa družina. Tam da so prav dobro živeli. — (Op. Torej niso mogli biti rudarji, ampak privatniki — trgovci, za kar govorijo še poznejše okoliščine). Nekoč da se je pa izvedelo, da se je organist Petelin izgubil in šel menda na Češko, a nikdo ni vedel v kateri kraj.

O tem odhodu na Češko je slišal Laharnar še od 80 letnega Matevža Vogrič — bivšega organista, od starega cerkovnika Franca Lapanja, ter od 75-letne Jere Lapanja, bivše cerkvene pevke — in tudi od drugih pevcev, kateri so to izvedeli od »starih ljudje«.

Vsi ti so sploh pripovedovali o Jakobu Gallusu kot svojem rojaku z neko gotovostjo. V ostalem navaja Laharnar, da ni znano, od kje bi ta družina prišla na šentvidsko goro, da je pa bivala tukaj gotovo že l. 1500. (Op. Potem, takem bi prišli na goro že Gallusovi dedje — kar bi se ujemalo tudi s prej izračunjeno letnico 1530. Pri tem bi mogoče ne bili brez pomena sledeči sodobni dogodki: L. 1492 se je Ribničani obnovila pravica krošnjarenja po vseh kronovinah; l. 1500 je bila vojna ter 1510 kuža po Goriškem in Kranjskem, pozneje pa še verske homatije, — tedaj povodov dovolj za premeno bivališča in poklica.)

Končno pravi izročilo o Gallusovih starših — da so bili »mali kmetovalci in delavci — ubožni« — ter zahajali v Idrijo o prilikah, ko so tam rudarji prejemali žito. — Po tem bi bili največ potje in krošnjariji med Goro in Idrijo.

Po njih preselitvi v Idrijo (1560—65?) je hiša dobila priimek »Bremec«, l. 1817 pa »Pirih« — po domače »Buck«. Danes je njen posestnik Anton Pirih. Letnica 1771 na hiši bi pomenila le, da se je vmes zvršila še neka sprememba v posesti in se takrat obnovile slike na pročelju.

Pripomba: Pri teh spominih mora vzbuditi posebno pozornost, da so na šentvidski gori vedeli o Gallusovem odhodu nekam na Češko, a v Ribnici prav nič! Kam se je pa utegnil potati, ko je odšel l. 1586 iz češko-moravskega Olomuca na lastno pobudo, češ »da mu ne ugaja zrak, in da vidi zopet svojo domovino in svojece?« Ali ne napravi to vtisa — kakor da bi se svojci ne nahajali v Ribnici — ampak drugod?

Še največ znamenj ter spominov o Gallusovih mladih letih je v mnogo prerekani rudarski Idriji.

Zadnja oseba, ki je še hranila spomin ter mi pravila, da je Gallus-Petelin »rojen« v Idriji, je bil l. 1931 umrli trgovec in posestnik Ludvig Goli; rojen je bil l. 1891 v hiši svojega očeta, trgovca Franca Xaver Goli, štev. 80 na Velikem trgu pred cerkvijo, sedaj št. 4 Piazza Vitt. Emanuele III. Bil je tudi muzikaličen ter zato imel tem večje zanimanje za stvar.

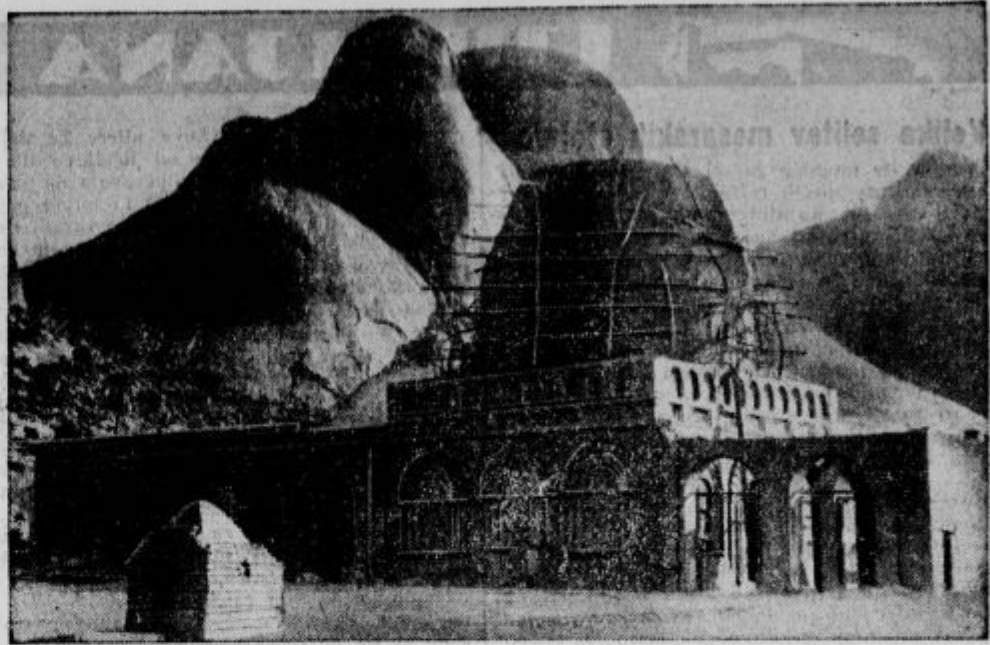
Ta mi je pripovedoval, da je etala prej na kraju njih sedanje hiše št. 80 stara hiša s trgovino, kateri se je reklo »Pri Petelinu«, potem, da je ohranjena slika od nje in da je bil »po govorici« v tej hiši rojen Jakob Petelin — Gallus. Op. Tudi ta hiša stoji v sredini mesta kakor ona na šentvidski gori v sredi vasi — torej obe v najugodnejši trgovinski legi. (Hišne številke so bile vpeljane na koncu l. 18. stoletja.)

V kolikor je še znana preteklost hiše, bi bila sledeča:

Franco-Xaver Goli se je ustanovil v Idriji kot trgovec leta 1875, ei pridobil staro hišo s trgovino ter jo čez nekaj let predelal v današnjo obliko. Kupil jo je od Antona Planinšek, kateri je ob ljudskem štetju 1870 v resnici vpisan kot lastnik hiše št. 80.

Planinšek je pa kupil hišo od nekega Jožeta Kagnusa, na originalu omenjene slike stoji: »Wohnhaus des Herrn Joseph Kagnus«. (Torej je nosila hiša še za časa Kagnusa staro podobo petelina in spodaj stoječe znake. — Rodbina Kagnus se da slediti do l. 1700 nazaj; izumrla je sredi 19. stoletja.)

(Dalje.)

Cassala. Kakor je sporočil pred dnevi glavni stan italijanske armade, so italijanske kolonialne čete po ogorčenih borbah zasedle Cassala, ki je važna končna postojanka številnih karavanskih poti in kjer je tudi kolodvor ob železnici, ki vodi proti Port Sudanu.

ŠPORT

Glavni športni dogodki zadnje nedelje

Pretekla nedelja je bila bogata na športnih dogodkih. Nogometaši, kolesarji, atleti in teniški igralci so se, vsak na svojem poporišču, prav krepko dajali. Ljubljana sama sicer ni imela posebnega sporeda, zato pa je bilo temveč izven Ljubljane. V glavnem podajamo le suhe rezultate.

Nogomet

Prvenstvo Slovenije: V Mariboru Železnikar: Maribor 2 : 0 (0 : 0). V Ljubljani: Mars: Celje 3 : 0 (2 : 0). Jadran: Litija 3 : 0 (1 : 3). Zagreb: Železničar: Gradjanski 3 : 0 (2 : 0). Belgrad: Bask: Istra (1 : 1) (1 : 1). Sarajevo: Hajduk: Jugoslavija (Jakuba) 2 : 1 (1 : 0). Osijek: Bačka: Slavija 4 : 1 (3 : 1).

Kolesarji

Prvenstvo ljubljanske kolesarske podzveze za prvorazredne vozače in juniorje je bilo na progi Ljubljana—Trebne in nazaj (100 km) oziroma na progi Ljubljana—Stična in nazaj (60 kilometrov).

Rezultati juniorjev:

1. Bizilj Albin (Ljubljana, Dobrunje) 1:54:00 4/5. 2. Mulej Lojze (Zarja, Jesenice) 1:55:45. 3. Korenin Franc (Edinstvo, Ljubljana) 4. Matejeh Leo (Ljubljana) 1:59:47; 5. Blatnik Damjan (Edinstvo) 1:59:54; 6. Bukvič Ivan (Zarja) 2:00:10; 7. Kosi Slavko (Edinstvo); 8. Pahor Jože (Edinstvo); 9. Klemenčič Ivan (Ljubljana); 10. Sajovec Franc (L. Gor., moto-klub, Kranj).

Vrstni red prvorazrednih vozačev:

1. Podmilščak Franc (Edinstvo) 3:19:57. 2. Gorenjec Viko (Zarja) 3:25:16 4/5. 4. Grabnar Franc (Hermes) 3:35:08 3/5. 3. Anžič Franc (Ljubljana) 3:35:08 2/5.

Atleti

V Kranju je bilo na telovadšču in športnem prostoru Fantovskega odseka v Kranju atletsko tekmovanje kranjskega okrožja. Rezultati so bili ti-le:

Tek na 100 m, mladi: 1. Oblak Ludvik (Tržič) 12.8; 2. Poštajnar Janez (Sk. L.) 13.1; 3. Mežek Mirko (Tržič) in Škele Janez 13.6. Člani: 1. Klinar Janez (Kor. Bela); 2. Lavrenčič Slavko (Primskovo) in Oblak Ludvik (Tržič) ob 12.2.

Skok v višino, mladi: 1. Oblak Ludvik (Tržič) in Poštajnar Marjan (Sk. L.) 153; 3. Rant Pavle (St. Vid. n. Lj.) 148 cm.

Člani: 1. Strupi Janez (Kranj) 165; 2. Jeglič France (St. Peter, Lj.) in Mavsar Darko (Kranj) 160 cm.

Tek na 1000 m, mladi: 1. Sedej (Lj., Šiška) 3:01.3; 2. Malec Stane (Kranj) 3:01.9; 3. Mehle Ivan (Tržič) 3:14.

Met kroglice, mladi: 1. Ramovš Marjan (Lj.) 12.29 m; 2. Oblak Ludvik (Tržič) 11.65 m; 3. Poštajnar Janez (Sk. L.) 11.14 m.

Člani: 1. Jeglič Franc (Lj., Sv. Peter) 13.22 m; 2. Klinar Janez (Kor. Bela) 12.95 m; 3. Mavsar Darko (Kranj) 12.58 m; 4. Gogala Miro (Kranj) 11.03 m.

Tek na 1500 m: 1. Proj Ivan (Šmartno) 4:36; 2. Erce Franc (Vodice) 4:31.

Skok v daljavo, mladi: 1. Oblak Ludvik (Tržič) 568 cm; 2. Poštajnar Janez (Sk. L.) 562 cm; 3. Stele (St. Vid. n. Lj.) 545 cm.

Člani: 1. Klinar Janez (Kor. Bela) 620 cm; 2. Strupi Janez (Kranj) 600 cm; 3. Oblak Anton (Tržič) 565 cm.

Met kopja, člani: 1. Mavsar Darko (Kranj) 58.15; 2. Klinar Janez (Kor. Bela) 43.25; 3. Oblak Anton (Tržič) 37.80.

Met diska, mladi: 1. Erman Franc (Sv. Vid. n. Lj.) 36.20; 2. Poštajnar Marjan (Sk. L.) 30.70; 3. Smole (Dravljje) 28.90.

Člani: 1. Jeglič France (Lj., St. Peter) 36.43; 2. Mavsar Darko (Kranj) 34.31; 3. Klinar Janez (Kor. Bela) 33.

Tek na 800 m: 1. Klinar Janez (Kor. Bela) 2:18; 2. Zele Franc (Lj., Šiška) 2:18.4; 3. Fras Marian (Kranj) 2:21.

Triskok, mladi: 1. Oblak Ludvik (Tržič) 11.30; 2. Poštajnar Marjan (Sk. L.) 10.85; 3. Smole (Dravljje) 10.50.

Člani: 1. Strupi Janez (Kranj) 11.42; 2. Klinar Janez (Kor. Bela) 11.23; 3. Mavsar Darko (Kranj) 10.26.

Izven sporeda je tekel član FO v Trbovljah, Knez Ludvik za trening 10.000 m, in sicer po cesti, ker na tekašči skoraj ne bi mogel teči. Tekel je 38:35.

Na telovadšču ljubljanskega Sokola:

V Ljubljani so se pomerili juniorji SK Ilirije in SK Celje. Zmagali so Ilirijani z 52:40 točkami. V posameznih disciplinah so postavili naslednje rezultate:

Tek na 100 m: 1. Hanza (Celje) 11.9; 2. Kolenc (Ilirija) 12.2; 3. Pleničar (L.) 11.8; 4. Petek (C.) 12.8.

Met kroglice: 1. Nečemar (L.) 12.89; 2. Vehar (L.) 12.44; 3. Deržek (C.) 12.33; 4. Vebler (C.) 12.28.

Izven dvoboja je bil tek na 600 m: 1. Oberšek (L.) 1:28.9; 2. Glonar Il. (L.) 1:30.4.

Skok v višino: 1. Milanovič B. (L.) 170; 2. Milanovič D. (L.) 155; 3. Deržek (C.) 145; 4. Vebler (C.) 140.

Tek na 1000 m: 1. Magušar (L.) 2:55; 2. Kos (C.) 2:56; 3. Kokat (C.) 3:15; 4. Zajdela (L.) 2:53.4. Skok v daljavo: 1. Petek (C.) 5.69; 2. Hanza (C.) 5.40; 3. Jager (L.) 5.38. Izven konkurence Milanovič D. 5.80.

Met diska: 1. Vehar (L.) 36.05; 2. Vebler (C.) 35.75; 3. Kopač (C.) 35.06; 4. Nečemar (L.) 35.92. Izven konkurence: Deržek (C.) 35.61, Milanovič B. (L.) 32.70.

Štafeta 4 krat 100 m: 1. Ilirja (Tavzes, Kolenc, Jager, Pleničar) 48.7; 2. Celje (Vebler, Petek, Dobovčnik, Hanza) 49.4.

Met kopja (seniorsko): 1. Trček (L.) 40.64; 2. Kopač (C.) 36.49; 3. Milanovič B. (L.) 36.25; 4. Vebler (C.) 26.85.

Tudi v Mariboru atleti niso počivali. Meetinga SK Železničarja so se udeležili tudi drugi atleti in so dosegli prav zadovoljive rezultate, nekateri so bili celo nad pričakovanje dobri. V sekundah in centimetrih je bila prireditev naslednja:

100 m seniorski: 1. Račič (Ilirija) 11.2; 2. Badl (Rapid) 11.2; 3. Gračijanski (Zel.) 11.9.

Juniorji: 1. Hrovatin (Zel.) 12.1, 3. Wolf (Rapid) 12.2.

Skok v višino juniorji: 1. Benedičič (Maraton) 160, 2. Zula (Mar.) 155, 3. Francek (Železničar) 155.

Seniorski: 1. Zorko (Zel.) 170, 2. Lužnik (Mar.) 170, 3. Smerdel (Mar.) 160.

40 m seniorski: 1. Muraus (Zel.) 55.3, 2. Gračijanski (Zel.) 56, 3. Schmiederer (Rapid) 56.2.

Skok ob palici: 1. Stojan (Zel.) 3.10, 2. Zula (Mar.) 2.40.

Kopje juniorji: 1. Francek (Zel.) 49.76, 2. Šišernik (Mar.) 45.80, 3. Lakše (Zel.) 41.11.

1000 m juniorji: 1. Benedičič (Mar.) 2:57.8, 2. Kastner (Rapid) 3:05.8, 3. Leban (Železničar) 3:07.8.

Skok v daljino seniorski: 1. Zorko (Zel.) 6.46, 2. Lužnik (Mar.) 5.81.

Juniorji: 1. Francek (Zel.) 5.70, 2. Bačnik (Zel.) 5.64, 3. Horvat (Mar.) 5.55.

Krogla juniorji: 1. Bačnik (Zel.) 12.90, 2. Stojan (Zel.) 12.85, 3. Šišernik (Mar.) 11.90.

Kladivo seniorski: 1. Gujznik (Zel.) 42.80, 2. Smerdel (Mar.) 35.15.

Štafeta 4 x 100 m: 1. Železničar 47.4, 2. Maraton 50.04.

Tenis

Teniški dvoboj med srbskimi in slovenskimi teniški igralci se je končal z visoko zmago srbskih igralcev, ki so naše igralce premagali v razmerju 8 : 2. Izidj posameznih iger so bili:

Radovanovič (SR) : Albaneže (SL) 6 : 1

6 : 4.

Bogdanovič - Mitičeva : Smerdu - Sernečeva

6 : 4, 6 : 4.

Ristič (Sr.) : Tončič (SL) 6 : 2, 6 : 1.

Branovič-Bogdanovič (Sr.) : Brata Smerdu

(SL) 6 : 4, 6 : 2.

Sernečeva (SL) : Vladarska (Sr.) 6 : 2, 6 : 1.

Dr. Egon Smerdu (SL) : Vladislavljevič (Sr.)

6 : 1, 6 : 4.

Bojovič (Sr.) : Korenčan (SL) 6 : 4, 6 : 2.

Bojovič - Ristič (Sr.) : Tončič - Korenčan

6 : 2, 6 : 4.

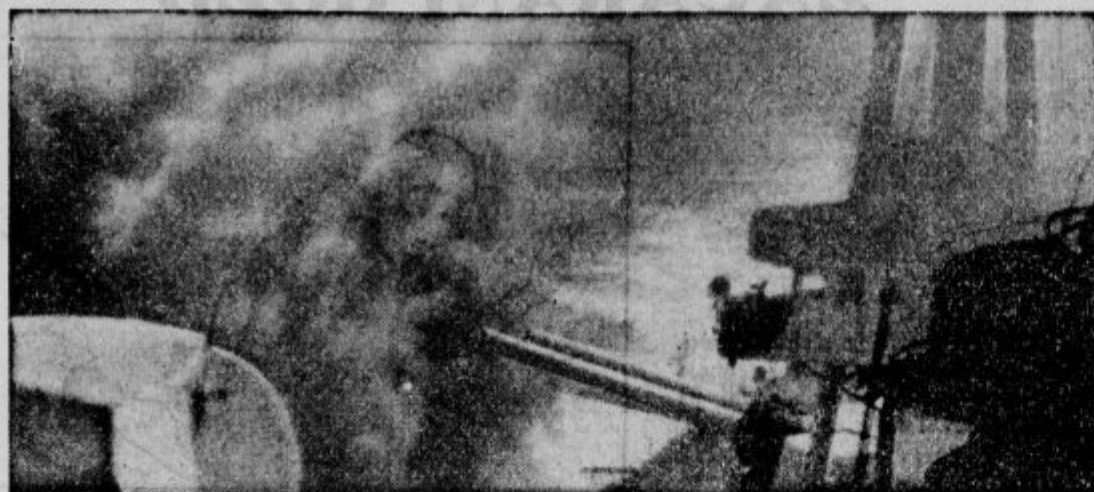
Mitičeva (Sr.) : Sernečeva (SL) 6 : 2, 6 : 3.

Branovič : Smerdu 2 : 6, 6 : 3, 6 : 2.

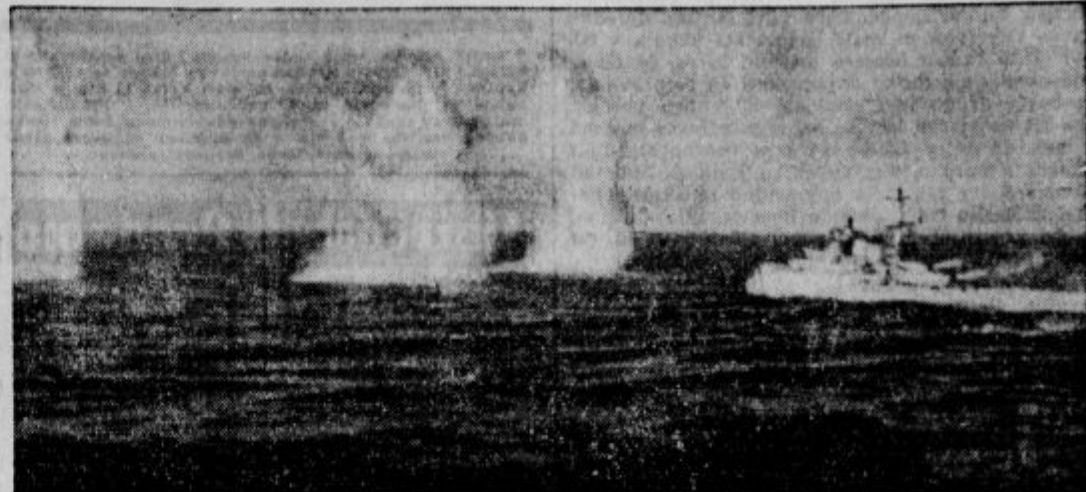
Športna nesoglasja med Splitom in Zagrebom vedno večja

Pred

Prve slike o pomorski bitki v Jonskem morju

Zgoraj vidimo dva posnetka iz velike pomorske bitke, ki se je nedavno razvila med enotami angleške in italijanske vojske v Jonskem morju. Oba posnetka sta italijanskega izvora. Leva slika nam kaže v akciji težke topove neke italijanske križarke, na desni pa vidimo v ozadju neko italijansko bojno ladjo, okrog katere padajo angleške granate. — Italijani poročajo, da so v tej bitki težko poškodovali največjo angleško oklopnico »Hood« in veliko nosilko letal »Arc Royal«, dočim Angleži to odločno zanikajo. Če pa primerjamo obojestransko poročila, izpopolnjena z opazovanji nevtralnih poročevalcev, moramo priti do zaključka, da je bitka ostala neodločena in da so tudi izgube na obeh straneh enake.

Iz zgodovine turških borb za Dardanele

Marmarsko morje je steklenica, katere vrat so Dardanele

V uredniški sobi lista »Journal d'Orient« v Carigradu vlada napeto ozračje. Glavni urednik lista gospod Antoine P. Durazzo, po rojstvu Levantinec, po vzgoji Francoz, po narodnosti Turek, je pravkar sprejel dopisnika ameriške službene agencije, ki s je vrnil s krožnega potovanja po vseh obalah Črnega in Egejskega morja ter je vedel povedati o zbiranju brodevij na vseh važnih točkah. Gospod Durazzo se je dal takoj zvezati z mornariškim ministrstvom in mu sporočil važne vesti. Kmalu zatem so turške vojne ladje za obrambo obale v Bosporju in Galipoliju dvignile sidra in odplule proti Dardanelam.

Kadarkoli se skali Sredozemsko morje, velja prva misel turških odgovornih državnikov tej morskii ožini, katere ime zveni tako kakor klopotalje strojnice.

Marmarsko morje se zdi kakor steklenica, ki se v Bosporju polni z vodo iz Črnega morja; vrat steklenice, skozi katerega se ta voda izliva v Arhipel, pa so Dardanele. Če bi pritisnili v Galipoli zamašek v obliki lahkih in težkih križark, potem bi naenkrat evropska Turčija, Bolgarija, Rumunija in Rusija prenehale biti sredozemske dežele v širšem smislu. Kdor pa bi tičal v steklenici, bi propadel.

17. marca 1915 je turško orožništvo iznenada napravilo racijo v hotelu Palace v Carigradu ter zaprla 14 Angležev in Grkov. Tudi v drugih delih mesta so orožniki polovili precej sumljivcev, tako da se je mesta polastilo razburjenje. Vzrok za to nenadno akcijo carigradskega orožništva je bil, da je zavezniško brodevje stalo tako rekoč že pred samim mestom. Ob Egejskih otokih, žetih pred morskio ožino, da je zbranih 1000 ladij in okrog 100.000 mož vojske, ki se bo izkrcala, so govorili v Carigradu. »Queen Elisabeth«, največja tedanja angleška bojna ladja, stoji pred Dardanelami. Učinek njenih 38 centimetrskih topov, ki so jih postavili nanjo v Southamptonu, je strahovit. Osmanskim armadam, ki so jih v vsej naglici potisnili na azijsko obalo, pa je manjkalo vsega. V vojnem ministrstvu sta sedela in mrzlično razpravljala general Enver-paša in vodja nemškega vojnega odposlaništva general Limann von Senders. Padee Carigrada, ki bi močno omajal položaj centralnih sil, je stal tako rekoč pred durmi. V Canakkale je prispel sam angleški vojni mornariški minister Winston Churchill, da bi vodil operacije.

Okrog 10 dopoldne se je bitka pričela. 318 težkih modernih topov je pričelo z zavezniških ladij sipati smrt in pogin. Stare dardanelske utrdbe so kmalu utihnile in kar naenkrat ni bilo videti nikjer več nobenega turškega odpora. Poveljnik zavezniškega brodevja admiral de Robeck je že mislil, da je celoten sovražnikov odpor zlomljen in da na nasprotni strani nimajo več niti vojakov niti municije. Francoske ladje so zaradi tega pasirale angleške linije in zavozile v notranje Dardanele proti trdnjavi Camik. Na čelu je plula »Gauloise«, za njo »Inflexible«, potem pa »Bouvet« in »Souffrent«, same težke križarke. Tedaj pa začne iznenada grometi iz napol porušeni dardanelskih utrdb. Z velikansko požrtvovalnostjo strežejo napol mrtvi turški vojaki že poškodovanim topovom. Daljava je majhna in zato se vrsti zadetek za zadetkom. Križarka za križarko se potaplja. Ko vidi poveljnik zavezniškega brodevja nesrečo, izda povelje, naj se reši, kar se še rešiti da. Zavezniška mornarica, kolikor je je sposobna za plovbo, prične bežati proti Egejskemu morju... To je bil uvod v junaško turško osvobodilno

vojno, ki jo je zaključil tedanji podpolkovnik, poveljnik 19. divizije in poznejši vodja turške države Kemal-paša.

Že v 18. in 19. stoletju so poskusili Rusi prodreti ob Prednji Aziji na Sredozemsko morje, toda turška, francoska in angleška politika je onemogočila ta prodor. Rezultat tega je bila Krimska vojna.

Dardanelske ožine so ostale pod absolutno turško nadoblastjo do leta 1841, potem je bila Turčiji dovoljena samo kontrola in vse do leta 1914 so nad Dardanelami viseli razni nevtralnostni zakoni. Po svetovni vojni so Dardanele zasedli zavezniki, ki so evropsko stran poklonili Grčiji. Polotok je bil demilitariziran in za njegovo nadzorstvo je bila poslavljena posebna mednarodna komisija. Po zmagi Kemal-paše pa je tudi ta del Dardanel pripadel Turčiji.

Avgusta meseca leta 1923 sta se po nabrežju Ouchy v Lausanni sprehajala dva moža. Lozanska konferenca je tedaj dosegla svoj višek. Eden od teh mož je bil Ismet-paša, junak iz bitke pri İnönüju, ki pa se je dobro izkazal tudi za zeleno konferenčno mizo. Uspeh njegovih prizadevanj je bil, da je 4. avgusta 1923 sklenjena pogodba o morskii ožinah: pripoznala Turčiji polno oblast nad tem strateško silno važnim položajem.

Irska na usodnem razpotju

Ali bodo Nemci napadli Anglijo tudi čez Irsko?

Odkar je Nemčija zasedla Dansko, Norveško, Nizozemsko, Belgijo in zapadno francosko obalo, pričakuje ves svet vsak hip velikanskega napada na britansko južno in vzhodno obalo. Obenem pa se čedalje bolj razpravlja vprašanje, ali je Velika

Dva huda nasprotnika sta se pobotala. Irska politična voditelja in borca za irsko neodvisnost de Valera in Cosgrave sta prvič po letu 1924 nastopila skupno na velikem manifestacijskem zborovanju v Dublinu. Oba sta se zavzemala za to, da se na Irskem vpelje obvezna vojaška dolžnost, s čimer naj bi se zaščitila brezpogojna nevtralnost irske države. Slika nam kaže Cosgravea med govorom, na desni sedi de Valera.

Britanija ranljiva tudi od zapada, od irske strani, in večina ljudi, ki se na takšne reči razumejo, je mnenja, da to nikakor ni izključeno. Nekateri strateški ozir sicer govorijo proti tej možnosti. Pristanišče, ki prihaja v poštev, da se v njem ukrcajo nemške čete, je Brest, ki je oddaljen od najjužnejše irske obale 400 kilometrov. Pot do tja pa vodi mimo angleške jugozapadne obale in na tej razmeroma dolgi progi bi bile nemške transportne ladje izpostavljene napadom britanske vojne mornarice, podmornic in letalstva. Najkrajša pot po morju do Anglije, to je med Boulogneom in Doverjem, pa znaša 82 km in zaradi tega je malo verjetno, da se bo nemški mornariški štab odločil za nevaren ovinek okrog Irske. — Da bi mogla učinkoviteje napesti Anglijo, pa je Nemčija zasedla tudi norveško obalo, kjer je najkrajša razdalja do Anglije 450 km. Potem takem računa nemško armadno poveljstvo z možnostjo, da bo angleško obalo zavzeti tem težje, čim bliže leži evropski celini.

Napad na Anglijo čez Irsko torej ne leži izven možnosti. Ni pa povsem jasno, kako bo irska svobodna država na takšen dogodek odgovorila.

Irci so bili skozi stoletja hudi sovražniki Anglije, toda odkar je Velika Britanija dala Irski svobodo in neodvisnost, se je v tem že precej spremenilo in v sedanji vojni je irska neodvisna država povsem nevtralna. Če bi Nemčija napadla Anglijo čez Irsko, bi morala krčiti irsko nevtralnost ali pa bi morala Irsko napovedati vojno Angliji.

V tem vprašanju si Irski ni edina. Severni del Irske je protestantovski in Angležem priazen. Je samostojen in ima svoj lasten parlament v Belfastu. V primeru irsko-angleške vojne bi ta del stal na strani Anglije.

Manjša skupina irskih nacionalistov si priza-

deva, da bi si priborila gospodstvo nad vsem irskim otokom. Ta skupina se je organizirala tajno pod imenom »Irska republikanska armada« in je za dosego svojih ciljev pričela s terorističnimi dejanji. To skupino bi pod gotovim vidikom lahko označili kot irsko pelo kolono. Toda teroristični nacionalisti so se prezgodaj odkrili in zdi se, da trenutno nimajo preveč pomembne vloge, posebno še, ker so njihovi cilji v opreki z irsko vlado in večino irskega naroda.

Vprašanje izkrcanja nemških čet na Irskem je usodno vprašanje za mlado državo, ki je letos 1. julija praznovala komaj triletnico svoje neodvisnosti. Vsa gornja razmatrivanja bodo postala brezpredmetna, ako se bodo nemške čete na Irskem izkrcale, čeprav samo zato, da s te strani napadejo Anglijo. Takrat se bo Irska, ki nima svojega vojnega brodevja, morala pokoriti. Več kot verjetno pa je, da se bodo v tem primeru izkrcale na otoku tudi angleške čete in Irsko bodo pustili krvavi boji. V vsakem primeru pa bodoča usoda irske svobodne države zavisí povsem od nadaljnega razpleta sedanje vojne.

Re snicoljubnost vojnih poročevalcev v burski vojni

Med bursko vojno v Južni Afriki ob koncu preteklega stoletja, ko se je mali, a svobodoljubni burski narod uprl angleški nadoblasti in je veliki angleški imperij potreboval precej dolgo, da jih je ukrotil, je nek pozoren čitatelj angleškega časopisa »Westminster Gazette« seštevati številke o burskih izgubah po poročilih frontnih dopisnikov.

Možakar je spočetka slepo verjel fiskarskemu črnilu, ko pa je v sredini leta 1900 naštel že 250 tisoč padlih Burov, je postal vendarle pozoren. Ves burski narod — to je vedel iz angleških statističnih knjig — šteje okrog 100.000 duš, vstevši žene in otroke. V skrajnem primeru so mogli Buri postaviti nasproti Angležem armado komaj 30.000 mož, od katerih pa jih je do srede leta 1900 padlo že 250.000... Ves očrčen je pisal svojemu listu in protestiral, toda odgovora ni dobil nobenega.

Dve nenadni smrti v Ljubljani

68letni Peter Požar iz Grobelj pri Sodražici, je v soboto prišel po opravkih v Ljubljano. Hotel se je z večernim dolenskim vlakom odpeljati domov, pa ga je na nesrečo na dolenskem kolodvoru zamudil. Ni mu ostalo drugega kakor iskati prenočišča. Krenil je k gostilničarju Useniku na Dolenski cesti, pri katerem se Dolenci kaj radi ustavljajo. Kljub temu, da ima gostilna cenena prenočišča, je varčni Požar omenil, da je zadovoljen s prenočiščem na seniku, kamor so ga tudi peljali. V nedeljo zjutraj okrog pol 6 pa je hotel iti Usenikov hlapec na senik in našel Požarja mrtvega na fleh. Takoj je bila obveščena policijska uprava, od koder je prišla komisija, v kateri je bil policijski zdravnik dr. Josip Luzar in dežurni uradnik Podobnik. Komisija je ugotovila, da je starček moral ponoči vstati in hotel zlesti s senika. V temu pa je nabrž padel z višine prvega nadstropja na tla. Padee je bil tako nesrečen, da si je zlomil tiliak in bil na mestu mrtve. — Drugega mrtvega so našli v Dravljah. Posestnica in upokojena učiteljica ga. Smrekar Antonija je sporočila policiji, da so v njeni šupi našli truplo neznanega moškega. Ista komisija je odšla v Dravljce in ugotovila, da je neznanega mrtvega zadela srčna kap. Ugotovili so končno tudi, da je bil mrtvec 47letni Anton Gram iz Vrhnike. Pokojni je bil zidarski pomočnik in je zadnje čase beračil po ljubljanski okolici, prenočeval pa navadno po raznih šupah in kozolcih, kamor se je splazil brez vednosti posestnikov. Oba mrliča sta bila prepeljana na Zale.

Pavel Keller:

Muzikantje

(Godei)

Z jasnodontim glasom je Muholovec prepeval svojo novo pesem, jaz sem ga s trudnim smehljajem poslušal, drugi, ki so se zbrali v bolnišnici sobi, so pa živahno ploskali. Pa je planil noter mojster Kraus, ves divji nad to sramotivitoj. Krepko, kolikor mu dopušta njegov položaj, zarentači: »Človek, kanalta, to je upor, razžaljenje predstojnika! — ft — Če bi le ne bil — ft — tako bolan — ft — pa bi ti že petje namazal — ft — in ti malo več spoštovanja do mene — ft — vlij — ft —

Iz že ga ni bilo več. Gromovit krohot ga je spremljal.

Dogodek me je malo razvedril. Ko sem bil te dni tako bolan, mi je bilo skoro žal, da sem se podal na to potovanje. Samo misel, da sem vendar zato odšel, da bom spoznal trpljenje in težave, me je držala. Sicer pa itak ne bi mogel pobegniti, ker nimam niti vinarja denarja.

Danes sem prejel po pošti prijateljevo pismo, ki je edina vez z mojimi krogi in sploh z vsem svetom. Moja mati se je razumno vdala v moje potovanje, ker ji je prijatelj zatrjeval, da gre za neko presenečenje in je vsaka nevarnost izključena. In ker ji je še rekla, da ga veže častna beseda in mu prepoveduje vsako razlago, ni dalje silila v njega. Drugeče — pa moje nadvse ljubljene tete.

Če bi ne bilo teh strašnih tet, sploh ne bi bil pobegnil. Sedaj stikajo glave in napenjajo tistih malo možgan, kje bi neki utegnil biti. Baje so prišle že do najneverjetnejših domnev.

Zadnjič se je potopila neka prekomorska ladja. In teta Tina, najstrašnejša od vseh, je bila prepričana, da sem med ubogimi potopljenimi potniki tudi jaz. Nadela si je, — pаметen človek bi ne verjel, a jaz verjamem, ne zato, ker sem nespameten, ampak ker teta Tino dobro poznam — nadela si je torej žalno obleko, se peljala v modno trgovino, da si kupi žalni pajčolan, ki ji je še manjkal in prišla v tej paradi k moji na smrt prestrašeni materi. »Moja slutnja, o moja slutnja!«

Kar slišim jo, kako vrešči; saj mi ni bila nikoli bolj zoprna, kot, kadar je imela »slutnjec«. Vendar sem vesel, da sem popotni muzikant.

Moj prijatelj ji je zagotovil, da je popolnoma izključeno, da bi bil med ponesrečenci in ji razpršil tudi najmanjši dvom. Teta je pri tem zatrdilo kazala bolj začuden kot razveseljen obraz.

Prijatelj mora precej trpeti, — ubogi revež! Teta Tina je resnično nesramna. On je ubog slikar, a dostojen človek. Pa ti gre teta Tina in mu ponudi 100 kron, če ji »zaupa« kje se nahajam. Srd me popade, če samo pomislim na to. In niti posteno ji ni zabrusil v obraz kar ji gre, je preveč vlijuden, celo napram taki teti. Počakaj, ko pridem domov!

Muholovec bi nadvse rad vedel, kaj toliko pišem v svoj dnevnik. A ne more nič izvolati. Enkrat mi ga je že izpeljal, a mu ni nič pomagalo, ker vse beležke stenografiram. Sedaj se znaša rad tega presnetega dnevnika in vidi nos, naj bi jaz že vendar enkrat opustil svoje »boljše obnašanje«, ki sem ga navajen od poprej. Temu pa ugovarja »Orele« češ, da ljudje, ki so bili enkrat »kaj boljšega« ne morejo več zatajiti »linih manir«, on ve to iz lastne iz-

kušnje. Na to izjavo je bruhnil Muholovec v nespoštljiv, da, razžaljiv krohot. Toda Krausov zagovor mi je le koristil, o dnevniku Muholovec niti ne črne več, kvečjemu ga premeri kdaj s sovražnim pogledom.

Jutri gremo naprej; upam, da bom zmogel. Saj je k sreči zopet lepo vreme. Proti večeru me je obiskala gospa gostilničarka, prav simpatična, da skoro častitljiva žena kakih 50 let. Polec Cermaka se imam največ njej zahvaliti, da sem odzdravel. Njeni koledarji, ki mi jih je dala, da bi bral, me sicer niso zanimali; raje sem jo poslušal, da me je sila (katera sila, ji nisem povedal) pregnala od doma, da pa upam čez leto dni biti zopet pri materi.

»O srečna žena«, je vzdihnila mamica, »pa bo zopet imela svojega sina. A jaz — jaz svojega sina ne bom nikoli več videla. 10 let je že proč — noben človek ne ve zanj, niti jaz, njegova mati. Ni je večje srčne bolečine na svetu, kot je ta« Bridko je jokala.

Cermak je sedel poleg s povečeno glavo. Tudi on je izgubil svojega otroka: tam onstran gora leži na malem češkem pokopališču. Kdo je bolj nesrečen, on ali ona?

Veliko je gorja na svetu!

26. novembra. Sedaj se moram pa res zopet enkrat spomniti svojega dnevnika, dolgo že nisem nič zapisal vanj.

Se tudi ni nič posebnega zgodilo. En dan je podoben drugemu. Zjutraj iz prenočišča na precej dolgo pot, potem postanek v kmetijski vasi, nato pa tisti strašni, že davno preigrani muzikalni komadi. Slednji so mi od sile zoprni; moj muzikalni okus mora prestajati prave natezalne muke. Pa bom prestal, hočem prestat, in čeprav je to slednjič sama trma.

V krčmah je dostikrat zelo zanimivo. Večkrat moramo gostom, ki kvartajo, za odmor kakšno »zaigrati«. Potem se pa izkažejo »nobel« in nam poleg denarja podarijo še 1—2 litra žganja, kot mazilo za grlo.

Tovariši se zvečer največkrat zabavajo s kvartanjem. Jaz pa raje sedem v kak kotiček in poslušam razgovore kmetov. Ti so večkrat prav interesantni. Ako slišimo meščane soditi o kmečkih pogovorih, dobimo vtis, da se kmetje pogovarjajo samo o gnoju ali zadnjem »liškinem« teličku. Pa ni res in če bi tudi bilo, kar pustimo kmeta, naj govori o svojih njivah in teličih; končno je to ravnotako stanovski pogovor, kot če gospod sodni svetnik razpravlja s svojim kolegom o izpremembah zakona ali če se slikarji pričajo o stari in novi šoli.

Uvidel sem, da postane človek v dotiku s preprostim ljudstvom pravičnejši, kot če ga gleda vedno iz ptičje perspektive in ga ima za nizknotnega ali smešnega.

Takih misli nisem prej nikoli imel; kdaj sem tudi imel čas za premišljevanje? Samota, ki me sedaj obdaja, dobro do moji duši; lahko se zbere in ker je ne motijo vsiljive veleemestne slike, se oze lahko tudi vase. Vedno sem bil sanjave narave, le šum sveta mi ni nikoli dopustil poetičnih sanj. Sedaj, ko hodim po cesti kot ubog muzikant v tišem molku, ko se visoki občestni topoli priklanjajo v vetru in na nebu plavajo oblaki, mi je nepopisno in duša mi govori pritisnečo, a sladko govornico.

In nekoč sem čutil sigurno, da moram dati duši odgovor na marsikatero mogočno vprašanje; moral sem igrati na gosli. Več dni sem hrepenel in kopnel po violini kot vroččen, — zastojni, — nikjer ni bilo dobiti (instrumenta) glasbila.

Iz Julijske Krajine

Sovodnje pri Gorici. Te dni je praznovala družina Butkovič, podomače »Pri božjih«, izredno slavo. Oče Ivan in mati Uršula sta stopila v 80. leto. Tiho radost domače družine je pa še povečala okoliščina, da se oče in mati že pripravljata, da bosta drugo leto obhajala 60-letnico poroke. Oba sta za visoka leta še dobrega zdravja in jima želimo, da bi v takem zdravju praznovala tudi demantno poroko, kar je velika redkost. 80-letna slavljenca sta vse svoje dni pridno in skrbno delala, ustvarila trden dom in lepo vzgojila družino. Dobro krščanski hiša, ki uživa splošen ugled, po vsej pravici nosi domače ime »Pri božjih«.

Smrekov in jelkov les za labinjske premo-govnike. Pred kratkim smo pisali, da je prefekt istrske pokrajine odredil s posebnim odlokom, da morajo pri letošnjem sekanju v istrskih gozdovih ostati vsi smrekovi in jelkovi hlodi, ki merijo v premeru od 12 do 24 cm, prihranjeni za labinjske rudnike. Sličen odlok je izdal sedaj prefekt goriške prefekture. Tudi ta odredba, ki je stopila že s 1. julijem v veljavo, določa, da se mora ves smrekov in jelkov les, ki bg posekan od omenjenega dne v gozdovih na Goriškem in odgovarja zgoraj navedenim meram, staviti na razpolago premogovnikom v Labinju (Arsa), ki jih potrebujejo za oporno tramovje v jamah. Posekana debla bodo prebrana že na seči in se jih do pregleda ne sme prevažati drugam. Debla, ki so šibkejša ali deblješa od predpisanih mer, ali pa ukrivljena ali skazena, lastniki lahko svobodno prodajo. Za podrobnejša pojasnila se je treba obrniti na pristojno poveljstvo gozdne milice (Comandno Coorte dela Milizia Nazionale Forestale).

Naglica ni nič prida. Po neki ulici v Trzinu je s hitrimi koraki stopal 32-letni Artur Nemec, doma iz Zagorja; nosil je obložen kovčeg iz platna. Srečala sta ga dva finančna stražnika, katerima se je neznančeva naglica zdela sumljiva in sta mu zaklicala, naj se ustavi. »Nimam časa, moram dočeti vlak v Ronkah,« je pozvani odvrnil in požuril korake. »Saj lahko stopite na vlak v Trzinu!« sta mu svetlovala moža postave. »So mi ljubše Ronke,« se je še branil hiteči popotnik. »Potem pa napravite kratak oddih v naši kasarni,« sta ukazala. Rad ali nerad je presenečeni možakar stopil za njima in jima pripovedoval, da ima v kovčegu 53 kosov mila, katerega je kupil od nekega neznanca v Trstu. »Tedad kupčujete,« sta silila vanj neprijetna stražnika. V tem se vrata z ropotom odpro in vstopi vsa upehana neka ženska, ki je prišla z vso naglico naznaniti, da ji je nekdo iz njenega podstrešja ukradel platen kovčeg in 53 kosov mila. Mož urnih korakov je prebledel in ostal brez besede; on je bil, ki je izmaknil za sedanje čase dragoceno milo, in vsa naglica mu ni nič pomagala, bil je ujet. Ker njegova vest že od prej ni bila posebno čista, mu je sodišče prisodilo tri leta ječe.

Motorno kolo ga je ubilo. Na državni cesti pri Potočah pod Kamnjami se je pripetila smrtna nesreča. V 31-letnega delavca Stanka Bunca iz Dornberga, ki se je vozil s kolesom, je tresčil motociklist Carmine Palumbo in ga s tako silo sunil po tleh, da je revež obležal nezavesten v krvi in kmalu nato izdihnil. Bog se usmilil njegove duše!

Bovec je dobil novega občinskega komisarja. Za načelnika bovškega županstva je bil kot prefekturni komisar poklican bovski rojak g. Gvido Stres, upokojeni davčni nadzornik.

Zahtevajte povsod naš list!

Nenadoma nas je zapustil naš nad vse ljubljani, edini sin, brat, vnuk in nečak

Franci Pahor

učenc IV. razreda osnovne šole

dne 14. julija 1940, po kratki, mučni bolezni.

Draga sina bomo spremili na njegovi zadnji poti v torek, dne 16. julija 1940, ob pol 5 popoldne izpred mrliske veže splošne bolnišnice na pokopališče v Dravljah.

Ljubljana, dne 15. julija 1940.

Globoko žalujejo:

Franc, oče; Ivana roj. Bahar, mati; Dana, sestra ter ostalo sorodstvo.

Potrtega srca javljamo, da so nas zapustili naša nedvse ljubljena zlata mama, stara mama, tašča, teta in svakinja, gospa

Plehan Pavla

roj. Lesar

vdova nadsprevednika in hišna posestnica

pvevidena s tolažili sv. vere.

Na zadnji poti jih spremimo v torek, dne 16. t. m., ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti Zalokarjeva ulica 4 na pokopališče k sv. Križu.

Ljubljana, dne 15. julija 1940.

Žalujoča rodbina Plehan

in ostalo sorodstvo.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din: ščitovanjski oglas 1 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojnó. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. - Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonoska, 3 mm visoka ščitova vrstica po 1 din. - Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti suamko.

Službodobne

Hlapec
vaje konj, trezen, zanesljiv, dobi stalno in dobro službo. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Ljubljana« št. 10167.

Trgovsko sotrudnico

starejšo, izvežbano trgovino z mešanim blagom iščem. Ponudbe s sliko in spričevall na Norbert Zanier & sin, Sv. Pavel pri Preboldu. (b)

Kred. zadruga na deželi

išče izvežbanega, potrpežljivega in solidnega knjigovodjo za nedolgočasno dobo. Mlajša, vojaščinasta prosta moč ima prednost. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10448.

Prodajalka

kot pisarniška moč, zmožna slovenske in nemške korespondence, knjigovodstva in strojepljenja, se sprejme na deželo. Navesti rojstne podatke in vse dosedanje službe. - Nastop 1. avgusta. Lastnoročno pisane ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Zmožna« št. 10292. (b)

Posestva

Tristanovanjska hiša
neizgotovljena, z gospodarskim postopjem in z vrtom, naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10461. (p)

Parcele

prodajam v centru št. V. da ob državni cesti in tramvaju in v Vizmarjih. Zelo ugodna lega za trgovino, obrt, vile, week-end in male hišice. Vizmarje 78, nasproti Mizarske zadruge. (p)

Prodamo

50 različnih modelov dvokoles
SI LAHKO BREZPOTREBNO OGLEDATE PRI
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Fizol za kuho

po najnižji ceni - nudi Sever & Komp., Ljubljana

Najugodnejši nakup

moških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

2 damska in 2 moška

kolesa, popolnoma nova, najboljša svetovna znamka, za izredno nizko ceno naprodaj. Palača »Dunava«, Beethovnova ul. 14, vrata 21. (l)

»Anker« šivalni stroji

za gospodinjice, šivilje, krojače, tudi za entlanje, z 2 iglama. Malo rabljene krojaške, čevljarke in z dolgim čolničkom od 300 din naprej. Triglav, Resljeva 16. (l)

Prodamo

pletilne stroje: 2/80 - 12/80 - 12/100 - 4/80. Jaquardstroj 10/80. Klepelstroj za pletenje kravat in trakov, kompletno z dublir navijalnim strojem. - Trikot šivalne stroje: Zick-Zack, Ueberdeck in Gummielanzieh. Slinger brzošivalni in tamburirni stroj. - Razne transmisije, motorje, pogonjače (Untertreiber) in telefone. »Mela«, Ljubljana, Tyrseva cesta 20. (l)

TEL. 2 9 5 1

DRVA PREMOG
IV. SCHUMI
DOLENSKA CESTA

Stanovanja

ODDAJO:
Stanovanje
oddam s 1. avgustom. - Dolinšek, Izanska c. 46.

Stanovanje

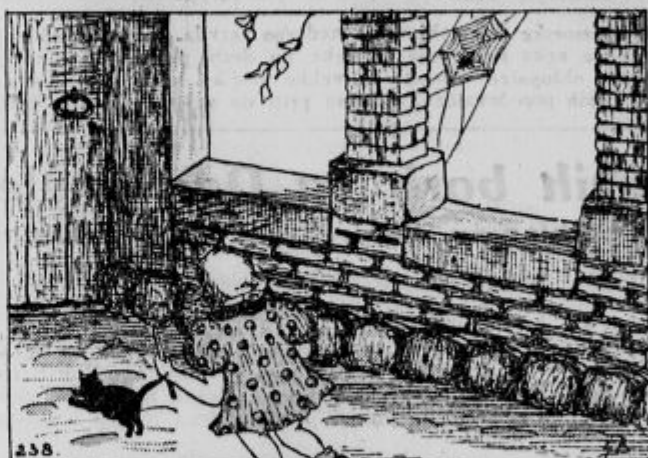
2 sobi, kuhinja, klet in vrt, oddamo v najem. - Ibraničnica in posojilnica v Koprivnici pri Rajhenburgu. (c)

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(237) Po prstih je stekla k mizi. Brž Ančika! Vzemil Ze je imela palico v svojih ročicah. »Zdaj pa hitro proč! Tamle so vrata!

(238) Kje pa je sedaj? Joj tako dolg hodnik! Prav za prav je bolj podoben odkritemu rovu, saj je veter pihal v njen nasek. Na koncu je videla zopet neka vrata in pogumno šla proti njim.

Kupimo

Šivalni stroj

rabljen, kupim. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Rabljen« št. 10244.

Maline

Potrebuemo več vagonov svežih malin. - Ponudbe je poslati na naslov:

Radoš & Nedič, a. d.

Beograd, Stiška br. 1
Telefon 40-478

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 8

Auto-motor

Ugodna kupčija

motorno kolo zamenjam za drva. Jugo-Motor v Mariboru, Cankarjeva 24.

»DKW« avto

dvo sedežni, sportmodel, v zelo dobrem stanju, za 9000 din naprodaj. Ljubljana, palača »Dunava« v Beethovnovi ulici št. 14, vrata 21. (c)

Poizvedbe

Zlato zapestnico

sem izgubila v nedeljo, dne 14. julija. Postnega najditelja prosim, da jo odda v upravo »Slovenca« - proti nagradi. (c)

Pogrební zavod Gajšek Ivan, Ljubljana

Nepričakovano nas je po kratki bolezni, previden s svetimi zakramenti, za vedno zapustil naš ljubljani mož, oče, gospod

Anton Žbogar

vlakovodja drž. žel.

Truplo draga pokojnika bo prepeljana v Novo mesto, kjer bo pogreb iz hiše žalosti Dr. Režkova cesta št. 29 dne 16. julija 1940 ob 17 na farno pokopališče.

Ljubljana, Novo mesto, dne 14. julija 1940.

Globoko žalujoča družina Žbogar in ostalo sorodstvo.

Umrl je naš ljubi soprog, brat in svak, gospod

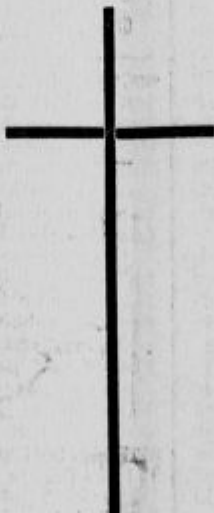
Štefan Pucher

prof. v p.

dne 12. julija v Villachu, kjer je bil tudi pokopan

Faak pri Villachu, Osijek, Ljubljana, dne 13. julija 1940.

Frieda, soproga. dr. Miroslav, dr. Srečko, brata, Francesca, svakinja in ostalo sorodstvo

Po večno plačilo so odšli k svojemu Stvarniku, ki so mu 84. let zvesto služili, prevideni s tolažili sv. vere, po kratki bolezni, v nedeljo 14. julija dopoldne naš predragi mož, oče, tast in ded

IGNACIJ MURI

veleposestnik, dolgoletni župan in cerkveni ključar

Pogreb draga pokojnika bo v torek, dne 16. julija 1940. ob 9. dopoldne od hiše žalosti na farno pokopališče pri Sv. Ožboltu.

Na Jezerskem, dne 14. julija 1940.

Žalujoči

LJUBLJANA

Velika selitev mesarskih stojnic

Preden bo mogoče začeti s pripravljalnimi deli za graditev novih tržnic, bo treba najprej napraviti prostor na dolgem stavbišču na nabrežju Ljubljane od Zmajskega dosti do kresije. V ta namen so pred nedavnimi prestavili tržnico za sadije in zelenjavo na Pogačarjevem trgu. Umakniti pa se bodo morale še vse mesarske stojnice, ki so postavljene tik ob nabrežju Ljubljane od Pogačarjevega trga pa do Zmajskega mosta. Ker ves ta čas, ko bodo gradili nove mesarske stojnice, ne bomo mogli pogrešati mesarskih stojnic, čeprav so bili že vpeljani trije brezmesni dnevi, ne bo ostalo drugega kakor vse te mesarske stojnice prestaviti.

Mesariji, lastniki mesarskih stojnic, so bili že obveščeni, da bodo v kratkem morali začeti s selitvijo stojnic. Ker so stojnice osebna last mesarjev, jih bodo mesariji morali prestaviti na svoje stroške na nova mesta, kakor jim bo to odrejeno po načrtu, ki je že pripravljen. Na mestnem gradbenem uradu so dolgo časa poskušali, kako bi bilo mogoče to prestavitve izpeljati tako, da bi bilo najmanj moten in škoda za mesarje. Obveljal je končno načrt, ki je prav dober in ki v stvari ne bo mnogo spremenil dosedanjih razmer.

Od Pogačarjevega trga se takoj za semeniščem vleče proti Zmajskemu mostu vrsta mesarskih stojnic, ki bo v glavnem ostala na svojem mestu. Mesarske stojnice za semeniščem samim se ne bodo selile. Od semenišča naprej do konca Vodnikovega trga pa so stojnice pomaknjene za 2 metra proti trgu, zaradi česar je prav prehod iz semenišča na Vodnikov trg mimo Črničeve mesarske stojnice izredno ozek. Zaradi tega bo vrsta mesarskih stojnic od Črničeve naprej proti Zmajskemu mostu pomaknjena za 2 metra nazaj, to je proti Ljubljani. Hkrati pa bodo stisnili vse stojnice skupaj, tako da se bosta po dve in dve tiščali druga druge. Zato bo od vogala semenišča do hidranta med mesarskimi stojnicami pridobljena toliko prostora, da bodo postavili tja štiri druge. Od hidranta naprej pa jih bodo zopet stisnili in dodali šest drugih stojnic. Za semeniščem samim bodo preselili klobasičarje in bodo pridobili toliko prostora, da bodo tudi tam lahko postavili štiri druge mesarske stojnice. Vse te postavljene stojnice bodo prišle z druge vrste stojnic, torej prav z brega Ljubljane. Tako stisnjena vrsta bi s svojimi prodajnimi odprtinami tržnice gledale sedaj vsa proti Ljubljani. Ker pa na tej strani ne bo prehoda, bi bili mesarjem prodajanje onemogočeno. Zaradi tega bodo vse mesarske stojnice, ki bodo obstale v tej vrsti ali bodo le za malenkost prestavljene, kakor tudi vse druge, ki jih bodo v to vrsto postavili, obrnili vse tako, da bodo s prodajnimi odprtinami gledale proti jugu. Torej za semeniščem vse proti semenišču, od semenišča naprej proti Zmajskemu mostu pa vse proti Vodnikovemu trgu.

S stiskanjem te vrste same seveda še ne bo pridobljen toliko prostora, da bi mogli prestaviti vso dolgo drugo vrsto stojnic, ki stoji tik ob nabrežju Ljubljane. Zaradi tega bodo vse stojnice, ki bodo v tej vrsti še ostale, prestavili na Vodnikov trg in sicer na sprameksirano cesto, ki vodi sedaj med mesarskimi stojnicami in med z robnimi kamni označenim Vodnikovim trgov, na katerem prodajajo prodajalke zelenjavo. Nastalo bo torej druga vrsta mesarskih tržnic, ki pa bodo gledale vse proti severu, torej proti mesarskim lopam, ki bodo za 2 metra postavljene nazaj. Med obema vrstama mesarskih stojnic bo seveda ostala dovolj široka pot, podobna tisti, kakršna je sedaj med obema vrstama stojnic. Druga vrsta mesarskih stojnic bo seveda mogla sprejeti vse preostale mesarske stojnice, tako da bo vsa dolga vrsta stojnic ob nabrežju Ljubljane lahko prestavljena. S Pogačarjevega trga bo treba prestaviti še eno čevljarstvo stojnico, ki bo prestavljena k sedanjim čevljarim stojnicam ob Kopitarjevi ulici, kjer bo tudi mesto za prodajalce cvetja in zelenjave.

Tako ne bo nihče prikrašan. Ljubljanske gospodinjice pa bodo lahko skoraj na istih mestih kupovale še naprej pri svojih mesarijih. Pridobljeni prostor bodo tako ob mesarskih stojnicah zagradili, na kar bodo podrlj kostanje in začeli z odkopavanjem nabrežja za temelje tržnic. Ni treba posebej poudariti, da zaradi prestavitve mesarskih stojnic promet na Krekov trg s Kopitarjeve ulice in Zmajskega mosta ne bo niti najmanj oviran, ker bo ostalo tudi dovolj prostora za prehod z vozovi in avtomobili.

— Zapeka, neredno delovanje debelega črevesa, slaba prebava, glavobol zaradi zaprtosti hitro prenehajo, če uporabljate naravno »Franz-Josefov« grenko vodo — polna časa na prazen želodec. »Franz-Josefov« grenka voda deluje blago.

Ogl. reg. S. br. 15.485/35

1 Francoski narodni praznik. Generalni konzul Francije g. Remérand je povodom praznika 14. julija v spremstvu g. Lacroixa, ravnatelja francoskega inštituta v Ljubljani, položil v nedeljo ob 10 venec pred spomenik neznanega vojaka Napoleoneove armade. Tej slovesnosti so prisostvovali: g. dr. Sušnik, načelnik prosvetnega oddelka banke uprave kot zastopnik Brava, g. general Janež, zastopajoč komandanta Dravske divizije, z delegacijo oficirjev garnizije in g. direktor Jančičaj za g. župana Ljubljanskega. Skupina iz krogov franc. inštituta in društva prijateljev Francije je ob tej priliki obdajala spomenik.

1 Razširitev Masarykove ulice. Ze dalj časa urejajo Masarykovo ulico od Resljeve do Smartinske ceste. Razširiti jo nameravajo na strani, ki gleda proti kolodvoru. Bilo je to nujno potrebno, saj je bil ta del Masarykove ceste zaradi dvotirne tramvajске proge ponekod tako ozek, da večji tovorni avtomobili, ki so vozili od Smartinske ceste proti kolodvoru, niso mogli voziti toliko pri kraju, da bi jih mogel prehiteti tramvaj. Zaradi tega so se vsa večja vozila morala umikati tramvaj na levo stran ceste, kar je bilo izredno nerodno. Kocke za tlakovanje razširjenega dela ceste so že pripravljene in v kratkem bo razširjeni del ceste že tlakovani.

1 Pošta Ljubljana 6 na Cesti 29. oktobra št. 31 ne bo poslovala s strankami od 15. do 24. julija t. l. zaradi popravila uradnih prostorov. Stranke naj se ta čas poslužujejo drugih pošt.

1 Davčna uprava za mesto Ljubljana razglasa, da bo dne 26. in 27. julija ob 8 dalje davčni odbor razpravljala o utemeljenosti prošnji za odpis davčnih in taksnih zaostankov do 1. 1937 zaradi ogrožanja eksistence. Prizadei lahko prisostvujejo sami ali pa po pooblaščenih zastopnikih.

1 Poletne srajce za gospode v najnovejših fazonah nudi najceneje Goričar, Sv. Petra cesta.

1 Javna dražba zarubljenih predmetov bo 17. ulija 1940 ob 9. uri dopoldne v skladišču na Poljanskem nasipu št. 40/I. nadst. — Interesenti so vabljeni.

1 Stanovanjske odpovedi v prvem polletju. Sodne stanovanjske odpovedi, podane pri ljubljanskem okrajnem sodišču, so letos dosegle rekord in jih je že v prvi polovici tega leta ekoraj več kakor lani celo leto. Do 30. junija je bilo letos podanih že 1.154 odpovedi, dočim lani v tem času 808. Ta mesec so odpovedi nekoliko ponehale in jih je bilo do večerja le 20. Največ odpovedi navaja za vzrok neredno plačevanje najemnine in razne kršitve hišnega reda.

1 Kazenska razprava o kavi, rižu in sladkorju. Ze v septembru lani je bila proti 3 ljubljanskim veletrgovcem podana ovadba na policijo zaradi prestopka kopičenja blaga in navajanja cen, kar zabranjuje zakon o pobijanju draginje. Policija je

zadevo nato predložila okrajnemu sodišču, ki je kot kazensko sodišče prve stopnje odredilo glavno razpravo. Prva je bila 5. decembra lani. Zastopniki vseh treh obtoženih veletrgovcev so predlagali razne dokaze v razbremenitev obtožencev, posebno, da niso kopičili blaga, tako ne kave, sladkorja in riža ter da so vse to blago prodajali po enotnih cenah in da niso prekoračili dopustnega dobička, ki jim kot grozistom pristaja. Predlagali so tudi izvedence, ki naj bi ugotovili primeren cen, po katerih so bili upravičeni prodajati malim trgovcem omenjeno blago. Zato je bila razprava preložena. Izvedence in pregledal poslovanje in zaloga obtoženih veletrgovcev ter naposled podal tudi obširno mnenje. Pred kazenskim sodnikom je bila večeraj ob 9 dopoldne v sobi št. 50 okrajnega sodišča II. razprava. Osebo sta se te razprave udeležila obtožena veletrgovca Ivan Jelacin in Gregor Josip. Tretji obtožencec, Andrej Šarabon se je po svojem zastopniku dr. Schley-u opravičil, da je bolan in da se zaradi starosti — star je že 82 let — ne more osebno udeležiti razprave. Sodnik je vzel to na znanje. Izvedenec g. Ivo Božič je podal še nekatera pojasnila, povdajajoč, da so vsi udeleženci prodajali blago po enotnih cenah. Njegovo mnenje je v bistvu izvenelo, da obtoženci niso navajali cen. Na podlagi izvedeniškega mnenja in dokaznega postopanja je sodnik vse 3 obtožence oprostil.

1 Prekajen jezik ni bil predrag. Nekateri ljubljanski mesariji in prekaševalci so bili okrajnemu sodišču ovajani, da so zahtevali za prekajeni volovski jezik previsoke cene, namreč 50 din za kg. Pred okrajnim sodiščem so bili obtoženi zaradi prestopka navajanja cen Zagovarjali so se, da so bile cene primerne in tudi izvedenec v mesarski stroki je izjavil, da cena ni bila pretirana, ampak primerja kalkulacijskemu računu. Mesariji so bili oproščeni.

1 Kaj vse krađeju. Te dni je nekdo izpred gostilne Vidmar pri pekarni na Brdu odnesel vozniček, ki razvaja sodečke unionskega piva, poln sodečk, vreden 95 din. Na Cesti dveh cesarjev pa je nekdo iz drvarnice odnesel Heleni Selan žago na lok. Iz podstrešja na Ruski cesti pa je tam stanujočemu O. Smolaki odnesel tat par škornjev, žensko kožuhovinasto palerino in kovček v skupni vrednosti 1500 din. Posebno živahni so takovi koles, ki so v zadnjih dveh dneh zopet ukradli tri kolesa v skupni vrednosti 2800 din.

MARIBOR

Usodna avtomobilska nesreča pri Slovenski Bistrici

Maribor, 15. julija. V nedeljo, dne 14. julija t. l., je bil izredno lep dan. Iz Maribora in okoliških industrijskih naselij je zginilo vse na Pohorje, kdor pa ima kako vozilo, se je odpravil v razne izletniške kraje. Posebno velik promet je bil tokrat med Mariborom in Rogaslo Slatino. Iz Maribora je vozilo v Rogaslo Slatino nad 20 vozil. Na državni cesti med Mariborom in Celjem je bil po izjavi potnikov promet z motornimi vozili tako »gost« kakor še malokdaj. Zgodilo se je tudi več avtomobilskih nezgod, a največja je bila ona, malo pred Slovensko Bistrico.

Popoldne med 3 in 4 je peljal trgovec in posestnik iz Ptuja g. Vindiš, ki je nedavno kupil znani Rosenbergov mlin v Mariboru in Kopicovo trgovsko hišo na Aleksandrovih cestih, poveljnika tukajšnjega pešpolka št. 45 polkovnika g. Božoviča z njegovo družino na izlet v Rogaslo Slatino. Vozil je z malim osebnim avtomobilom znamke »Steier« ev. št. 2-3232. Ko je pripeljal s srednjo brzino po državni cesti do telegrafskega droga 112, ki stoji na spodnji strani ceste malo pred mostiščem v dolini pod Sv. Jožefom v Slov. Bistrici, mu je najbrž zaradi preobremenjenega vozila počila pnevmatika na levem prednjem kolesu. V avtomobilu so se nahajali g. polkovnik, njegova soproga Olga, njegova teta Ljuba Davidovič, doma iz Valjeva, ki je na obisku pri g. polkovniku, ter trije polkovnikov otroci: Aleksander, Turoslav in Borislav. Za razmeroma majhen voz je bila ta obremenitev sigurno prevelika, kakor sodijo avtomobilski strokovnjaki.

Ko je počila pnevmatika, je vrglo avto z vso silo čez cesto v močan telegrafski drog št. 112, in sicer tako, da je avto stal mahoma počez čez cesto. Vozilo je zadelo ob drog z levim prednjim blatnikom in žarometom. Voz se je zaletel s tako silo v brzojavni drog, da je odskočil nazaj na cesto. Telegrafski drog je bil na spodnji strani namazan s katranom. Na blatniku in prednjem delu avtomobila se jasno pozna vdrtina, ki je nastala ob trčenju ob drog in je tudi avto sprejel nase nekaj katrana. Sunek je bil tako silen, da so v avtomobilu popadali vsi. Teta g. Božoviča je padla tako nesrečno, da ji je počila lobanja in se je tudi drugače hudo poškodovala ter je bila pri prči mrtva v avtomobilu. Gospod Božovič, ki je sedel zraven tete, je padel zaradi sunka tako, da si je zlomil nogo in šipa od avtomobila mu je prerezala desno oko in se globoko zarila tudi v zgornji del nosu, tako da je bil g. polkovnik kratko časa onesvečen. Soproga g. polkovnika je bila samo lahko ranjena. Trije otroci pa različno. Lastnik avtomobila g. Vindiš, ki je bil ob času trčenja na najbolj nevarnem mestu — pri volanu, ki je na levi strani avtomobila, pa je odletel skoro brez vsake poškodbe. Nesrečo je opazoval več potnikov na cesti. Bistriški mesar g. Rastajger je takoj nudi pomoč ponesrečencem in je odpeljal hudo poškodovanega g. polkovnika in druge v Maribor v vojaško bolnico. Mrtvo telo pa so položili na trato na spodnji strani veste ter jo obložili z zelenimi vejami, dokler ni prišla sodna komisija. Pokojnico bodo odpeljali na njen dom v Valjevo.

Kakor smo se danes informirali, je stanje g. polkovnika Božoviča kritično, ker je izgubil oko

in ker so najbrž drobci stekla ostali v vdolbini. Vendar pa upajo zdravniki, da ga bodo rešili. Soproga g. polkovnika se zdravi doma na svojem stanovanju. Vsi trije otroci po mnenju zdravnikov niso nevarno poškodovani. O g. Vindišu pravijo očividci, ki so bili takoj na licu mesta, da je odnesel samo lahke praske.

Ves Maribor sočustvuje z gosp. polkovnikom Božovičem, ki je v Mariboru zelo priljubljena in visoko spoštovana osebnost.

1 Nova maža v stolnici. V nedeljo dopoldne je bila po več ko 100 letih v mariborski stolni in mestni župnijski cerkvi spet nova sv. maša, ki jo je daroval g. Janko Pajk z Vodnikovega trga, sin poslovođe knjigovodnice Cirilove tiskarne g. Pajka. Za mestno župnijo je bil to vesel dogodek, ki se je z vso slovesnostjo praznoval. Ze v soboto so lepo okinčali cerkev, pred glavnim vhomod so postavili slavolok z pomembnim napisom, tudi cerkveni stolp se je obdal z zelenjem, stolno župnišče pa je bilo okrašeno z venci. Mogočno zvonenje je naznanjalo župljanom vesel dogodek. Večeraj dopoldne ob 9.30 se je zbrala na Slomškovem trgu ogromna množica ter je v špalirju spremljala novo-mašnika in njegovo spremstvo iz stolnega župnišča v cerkev, kjer ga je sprejelo krasno petje s peveci Maribora in orkestrom pomnoženega stolnega pevškega zbora, katerega je vodil ravnatelj Gašparič. Po molitvi k sv. Duhu je stopil na prižnico stolni dekan dr. Cukala ter je imel krasno pridigo o poslanstvu duhovnika. Med pridigo je novomašnik podelil novomašniški blagoslov vernikom, ki so docela napolnili prostrano svetlišče, potem pa je daroval svojo prvo sv. daritev.

1 Nova pridobitev Maribora. Znani hotelski podjetnik g. Adam Črešnar ureja v Ulici kneza Koclja v hiši št. 2 celo prvo nadstropje v modern penzion po velikomestnem vzorcu. Tovrstno podjetje bo prvo v Mariboru ter pomenja gotovo znatno tujkoprometno pridobitev.

1 Seja mestnega sveta mariborskega se bo vršila jutri v sredo ob 18. uri v mestni posvetovalnici. Na dnevnem redu je izvolitev volilca za volitve v Kmetijski zbornico.

1 Mojskiški izpit iz kiparske stroke je te dni uspešno napravil g. Anton Jezovšek iz Maribora. Častitamo.

1 Prosvetno društvo v Kamnici priredi v nedeljo, dne 21. julija ob 3 popoldne igro »Črni križ pri Hraslovcu«.

1 20 letnico mature drž. moškega učiteljskega v Mariboru praznujemo v soboto 8. avgusta. Sestanek ob 18 v Reherjevi sobi Nabavljalne zadruge drž. uslužbencev v Mariboru. Rotovski trg. Dopise in morebitne predloge prosim na naslov: Humar Franjo, Maribor, Jerovškova 15.

1 Poročila sta se pri Sv. Arehu na Pohorju Milan Zinauer, sodnik v Kostanjevici na Dolenjskem in gospodična Darinka Ličar, učiteljica iz Maribora. Mlademu paru obilo sreče!

1 Nenavadna smrtna nesreča. V Gradiški pri Besnici se je pripetila nenavadna smrtna nesreča. Tam je živel na previzku 68letni bivši krojaški mojster Viktor Babiš s svojo ženo. V soboto se je stari zakonski par zabaval na ta način, da sta se mož in žena gugalna na gugalnici, ki je bila napravljena pred hišo za zabavo otrok. Najprej je mož pogнал ženo, nato pa je žena gugalna moža. Pri tem je pa žena gugalnico pogнала nekoliko previsoko, na kar je stari mož v velikem loku odletel na tla. Pri tem si je nalomil hrbtnico. Prenesli so ga v posteljo in je poklicani zdravnik ugotovil nevarno poškodbo. Po odredbi zdravnika so ga takoj prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer mu pa niso mogli več pomagati in je v ponedeljek zjutraj umrl.

1 Na Mariborskem otoku se je našlo zlato nalivno pero in zlata zapetna ura. Oboje se dobi pri upravi kopalnice na otoku.

1 Na lepem se je ponesrečila. 32letna šivilja Pavla Zouček iz Maribora je v nedeljo popoldne padla na cesti ter si zlomila levo roko. Zatekla se je v bolnišnico.

1 Drava naplavlila golo truplo. Pri Selnici ob Dravi so našli na obrežju reke naplavljenno truplo lanta, starega kakih 16 let. Truplo je bilo popolnoma golo, na glavi pa so se poznale rane od poškodbe. Kakor se vidi, je nesrečnež utonil pri kopanju, rano na glavi pa je dobil ali pri skoku v vodo, ali pa potem, ko so ga valovi metali v skale

Najnovejša poročila

Minister dr. Krek v Sofiji

Sofija, 13. julija. m. Gradbeni minister dr. Miha Krek je skupaj z jugoslovanskim poslanikom v Sofiji Vladimirjem Milanovićem danes dopoldne obiskal predsednika bolgarske vlade Filova, zunanjega ministra Popova, kmetijskega ministra Bagerjanova, gradbenega ministra Vasiljeva, Na čast ministru dr. Kreku in drugim zastopnikom jugoslovanskega združenstva je danes popoldne naš poslanik priredil velik sprejem v prostorih jugoslovanskega poslanstva.

Poleg ministra dr. M. Krika in drugih zastopnikov jugoslov. združenstva so se z bolgarske strani udeležili tega sprejema zunanji minister Popov, kmetijski minister Bagrijanov in gradbeni minister Vasiljev. Navzočni so bili še predsednik jugoslovanske-bolgarske trgovske zbornice bivši minister Savov, zastopniki bolgarskih združenj s prof. Dinkovim na čelu, načelnik tiskovnega oddelka bolgarskega zunanjega ministrstva Meckarov, ravnatelj bolgarske brzojavne agencije Tolčev ter mnogoštevilni ugledni zastopniki bolgarskega tiska.

Angleški ultimati francoski vojski v Siriji

Ankara, 15. julija. m. »Transcontinental« Presse poroča: Poveljnik angleških čet v Mali Aziji je poslal ultimati vrhovnemu poveljniku francoske vojske v Siriji z zahtevu, naj Francozi izročijo Angležem vsa svoja letala. V svojem ultimatu je angleški poveljnik napovedal ukrepe, ako bi francosko poveljstvo teh zahtev ne sprejelo. Francoske oblasti v Siriji pa še niso sprejele angleškega ultimata ter doslej še ubogajo navodila vlade maršala Petaina. Zato sodijo, da bodo angleške čete kot protukrep izvršile vpad v francosko Sirijo.

v strugi. V tej okolici ga nihče ne pozna ter ga je gotovo reka prinesla od daleč. Pokopali so ga na farnem pokopališču nepoznanega.

1 Nevaren pes. Na Tezmem je ugriznil volčjak nekega tamošnjega posestnika 54letno lastnico šivilskega salona Marijo Pauko iz Maribora v nogo ter ji je zadal takšno rano, da so jo morali zapeljati v bolnišnico.

1 Ni se poboljšal. Pred nekaj dnevi je prišel iz ječe, v kateri je prebдел 10 mesecev zaradi tatvin, 21letni Slavko Gutmaher iz Janzeve gore pri Selnici ob Dravi. Staršem, ki so mu očitali njegovo lahkomišno življenje, je obljubil, da se bo sedaj poboljšal ter začel pošteno živeti. Vzel je doma delavsko knjižico ter dejal, da si bo poiskal delo. Na poti pa je že spet segel po tujem imetju. Ko je šel mimo hiše posestnika Alojza Vrhovnika, kjer ni bilo nobenega doma, ga je premagala skušnjava ter je vlomil v stanovanje. Odnesele je denar in uro v vrednosti 650 din, nato pa brez sledu izginil.

Šentviška fara svojemu župniku in dekanu

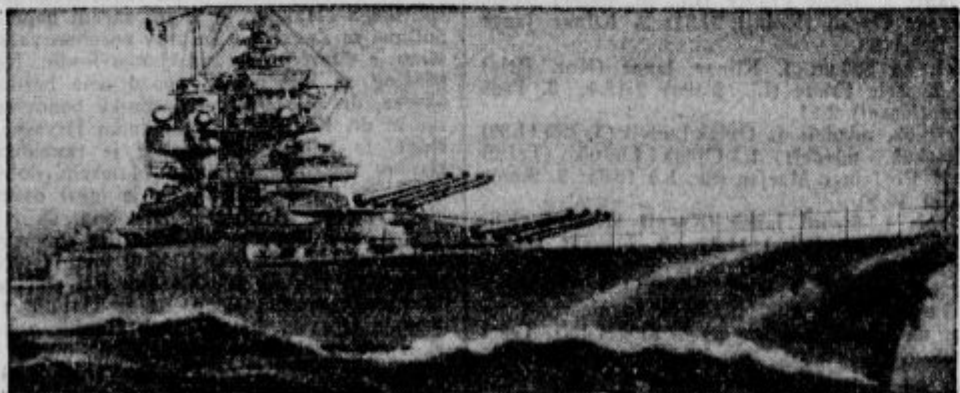
V soboto in nedeljo je proslavila šentviška fara na videc in dostojen način jubilej, ki ga je obhajal šentviški župnik in dekan Valentin Zabret. Požrtvovalni dušni pastir, vneti kulturni delavec in priljubljeni dekan in častni kanonik g. Valentin Zabret je namreč obhajal 40-letnico, odkar je bil posevečen v mašnika, 35-letnico, odkar je prišel v St. Vid kot kaplan in 32-letnico, odkar je bil imenovan za župnika v St. Vidu. Polnih 21 let je vodil tudi že dekanijo ljubljanske okolice, letos pa je bil imenovan za častnega kanonika ljubljanskega stolnega kapljia. Da počaste redki jubilej svojega dušnega pastirja, so šentviški farani priredili že v soboto zvečer slavnostno akademijo v ljudskem domu, ki je v veliki meri zraeal po zaslugah g. dekana. Ob 8 zvečer je pritikanje oznanilo veseli praznik, še pred 9 pa je bila velika, lepo okrašena dvorana Ljudekega doma nabita do zadnjega kotička. Pa ne samo domači, tudi mnogi drugi predstavniki so prišli na proslavo lepega jubileja, tako ok. načelnik g. Maršič, stolni kanonik in župnik dr. T. Kliner iz Ljubljane in rektor škofijskih zavodov kanonik Alojzij Šimenc. Vsa dvorana je z navdušenjem pozdravila prihod dušnega pastirja in jubileja, na kar je mešani zbor zapel lepo pesem v pozdrav. Šentviški župan je v imenu fare pozdravil odličnega jubilarja in mu čestital k obletnicam: 40-letnici mašništva, 35-letnici vesteraneknega uspešnega delovanja med šentvidčani in končno k zasluzenemu imenovanju za častnega kanonika. Potem ko je možki zbor odpel krepko mašniško-glavljenico, je šolski upravitelj g. Hladnik prečital pismo zadržanega gradbenega ministra dr. Miha Kreka, ki je naslovil na jubilarja in njegove farane prelepe mieli o nalogah dušnega pastirja in o njegovem požrtvovalnem delu za dušni in telesni blagor faranov. Sledile so deklaracije in razne vaje, posebno lepa pa je bila točka, v kateri so malčki v svoji priprostiosti in priščrčnosti častitali jubilarju. Zadnja točka slavnostne akademije je bil zahvalni spev, na kar je spregovoril župnik, dekan in častni kanonik g. Valentin Zabret in se vsem faranom zahvalil za priščrno slovesnost, ki so mu jo priredili v počastitev 40-letnice mašništva. Obujal je tudi enomine na dolgoletno dobo svojega življenja v St. Vidu in povedal marešaj, kar so njegovi farani že zdavnaj pozabili. Tako se je končala lepa slovesnost, ki je našla še poseben poudarek v nedeljo zjutraj s slovesno sveto mašo in zahvalno pesmijo v farni cerkvi. Cerkevni govor je imel etolni župnik in kanonik dr. Tomaž Kliner, ki je v klenem govoru orisal pot duhovnika, ki živi in trpi z ljudstvom, katero mu je izročeno v duhovno vodstvo.

Zagorje

Stavbena živahnost, ki je posebno lani bila zelo razgibana v Zagorski dolini, kjer so si rudarji sami postavili nad 50 lepih stanovanjskih hišic, je letos zaradi splošne negotovosti precej zmanjšana. Edina večja stavba bo zrasta v Toplicah, kjer si bo v novi enonadstropni hiši uredil trgovino tapetnik Bajcar, ob Kotredežci pa gradi zagorski mesar lno tovarno kleja, ki bo prva domača tovarna v kraju; tudi nekaj rudarskih hišic bo to leto stavljenih.

1 Šolski odhor v Toplicah sta bila imenovana g. Jan Franc, obratovodja rudniških apnenic, in g. Ant. Gurynski, višji delovodja; šola na Lokah, ki bo s prihodnjim šolskim letom postala samostojna, pa je dobila seledič odhor: dr. Kajzelj M., rudniški zdravnik, Benedikt V., kaplan, Ručman M., strojnik, Robava V., mesar in posestnik Brvar.

1 Kolonija Vincencijeve konference pod Sveto Planino je v nedeljo popoldne sprejela drugo skupino sonca in svežega zraka potrebnih otrok — otrok 30 dečkov; deklice, ki so gori prebile mesec dni, so se v nedeljo vse zdrave in vesele vrnile domov.

K napadu angleških bojnih ladij na francosko vojno mornarico. Najnovejša, največja in najmodernejša francoska bojna ladja »Richelieu«, ki so jo edince britanskega brodovlja in pomorskega letalstva potopile v pristanišču Dakar,

KULTURNI OBZORNİK

Rojstni kraj skladatelja Jakoba Petelina-Gallusa

G. Karel Bezeg (Carlo Beseggi) je v najnovejši številki Cerkvenega Glasbenika obelodanil novo razpravo o rojstnem kraju velikega slovenskega skladatelja Jakoba Gallusa. S posebnim dopisom pa nas prosi, da bi to razpravo istočasno ponatisnili tudi v »Slovenec« zategadelj, ker je doslej najbolj temeljita razprava o Jakobu Gallusu izšla prav v »Slovenec« 1938, 19. in 26. VI., kakor jo je napisal pokojni dekan Skubic, ter želi, da bi tudi to plat zvona slišali bralci »Slovenca«. Radi ustrezemo tej želji, kajti zdi se nam, da smo vedno bližje resnici, saj predstavlja Bezegova razprava zanimiv poskus povezati obe dosednji tradiciji — idrijsko in ribniško — v eno ter najti kolikor mogoče zadovoljivo rešitev. Seveda pa tudi to ostane samo domneva, dokler se ne najdejo temeljitejši dokazi.

Urednik.

Nas slavni klasični skladatelj Jakob Petelin — Gallus — Handl — Carniolus je bil rojen 31. julija 1550 znanstveno še nedogodno kje; umrl je 18. julija 1591 kot cesarski kapelnik pri sv. Janu v Pragi.

V tej razpravi bi rad pojasnil zlasti Gallusov odnos do šentvidske gore, sedaj Monte San Vito, p. Slappe d'Itria na Tolminskem, in do rudniškega mesta Idrije — Idria città, Prov. Gorizia.

Meseca junija 1933 so postavili v Ribnici, — do sedaj najbolj verjetnem rojstnem kraju Gallusa — spomenik, na katerem ga imenujejo: Petelin. Zaradi posebnosti naj bo omenjeno, da je pripomnila takrat »Gottscheer Zeitung«: Abkömmlinge eines Handl sind Handler in der Ortschaft Handlern.)

V zvezi s tem spomenikom in kot odgovor na članke Idrijsčana, uradnika Jožeta Zazula v »Cerkvenem Glasbeniku« od 1938 in 1939, je spisal pred kratkim umrli ribniški dekan Anton Skubic v »Slovenec« 1938 temeljito razpravo o Gallusovem rojstvu v Ribnici.

Zasnoval jo je na znanstvenih virih, potem z zgodovinsko znanimi okoliščinami, katere bi mogle vplivati na Gallusovo poreklo, ter z živimi ustnimi izročili iz Ribnice.

Vsebinske te razprave je: Ker se je Gallus podpisoval dosledno Carniolus, ni mogel biti rojen drugje kot na Kranjskem; Idrija je pa spadala takrat k Primorskemu, in dve slučajni ondodni družini — Petelinovi niste merodajni. Kot rojstni kraj se navaja v vseh leksikonih — Ribnica na Dolenjskem, kjer je priimek »Petelin« še vedno domač. Nadalje je sestavljen nepretrgan rodovnik ribniškega rodu Petelin do l. 1625 nazaj, dokler segajo župne matice; tedaj z vrzelo 75 let do rojstva Gallusa, ali nekako dobe treh vmesnih rodov, katerih ni mogoče več izslediti.

Za rojstvo v Ribnici naj bi govorila še neka starodavna listina, v kateri je stalo med drugim — v kolikor pomljivo — »Gallus — Antonius — Kirche S. Stefani in Reinfnitz«. A ta listina je današnjim potomcem proti koncu preteklega stoletja po nesreči zgorela. (Op. Če bi ostala v spominu vsaj še njena letnica, bi se dalo dognati gotovo več o tem domnevem Gallusovem bratu — Antonu.)

Nadalje se navaja iz dunajskih arhivov, da je obiskal leta 1574 Gallusov oče — Georg Hahn — sina Jakoba dvakrat na Dunaju, ki se je nahajal tam kot cesarski kapelnik pevec (star 24 let). Za to pot je prejel oče cesarsko podporo v denarju. Takrat je prišel z očetom tudi njegov drugi sin (menda Jurij). (Op. — Pri tem pa ni nikjer razvidno, iz katerega kraja je prišel oče na Dunaj.) Njegov drugi sin, imenovani Jurij, naj bi pa šel iz Dunaja naprej v Prago, se učiti tiskarske obrti. (Op. — Zadnja domneva napravi vendar malo prefantastičen vtis: iz Ribnice takoj in naravnost v daljno Prago ter ravno v komaj poznano tiskarsko obrt? Tudi ni nikjer razvidno, da se je ta brat imenoval Jurij. — A dvakratni prihod očeta na Dunaj bi najprej pomenil, da se je morala pripravljati za Jakobom kaka odločilna sprememba, da pa on sam ni hotel obiskati doma, ampak ga o tem le obvestil.

Stariši so opisani kot »kmetje — ali mali vaški ljudje«.

Nadalje se navaja dejstvo, da je Jakob l. 1586 opustil svojo službo v Olomucu ter se vrnil domov (kraj zopet ni razviden), nakar je nastopil svojo zadnjo pot v Prago.

Iz njegovih mladih let se končno omenja verjetnost, da se je izobraževal najprej v ribniški »latinski šoli« in nato v godbeni šoli Stična na Dolenjskem. (Oboje pa le iz vidika, ker so te šole tam res obstajale; Stična je stala poleg tega v cerkveno-oblastvenih odnosih z Ribnico — a enako z Idrijo.)

Pozneje naj bi se Jakob izobraževal še v

¹ Predvsem naj sledi pregled domačega slojstva o Gallusu, katero vsebuje tudi odločilo iz starejših ter drugojezičnih objav — in sicer: knjiga iz leta 1859 »Vodnikov spomenik« — kot prvo opozorilo. — Letopis Matice Slovenske iz l. 1873. — Ljubljanski Zvon 1886—1888—1892. — Slovensko petje v preteklih dobah 1890. — Razni slov. časopisi okoli l. 1891 — s poročili iz Goriškega. — Cerkveni Glasbenik l. 1895 in 1917. — Cerkveni Glasbenik l. 1938 in 1939 — o Idriji. — Dnevnik »Slovenec« — letnik 1938 od 19. in 26. junija — o Ribnici. — Dnevnik »Jutro« od 22. VII. 1938 — o starih spominih — ter: Zgodovina Idrije — Monsgr. Arko 1931 — kot kronika. — Italijanska starejša glasbena zgodovina omenja Gallusa le površno. — V novejših se pa najdejo sledeča poročila: V »Dizionario universale dei musicisti« — Enciclopedia dell'arte musicale — Carlo Schmidl — Milano — Trieste 1926: Gallus-Petelin-Handl-Hähnel — * 31. VII. 1550 a Reinfnitz, † Prag 18. VII. 1591. 1557—1585 direttore di coro del vescovo a Almutz, e poi a Praga, ter da je pričel skladati 1850. V tej izdaji je naveden tudi neki — Giovanni — detto Gallus — * 1765 Nürnberg, compositore e direttore orchestra a Budapest — 1795, † a Leopoli 1835 (Levov-Lemberg — Poljska). — V »Enciclopedia Italiana di scienze ed arti« — Treves 1933 XVIII. označena kot najpopolnejše delo, stoji: Gallus-Petelin-Handl — * nato a Reinfnitz (Ribnica) in Slovenija, † 18. VII. 1591 a Praga, — studio a Melck, 1577—85 a Olmutz, poi cantore a S. Giovanni a Praga. Opere stampate 1580—1610. — (V trgu Melck nad Dunajem ob Donavi se je nahajal eden najznamenitejših benediktinskih samostanov, z zbirko umetnin, arhivom in knjižnico. Gotovo so gojili tam tudi glasbo.) — Izvir tega poročila ni naveden. — Končno stoji v knjižici »Touring Club Italiano« — Guida di Venezia Giulia — iz l. 1920-21, na strani, kjer se opisuje mesto Idrija, opomba: da naj bi bil rojen »a Idria o dintorni« (okolica) o a Monte San Vito» slavni skladatelj Jakob Gallus. — Tudi o tej opombi ni navedenega vira.

Benetkah. (Op. — Tudi z Benetkami je bil idrijski rudnik v odnosih.)

Poudarjeno je posebno ribniško ustno izročilo, ki je v dotični družini še vedno ohranjeno, da »je bil tukaj rojen slaven muzikant, ki je šel še mlad od hiše, potoval na Gorenjsko, živel po samostanih, in daleč od domovine neznan kje umrl«.

Pripomba: V Ribnici je torej še vedno neznan, kje so se prav za prav nahajali Gallusovi starši ob njegovem rojstvu, on sam pa do l. 1574, ko se pojavi na Dunaju?

Pri vseh polemikah se omenja najmanj starodavna šentvidska gora. Tudi tam živi namreč spomin na Gallusa in njegove roditelje. Le žal, da se dokumentarčno ne da ničesar več dognati, ker je l. 1700 zgorelo župnišče, l. 1830 pa matice. — Zupnja obstoji od l. 1192 in je spadala prvotno pod Aquileo-Oglej. Do l. 1580 je bila pod šentvidsko goro cerkveno pristojna tudi Spodnja Idrija, Idria di Sotto, in pod takrat ustanovljeno župnjo v Sp. Idriji do l. 1752 kraj Idrija; ves cerkveni okraj je pa spadal do l. 1750 pod »Capitel Cividale« — Cedad.

Ustna izročila o Gallusu hrani šentvidskogorski organist in skladatelj Ivan Laharnar; zavzel se je že na več mestih za znanstveno osnovo izročil — a bilo je v tej dobi že prepozno.

Tamošnje ljudsko izročilo označa hišo št. 105, sredi vasi, kot domačijo Gallusovih staršev ter kot rojstno hišo njega samega.

Ta hiša je imela še do l. 1910 na pročelju naslikano podobo petelina in veliko črko — M — in je bila v vasi edina s takim znakom; tudi se je držal domač pridevek »Petelinovic« še konec preteklega stoletja.

Imenovani organist Laharnar je slišal praviti izročilo o Gallusu okoli l. 1890-91 (star 24 let) od svojega precej starejšega svaka, in ta od svoje stare matere (* 1780?). Leta 1890—1891 so namreč slovenski časopisi pričeli razpravljati o dozdavnosti Gallusovega rojstva na Goriškem; in ravno te razprave so na šentvidski gori zopet oživile obči spomin na njega. — Da bi bil tak spomin brez vsake podlage — je gotovo nemogoče!

Izročilo o Gallusu se je vzdržalo na šentvidski gori od rodu do rodu, tako da pridejo z njegovo izvirnostjo nekako do leta 1630 nazaj.

Po tem izročilu naj bi pripovedovala takrat živeča prastara mati omenjenega svaka — da je ... stanovala v hiši, kjer stoji podoba petelina, pred 100 leti — (to je l. 1530), družina »Petelin«; nadalje — da je šel en sin v Idrijo v šolo, tam pričel orglati in zaslovel kot najboljši organist tedanjega časa. Za njim je šel v Idrijo njegov brat, in nato polagoma vsa družina. Tam da so prav dobro živeli. — (Op. Torej niso mogli biti rudarji, ampak privatniki — trgovci, za kar govorijo še poznejše okoliščine). Nekdo da se je pa izvedelo, da se je organist Petelin izgubil in šel menda na Češko, a nikdo ni vedel v kateri kraj.

O tem odhodu na Češko je slišal Laharnar še od 80 letnega Matevža Vogrič — bivšega organista, od starega cerkvenika Franca Lapanja, ter od 75 letne Jere Lapanja, bivše cerkvene pevke — in tudi od drugih pevcev, kateri so to izvedeli od starih ljudi.

Vsi ti so sploh pripovedovali o Jakobu Gallusu kot svojem rojaku z neko gotovostjo. V ostalem navaja Laharnar, da ni znano, od kje bi ta družina prišla na šentvidsko goro, da je pa bivala tukaj gotovo že l. 1500. (Op. Potemtakem bi prišli na goro že Gallusovi dedje — kar bi se ujemalo tudi s prej izračunano letnico 1530. Pri tem bi mogoče ne bili brez pomena sledeči sodobni dogodki: l. 1492 se je Ribničanom obnovila pravica krošnjarenja po vseh kronovinah; l. 1500 je bila vojna ter 1510 kuga po Goriškem in Kranjskem, pozneje pa še verske homatije, — tedaj povodov dovolj za premeno bivališča in poklica.)

Končno prvi izročilo o Gallusovih starših — da so bili »mali kmetovalci in delavci — ubožni« — ter zahajali v Idrijo o prilikah, ko so tam rudarji prejemale žito. — Po tem bi bili največ potje in krošnjariji med Goro in Idrijo.

Po njih preselitvi v Idrijo (1560—65?) je hiša dobila priimek »Bremerc«, l. 1817 pa »Pirih« — po domače »Buc«. Danes je njen posestnik Anton Pirih. Letnica 1771 na hiši bi pomenila le, da se je vmes zvršila še neka sprememba v posesti in se takrat obnovile slike na pročelju.

Pripomba: Pri teh spominih mora vzbuditi posebno pozornost, da so na šentvidski gori vedeli o Gallusovem odhodu nekam na Češko, a v Ribnici prav nič! Kam se je pa utegnil podati, ko je odšel l. 1586 iz češko-moravskega Olomuca na lastno pobudo, češ »da mu ne ugaja zrak, in da vidi zopet svojo domovino in svojece?« Ali ne napravi to vtisa — kakor da bi se svoji ne nahajali v Ribnici — ampak drugod?

Še največ znamenj ter spominov o Gallusovih mladih letih je v mnogo prerokani rudarski Idriji.

Zadnja oseba, ki je še hranila spomin ter mi pravila, da je Gallus-Petelin »rojen« v Idriji, je bil l. 1931 umrl trgovec in posestnik Ludvig Goli; rojen je bil l. 1891 v hiši svojega očeta, trgovca Franca Xaver Goli, števil. 80 na Velikem trgu pred cerkvijo, sedaj št. 4 Piazza Vitt. Emanuele III. Bil je tudi muzikaličen ter zato imel tem večje zanimanje za stvar.

Ta mi je pripovedoval, da je stala prej na kraju njih sedanje hiše št. 80 stara hiša s trgovino, kateri se je reklo »Pri Petelinu«, potem, da je ohranjena slika od nje in da je bil »po govorici« v tej hiši rojen Jakob Petelin — Gallus. Op. Tudi ta hiša stoji v sredini mesta kakor ona na šentvidski gori v sredi vasi — torej obe v najugodnejši trgovinski legi. (Hiše številke so bile vpeljene na koncu 18. stoletja.)

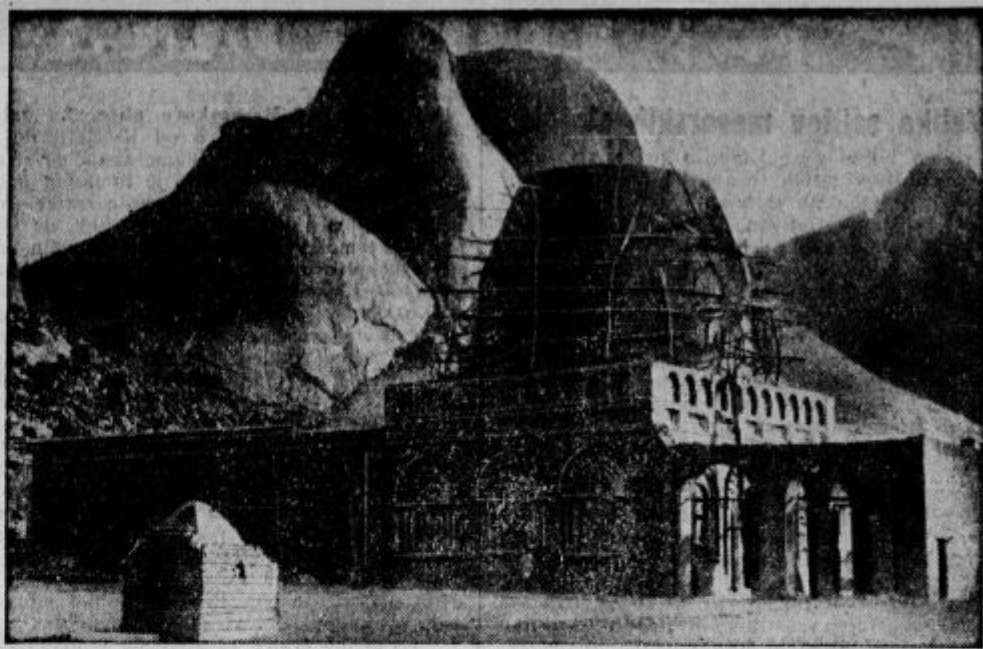
V kolikor je še znana preteklost hiše, bi bila sledeča:

Franco-Xaver Goli se je ustanovil v Idriji kot trgovec leta 1875, ai pridobil staro hišo s trgovino ter jo čez nekaj let predelal v današnjo obliko.

Kupil jo je od Antona Planinšek, kateri je ob ljudskem štetju 1870 v resnici vpisan kot lastnik hiše št. 80.

Planinšek je pa kupil hišo od nekega Jožeta Kagnus; na originalu omenjene slike stoji: »Wohnhaus des Herrn Joseph Kagnus«. (Torej je nosila hiša še za časa Kagnusa staro podobo petelina in spodaj stoječe znake. — Rodbina Kagnus se da slediti do l. 1700 nazaj; izumrla je sredi 19. stoletja.)

(Dalje.)

Cassala. Kakor je sporečil pred dnevi glavni stan italijanske armade, so Italijanske kolonialne čete po ogorčenih borbah zasedle Cassala, ki je važna končna postojanka številnih karavanskih poti in kjer je tudi kolodvor ob železnici, ki vodi proti Port Sudanu.

ŠPORT

Glavni športni dogodki zadnje nedelje

Pretekla nedelja je bila bogata na športnih dogodkih. Nogometaši, kolesarji, atleti in teniški igralci so se, vsak na svojem poporišču, prav krepko dajali. Ljubljana sama sicer ni imela posebnega sporeda, zato pa je bilo temveč izven Ljubljane. V glavnem podajamo le suhe rezultate.

Nogomet

Prvenstvo Slovenije: V Mariboru Železnikar : Maribor 2 : 0 (0 : 0). V Ljubljani: Mars : Celje 3 : 0 (2 : 0). Jadran : Litija 3 : 0 (1 : 3). Zagreb: Železnikar : Gradjanski 3 : 0 (2 : 0). Belgrad: Bask : Istra (1 : 1) (1 : 1). Sarajevo: Hajduk : Jugoslavija (Jakuba) 2 : 1 (1 : 0). Osijek: Bačka : Slavija 4 : 1 (3 : 1).

Kolesarji

Prvenstvo ljubljanske kolesarske podzveze za prvorazredne vozače in juniorje je bilo na progi Ljubljana-Trebnje in nazaj (100 km) ozioroma na progi Ljubljana-Stična in nazaj (60 kilometrov).

Rezultati juniorjev:

1. Bizilj Albin (Ljubljanka, Dobrunje) 1:54:00 4/5.
2. Mulej Lojze (Zarja, Jesenice) 1:55:45.
3. Korenin Franc (Edinstvo, Ljubljana)
4. Matejeh Leo (Ljubljanka) 1:59:47; 5. Blatnik Damjan (Edinstvo) 1:59:54; 6. Bukvič Ivan (Zarja) 2:00:10; 7. Kosi Slavko (Edinstvo); 8. Pahor Jože (Edinstvo); 9. Klemenčič Ivan (Ljubljanka); 10. Sajovec Franc (I. Gor. moto-klub, Kranj).

Vrstni red prvorazrednih vozačev:

1. Podmilščak Franc (Edinstvo) 3:19:57.
2. Gorenjec Viko (Zarja) 3:25:16 4/5.
4. Grabnar Franc (Hermes) 3:33:08 3/5.
3. Anžič Franc (Ljubljanka) 3:33:08 2/5.

Atleti

V Kranju je bilo na telovadišču in športnem prostoru Fantovskega odseka v Kranju atletsko tekmovanje kranjskega okrožja. Rezultati so bili ti-le:

Tek na 100 m, mladi: 1. Oblak Ludvik (Tržič) 12.8; 2. Poštajnar Janez (Sk. L.) 13.1; 3. Mežek Mirko (Tržič) in Skele Janez 13.6.

Člani: 1. Klinar Janez (Kor. Bela); 2. Lavrenčič Slavko (Primskovo) in Oblak Ludvik (Tržič) ob 12.2.

Skok v višino, mladi: 1. Oblak Ludvik (Tržič) in Poštajnar Marjan (Sk. L.) 153; 3. Rant Pavle (St. Vid. n. Lj.) 148 cm.

Člani: 1. Strupij Janez (Kranj) 165; 2. Jeglič France (St. Peter, Lj.) in Mavsar Darko (Kranj) 160 cm.

Tek na 1000 m, mladi: 1. Sedej (Lj., Šiška) 3:01.3; 2. Malec Stane (Kranj) 3:01.9; 3. Mehle Ivan (Tržič) 3:14.

Met krogla, mladi: 1. Ramovš Marjan (Lj.) 12.29 m; 2. Oblak Ludvik (Tržič) 11.65 m; 3. Poštajnar Janez (Sk. L.) 11.14 m.

Člani: 1. Jeglič France (Lj., Sv. Peter) 13.22 m; 2. Klinar Janez (Kor. Bela) 12.95 m; 3. Mavsar Darko (Kranj) 12.58 m; 4. Gogala Miro (Kranj) 11.03 m.

Tek na 1500 m: 1. Proj Ivan (Šmartno) 4:36; 2. Erce Franc (Vodice) 4:31.

Skok v daljavo, mladi: 1. Oblak Ludvik (Tržič) 568 cm; 2. Poštajnar Janez (Sk. L.) 562 cm; 3. Stele (St. Vid. n. Lj.) 545 cm.

Člani: 1. Klinar Janez (Kor. Bela) 620 cm; 2. Strupij Janez (Kranj) 600 cm; 3. Oblak Anton (Tržič) 565 cm.

Met kopja, člani: 1. Mavsar Darko (Kranj) 58.15; 2. Klinar Janez (Kor. Bela) 43.25; 3. Oblak Anton (Tržič) 37.80.

Met diska, mladi: 1. Erman Franc (Sv. Vid. n. Lj.) 36.20; 2. Poštajnar Marjan (Sk. L.) 30.70; 3. Smole (Dravljje) 28.90.

Člani: 1. Jeglič France (Lj., St. Peter) 36.43; 2. Mavsar Darko (Kranj) 34.31; 3. Klinar Janez (Kor. Bela) 33.

Tek na 800 m: 1. Klinar Janez (Kor. Bela) 2:18; 2. Zele Franc (Lj., Šiška) 2:18.4; 3. Fras Marjan (Kranj) 2:21.

Triskok, mladi: 1. Oblak Ludvik (Tržič) 11.30; 2. Poštajnar Marjan (Sk. L.) 10.85; 3. Smole (Dravljje) 10.50.

Člani: 1. Strupij Janez (Kranj) 11.42; 2. Klinar Janez (Kor. Bela) 11.23; 3. Mavsar Darko (Kranj) 10.26.

Izven sporeda je tekel član FO v Trbovljah Knez Ludvik za trening 10.000 m, in sicer po cesti, ker na tekašišču skoraj ne bi mogel teči. Tekel je 38:35.

Na telovadišču ljubljanskega Sokola:

V Ljubljani so se pomerili juniorji SK Ilirije in SK Celje. Zmagali so Ilirijani z 52:40 točkami. V posameznih disciplinah so postavili naslednje rezultate:

Tek na 100 m: 1. Hanza (Celje) 11.9; 2. Kolenc (Ilirija) 12.2; 3. Pleničar (Lj.) 11.8; 4. Petek (C.) 12.8.

Met krogla: 1. Nečemar (Lj.) 12.89; 2. Vehar (Lj.) 12.44; 3. Deržek (C.) 12.33; 4. Veble (C.) 12.28.

Izven dvoboja je bil tek na 600 m: 1. Oberšek (Lj.) 1:28.9; 2. Glonar Il. (Lj.) 1:30.4.

Skok v višino: 1. Milanovič B. (Lj.) 170; 2. Milanovič D. (Lj.) 155; 3. Deržek (C.) 145; 4. Veble (C.) 140.

Tek na 1000 m: 1. Magušar (Lj.) 2:55; 2. Kos (C.) 2:56; 3. Kokat (C.) 3:13; 4. Zajdela (Lj.) 2:53.4.

Skok v daljavo: 1. Petek (C.) 5.69; 2. Hanza (C.) 5.40; 3. Jager (Lj.) 5.38. Izven konkurence Milanovič D. 5.80.

Met diska: 1. Vehar (Lj.) 36.03; 2. Veble (C.) 35.73; 3. Kopač (C.) 35.06; 4. Nečemar (Lj.) 33.92.

Izven konkurence: Deržek (C.) 33.61, Milanovič B. (Lj.) 32.70.

Stafeta 4 krat 100 m: 1. Ilirja (Tavzes, Kolenc, Jager, Pleničar) 48.7; 2. Celje (Veble, Petek, Dobovičnik, Hanza) 49.4.

Met kopja (seniorsko): 1. Trček (Lj.) 40.64; 2. Kopač (C.) 36.49; 3. Milanovič B. (Lj.) 36.25; 4. Veble (C.) 26.85.

Tudi v Mariboru atleti niso počivali. Meetinga SK Železnikarja so se udeležili tudi drugi atleti in so dosegli prav zadovoljive rezultate, nekateri so bili celo nad pričakovanje dobri. V sekundah in centimetrih je bila prireditev naslednja:

100 m seniorji: 1. Račič (Ilirija) 11.2, 2. Badl (Rapid) 11.2, 3. Gracijanski (Želez.) 11.9.

Juniorji: 1. Hrovatini (Žel.) 12.1, 3. Wolf (Rapid) 12.2.

Skok v višino juniorji: 1. Benedičič (Maraton) 160, 2. Zula (Mar.) 155, 3. Francek (Železnikar) 155.

Seniorji: 1. Zorko (Žel.) 170, 2. Lužnik (Mar.) 170, 3. Šmerdel (Mar.) 160.

40 m seniorji: 1. Muraus (Žel.) 55.3, 2. Gracijanski (Žel.) 56, 3. Schmiederer (Rapid) 56.2.

Skok ob palici: 1. Stojan (Žel.) 3.10, 2. Zula (Mar.) 2.40.

Kopje juniorji: 1. Francek (Žel.) 49.76, 2. Šišernik (Mar.) 45.80, 3. Lakše (Žel.) 41.11.

1000 m juniorji: 1. Benedičič (Mar.) 2:57.8, 2. Kastner (Rapid) 3:03.8, 3. Leban (Železnikar) 3:07.8.

Skok v daljino seniorji: 1. Zorko (Žel.) 6.46, 2. Lužnik (Mar.) 5.81.

Juniorji: 1. Francek (Žel.) 5.70, 2. Bačnik (Žel.) 5.64, 3. Horvat (Mar.) 5.55.

Krogla juniorji: 1. Bačnik (Žel.) 12.90, 2. Stojan (Žel.) 12.83, 3. Šišernik (Mar.) 11.90.

Kladivo seniorji: 1. Gujznik (Žel.) 42.80, 2. Šmerdel (Mar.) 33.15.

Stafeta 4 × 100 m: 1. Železnikar 47.4, 2. Maraton 50.04.

Tenis

Teniški dvoboj med srbskimi in slovenskimi teniški igralci se je končal z visoko zmago srbskih igralcev, ki so naše igralce premagali v razmerju 8 : 2. Izidi posameznih iger so bili:

Radovanovič (SR) : Albaneže (SL) 6 : 1
6 : 4
Bogdanovič - Mitičeva : Šmerdu - Sernečeva 6 : 4
6 : 4
Ristič (Sr.) : Tončič (SL) 6 : 2
6 : 1
Branovič-Bogdanovič (Sr.) : Brata Šmerdu (SL) 6 : 4
6 : 2
Sernečeva (SL) : Vladarska (SL) 6 : 2
6 : 1
Dr. Egon Šmerdu (SL) : Vladaviljevič (Sr.) 6 : 1
6 : 4
Bojović (Sr.) : Korenčan (SL) 6 : 4
6 : 2
Bojović-Ristič (Sr.) : Tončič-Korenčan 6 : 2
6 : 4
Mitičeva (Sr.) : Sernečeva (SL) 6 : 2
6 : 3
Branovič : Šmerdu 2 : 6
6 : 3
6 : 2

Športna nesoglasja med Splitom in Zagrebom vedno večja

Pred nekaj dnevi je bil redni letni občni zbor splitskega Hajduka, ki je bil zaradi napetosti med Splitom in Zagrebom še prav posebno važen. Skupščina je odprl predsednik Janko Rodin. Na njegov predlog so bile poslale pozdravne brozjavke dr. Mačku, dr. Šubišiću, predsedniku banovine Hrvatske in dr. Krnjeviću, predsedniku Hrvatske športne slege. Iz tajniškega poročila je razvidno, da je Hajduk lansko leto odigral 74 tekem, dobil 41, izgubil 25, neodločeno pa da je igral osemkrat. Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je Hajduk imel v preteklem letu 1.339.000 din. prometa, kar je največ, kar je do sedaj Hajduk imel čistega dobička je imel Hajduk 100.000 din. Pri slučajnostih je bil najdalje sprejet sklep, da se Hajduk v bodoče imenuje Hrvatski športni klub Hajduk.

Nato je sledil oster napad na odbor Hrvatske nogometne zveze. Prof. Poduje Veljko je odbornike Zveze napadel, da HSS